

**ΠΡΕΣΒΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΣΤΗ ΣΟΦΙΑ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ &
ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ**

**EMBASSY OF GREECE IN SOFIA
OFFICE FOR ECONOMIC &
COMMERCIAL AFFAIRS**

Evlogi Georgiev 103, Sofia 1504, Bulgaria, tel.: (003592) 9447959, 9447790, fax: (003592) 9505375
economy@grembassysofia.org, web: <http://agora.mfa.gr>

**ΕΚΘΕΣΗ
ΓΙΑ ΤΙΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΗΝ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΟΡΕΙΑ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ
ΕΛΛΑΔΟΣ – ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΟ 2010**

**της Ιωάννας Σωτηράκου-Γιάνναρου
Γεν. Συμβούλου ΟΕΥ Β'**

Σόφια, Ιούλιος 2011

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄ : Η ΒΟΥΛΓΑΡΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΤΑ ΤΟ 2010

	<i>σελ.</i>
I ΕΙΣΑΓΩΓΗ	
1. Πληροφορίες για τη χώρα.....	2
2. Οικονομική κατάσταση.....	4
II ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΚΑΤΑ ΤΟ 2010	
1. Οικονομική μεγέθυνση.....	10
2. Εξωτερικό εμπόριο.....	13
3. Αγορά εργασίας - Μισθοί.....	17
4. Πληθωρισμός.....	19
5. Ισοζύγιο Πληρωμών.....	20
6. Δημοσιονομικές εξελίξεις και προοπτικές.....	25
III ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ – ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ.....	27

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄ : ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ & ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΕΛΛΑΔΑΣ – ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΟ 2010

1. Γενικά.....	29
2. Διμερές εμπόριο.....	31
3. Άμεσες επενδύσεις.....	38
4. ΕΣΟΑΒ.....	42
5. Συμπεράσματα – Προτάσεις.....	43

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄ : ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΣ ΟΔΗΓΟΣ

1. Προϋποθέσεις για την ίδρυση εταιρείας στην Βουλγαρία.....	47
2. Φορολογική νομοθεσία.....	48
3. Επενδυτικά κίνητρα.....	49
4. Εργασιακές σχέσεις – Κοινωνική Ασφάλιση.....	50
5. Κρατικές προμήθειες.....	52
6. Διανοητικά δικαιώματα.....	54
7. Τραπεζικός τομέας.....	55
8. Διεθνή χρηματοδοτικά προγράμματα.....	56

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΙΕΘΝΩΝ ΕΚΘΕΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ

ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄ : Η ΒΟΥΛΓΑΡΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΤΑ ΤΟ 2010

Ι. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Πληροφορίες για την χώρα

Έκταση : 110.993,6 χλμ²

- σύνορα : Ελλάδα (494 χλμ), ΠΓΔΜ (148χλμ), Ρουμανία (608 χλμ), Σερβία (318 χλμ), Τουρκία (240 χλμ)

Πληθυσμός : 7.351.234 κάτοικοι (-0,7% κατά την τελευταία 10ετία) βάσει απογραφής Φεβρουαρίου 2011 :

- πυκνότητα πληθυσμού : 66 κατ./χλμ²
- κατανομή πληθυσμού : 72,9% αστικός, 27,1% αγροτικός.
- Βούλγαροι (83,9%), Τούρκοι (9,4%), Ρομά (4,7%), επίσης Αρμένιοι, Ρώσοι, Έλληνες και άλλοι.

Η Βουλγαρία συγκαταλέγεται μεταξύ των χωρών με το χαμηλότερο ρυθμό πληθυσμιακής αύξησης, σε παγκόσμιο επίπεδο. Η αρνητική αύξηση του πληθυσμού χρονολογείται από το 1990 και αποδίδεται στην οικονομική δυσπραγία σε συνδυασμό με την αύξηση της υπογεννητικότητας αλλά και της μετανάστευσης. Σύμφωνα δε με εκτιμήσεις της Eurostat, σε πρόσφατη έκθεσή της για το δημογραφικό μέλλον της ΕΕ, ο β/πληθυσμός θα γνωρίσει την πλέον δραματική μείωση στην περιοχή, στο διάστημα της επόμενης πεντηκονταετίας (-27% σε σχέση με το 2010).

Επίσημη γλώσσα : η βουλγαρική. Στον χώρο του εμπορίου και των επιχειρήσεων χρησιμοποιείται κυρίως η αγγλική.

Θρησκεία : Χριστιανοί Ορθόδοξοι (83,6%), Μουσουλμάνοι (12,2%), Καθολικοί, Προτεστάντες και λοιποί (4,2%)

Νόμισμα : λέβα (BGN), τρέχουσα ισοτιμία 1€ = 1,95583. Στο πλαίσιο του καθεστώτος «νομισματικού συμβουλίου» (currency board), που υιοθετήθηκε το 1997, έγινε πρόβλεψη για την άμεση πρόσδεση του βουλγαρικού νομίσματος με το τότε γερμανικό μάρκο και, στη συνέχεια, με το ευρώ. Η εν λόγω ρύθμιση του νομισματικού συμβουλίου – το οποίο υποστηρίζεται από ένα σημαντικό δημοσιονομικό απόθεμα – λειτουργεί ομαλά από την θέσπισή της και υπήρξε καθοριστικής σημασίας για την μακροοικονομική σταθεροποίηση της χώρας.

Πολίτευμα : Προεδρευόμενη Κοινοβουλευτική Δημοκρατία, Αρχηγός του Κράτους : Γκεόργκι Παρβάνοβ, Πρόεδρος. Πρωθυπουργός (από το 2009): Μπόικο Μπορίσοβ.

Η Βουλγαρία έγινε πλήρες μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης την 1^η Ιανουαρίου 2007, είναι επίσης μέλος του ΝΑΤΟ και του ΠΟΕ και συμμετέχει στους περισσότερους πολυμερείς οργανισμούς

Μεγαλύτερες πόλεις : Σόφια (πρωτεύουσα), με 1.270.284 κατ., Φιλιπούπολη (Plovdiv) με 331.796 κατ., Βάρνα (330.486 κατ.), Μπουργκάς (197.301 κατ.), Ρούσε (146.609).

Υποδομές : μήκος οδικού δικτύου 19.425 χλμ (εκ των οποίων μόνο τα 420 χλμ είναι αυτοκινητόδρομοι), σιδηροδρομικού δικτύου 6.798 χλμ. *Κυριότερα λιμάνια :* Βάρνας και Μπουργκάς, με συνολικό όγκο διακινηθέντων φορτίων, το 2010, 8.039.000 τόν. (έναντι 6,7 τόν. το 2009 και 8 εκατ. τόν. το 2008) και 3.139.000 τόν. (έναντι 3,6 εκατ. τόν. το 2009 και 4,6 εκατ. τόν. το 2008), αντίστοιχα.

Στους βασικούς στόχους της *Στρατηγικής για την ανάπτυξη του δικτύου μεταφορών έως το 2010* συγκαταλέγονται η ολοκλήρωση των αυτοκινητόδρομων «Τράκια», «Λιούλιν» και «Μαρίτσα» και η κατασκευή των βασικών οδικών αρτηριών «Στρούμα», «Χέμους» και «Τσέρνο Μορέ». Σημειώνεται ότι τα εν λόγω έργα έχουν συμπεριληφθεί στο Διευρωπαϊκό Οδικό Δίκτυο (TERN).

Ενέργεια : η Βουλγαρία είναι σημαντικός εξαγωγέας ηλεκτρικής ενέργειας στην Ν.Α. Ευρώπη ενώ φιλοδοξεί να καταστεί ενεργειακός κόμβος στην ευρύτερη περιοχή με την κατασκευή του νέου πυρηνικού σταθμού Belene, τη συμμετοχή της στους αγωγούς φυσικού αερίου Nabucco και South Stream καθώς και τη διασύνδεσή της με το ενεργειακό δίκτυο της Ελλάδας και της Ρουμανίας. Επίσης, σημαντικές προοπτικές ανάπτυξης αλλά και αυξανόμενο επενδυτικό ενδιαφέρον παρουσιάζει ο τομέας των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας, ο οποίος, σύμφωνα με τα στοιχεία του β/Υπουργείου Οικονομίας, Ενέργειας και Τουρισμού, συμμετείχε με ποσοστό 15% (κατά 4% υψηλότερο του αρχικού στόχου για το 2010) στην συνολική κατανάλωση οικιακής ενέργειας του περασμένου έτους, ενώ αυξητικά (+67%) κινήθηκε και η παραγόμενη από ΑΠΕ ηλεκτρική ενέργεια, κατά την εν λόγω χρονική περίοδο.

Πρόσφατα δε ψηφίσθηκε ο νέος νόμος για τις ΑΠΕ, ο οποίος ενσωματώνει στην β/νομοθεσία το κοινοτικό δίκαιο (2009/28/EC) και θέτει τους εθνικούς στόχους για τη Βουλγαρία, βάσει των οποίων, μέχρι το 2020 το μερίδιο των ΑΠΕ στις μεταφορές πρέπει να ανέλθει στο 10% και, συνολικά, στην ενεργειακή κατανάλωση της χώρας στο 16%.

2. Οικονομική κατάσταση

Η βουλγαρική οικονομία γνώρισε υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης από το 1997 μέχρι το 2008, χάρη στις οικονομικές μεταρρυθμίσεις και τη συνεπή δημοσιονομική πολιτική που ακολούθησαν οι διαδοχικές κυβερνήσεις με στόχο την επίτευξη σταθερού μακροοικονομικού περιβάλλοντος, την προσέλκυση ξένων επενδύσεων και την ένταξη της χώρας στην ΕΕ (2007).

Κατά το διάστημα 2004-2008, ο ρυθμός ανάπτυξης ήταν, κατά μέσο όρο, της τάξης του 6% και άνω και στηρίχθηκε κατά κύριο λόγο στις καθαρές εισροές επενδυτικών κεφαλαίων. Χάρη στις τελευταίες, η εγχώρια ζήτηση ενισχύθηκε με τους υψηλούς ρυθμούς αύξησης των εισοδημάτων και της πιστωτικής επέκτασης, τα οποία, με την σειρά τους, οδήγησαν σε αύξηση της απασχόλησης αλλά και στην αναζωπύρωση των πληθωριστικών πιέσεων.

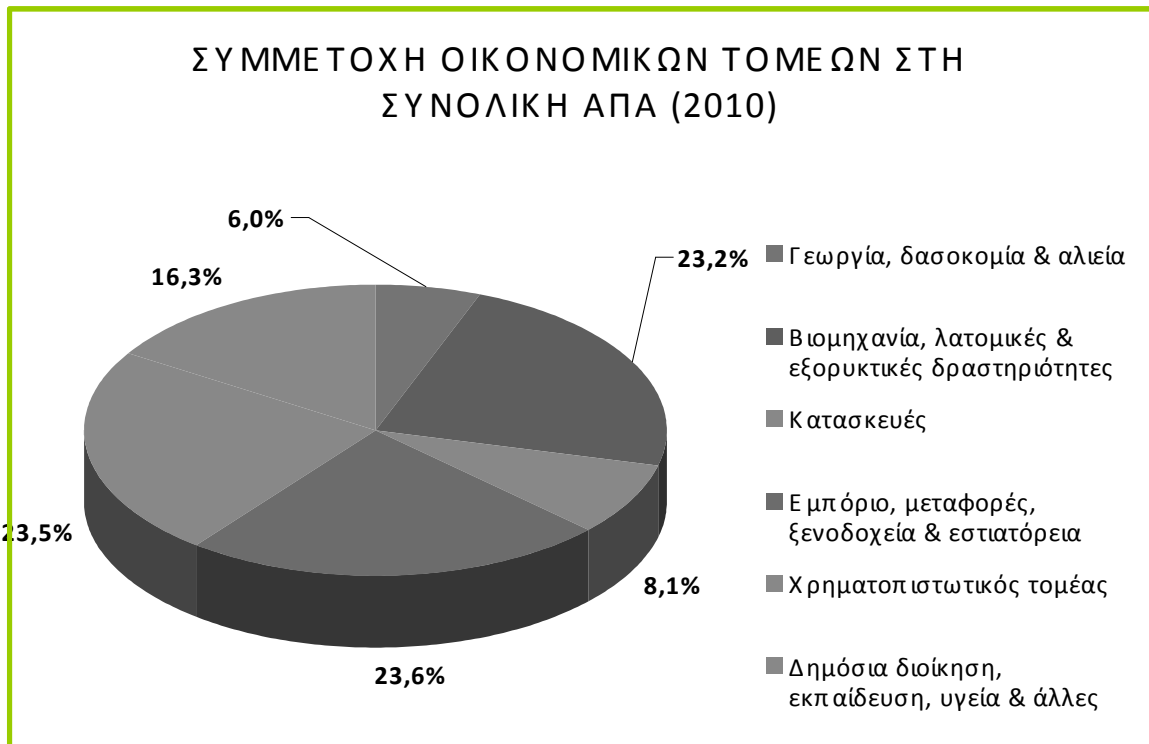
Ύστερα από μία δεκαετία ιδιαίτερα ταχύρρυθμης ανάπτυξης, η βουλγαρική οικονομία εισήλθε, το 2009, σε περιβάλλον ύφεσης συνεπεία της χρηματοπιστωτικής κρίσης και των επιπτώσεών της στην πραγματική οικονομία. Η οικονομική ύφεση επεκτάθηκε – αν και με σημαντική χρονική υστέρηση – σε όλους τους παραγωγικούς τομείς, επηρέασε αρνητικά την εσωτερική ζήτηση, τις εξαγωγές και την εισροή επενδυτικών κεφαλαίων, διευρύνοντας, παράλληλα, την ανεργία.

Οι επιπτώσεις εξάλλου της υποχώρησης της οικονομικής δραστηριότητας στην εξέλιξη του πληθωρισμού είχαν σαν αποτέλεσμα την σημαντική αποκλιμάκωσή του, ενώ συγχρόνως συνέβαλαν στην αξιοσημείωτη μείωση του ελλείμματος τρεχουσών συναλλαγών λόγω του μεγαλύτερου βαθμού μείωσης των εισαγωγών σε σχέση με τις εξαγωγές που προκάλεσε η εξασθένηση της εγχώριας ζήτησης.

Το 2010 η βουλγαρική οικονομία παρουσίασε τα πρώτα σημεία ανάκαμψης, η οποία στηρίχθηκε σχεδόν αποκλειστικά στην αύξηση των εξαγωγών που αντανάκλουσε την άνοδο του διεθνούς εμπορίου ήδη από το τελευταίο τρίμηνο του 2009. Σε αντιδιαστολή, απότομη υποχώρηση κατέγραψαν τόσο η εγχώρια ζήτηση, λόγω του χαμηλού ρυθμού πιστωτικής επέκτασης, όσο και οι εισροές ξένων επενδυτικών κεφαλαίων και, συνακόλουθα, οι εισαγωγές.

Στη σύνθεση του ΑΕΠ, ο γεωργικός τομέας συμμετέχει κατά 5,3%, ο βιομηχανικός κατά 31,0% και οι υπηρεσίες κατά 57,0%.

Το διάγραμμα που ακολουθεί εμφανίζει τη συμμετοχή των επιμέρους οικονομικών κλάδων στη συνολική Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία (ΑΠΑ) της οικονομίας :

Πηγή: Εθνική Τράπεζα Βουλγαρίας (BNB)

2.1. Πρωτογενής τομέας

Η γεωργία παραμένει ένας τομέας με στρατηγική σημασία για την βουλγαρική οικονομία. Συμμετέχει με 5,3% στο ΑΕΠ, αντιπροσωπεύει το 6,0% περίπου της ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας της εθνικής οικονομίας και απασχολεί περί το 22,0% του ενεργού πληθυσμού (περί τα 751.000 άτομα). Το 2010, οι γεωργικές μονάδες αριθμούν περί τις 371.000, μειωμένες κατά 25% σε σχέση με το 2007, εκ των οποίων 358.000 εκμεταλλεύονται συνολική ωφέλιμη γεωργική επιφάνεια (ΩΓΕ) 3,6 εκατ. εκτ. (άνω των 13.000 μονάδων δεν διαθέτουν ΩΓΕ). Περίπου το 80% της ΩΓΕ έχει παραχωρηθεί με απλή ή χρηματοδοτική μίσθωση ενώ το απομένον είναι ιδιοκτησίας των γεωργ. μονάδων. Οι περιοχές του Blagoevgrad και του Plovdiv διαθέτουν τις περισσότερες γεωργικές εκμεταλλεύσεις, αντίστοιχα 38.600 (ή 10,4% στο σύνολο) και 30.500 (ή 8,2%).

Η καλλιεργήσιμη επιφάνεια καταλαμβάνει 3,1 εκατ. εκτ. και κατανέμεται μεταξύ 250.900 γεωργ. εκμεταλλεύσεων. Τα δημητριακά καλλιεργούνται στο 47,8% των γεωργ. εκμεταλλεύσεων και αντιπροσωπεύουν το 58,1% της καλλιεργήσιμης επιφάνειας. Οι καλλιέργειες της βιομηχανικής γεωργίας καταλαμβάνουν το 33,9% της καλλιεργήσιμης επιφάνειας (23,1% των γεωργ.

εκμεταλλεύσεων) και εντοπίζονται στο ΒΔ τμήμα της χώρας (23,6%). Οι δε καλλιέργειες λαχανικών και ζωοτροφών καλύπτουν, αντίστοιχα, τα 1,2% και 2,4% της καλλιεργήσιμης επιφάνειας.

Επίσης στην κτηνοτροφία παρατηρείται, κατά τα τελευταία χρόνια, μία αυξανόμενη τάση συγκέντρωσης των μονάδων εκτροφής, η οποία έχει οδηγήσει σε μείωση του αριθμού των κτηνοτροφικών μονάδων. Το 2010, οι ενεργές κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις αριθμούν περί τις 280.300, εκ των οποίων το 34,1% εκτρέφει βοοειδή, 66,2% πουλερικά και 82,5% αμνοερίφια.

Ο γεωργικός συγκαταλέγεται μεταξύ των λίγων οικονομικών τομέων της Βουλγαρίας, οι οποίοι έχουν να επιδείξουν πλεονασματικό εμπορικό ισοζύγιο. Κατά την περίοδο 2008 – 2010, ο όγκος των βουλγαρικών συναλλαγών γεωργικών προϊόντων παρουσίασε αύξηση κατά 28,5%. Το 2010, οι εξαγωγές γεωργικών προϊόντων αυξήθηκαν κατά 34,7% έναντι αύξησης μόλις 3,1% το 2009. Τα γεωργικά προϊόντα συμμετείχαν στις συνολικές εξαγωγές του 2010 με ποσοστό 16,8% (έναντι 12,6% το 2009) και με 9,9% (έναντι 5,2% το 2009) στις συνολικές εισαγωγές της Βουλγαρίας. Το εμπόριο γεωργικών προϊόντων με την ΕΕ, η οποία αποτελεί τον κυριότερο εμπορικό εταίρο της Βουλγαρίας, αντιπροσωπεύει το 75,3% του συνολικού όγκου εμπορικών συναλλαγών γεωργικών προϊόντων της χώρας.

Το εξωτερικό εμπόριο γεωργικών προϊόντων της Βουλγαρίας παρουσίασε την εξής εικόνα κατά το διάστημα 2008 – 2010 :

<i>σε εκατ. €</i>	2008	2009	2010	2010 με την ΕΕ
εξαγωγές FOB	1.883,7	1.942,1	2.616,1	1.896,8
εισαγωγές CIF	1.631,1	1.595,3	1.902,1	1.503,3
<i>Ισοζύγιο</i>	+ 252,6	+346,8	+714,0	+393,5

Πηγή : Εθνικό Στατιστικό Ινστιτούτο (NSI)

Τα κυριότερα προβλήματα που αντιμετωπίζει ο γεωργικός τομέας στην Βουλγαρία συνοψίζονται :

- στο μικρό μέγεθος των εκμεταλλεύσεων : από τις 371.000 ενεργές γεωργικές εκμεταλλεύσεις, ποσοστό 98,0% (ή 363.700) αντιπροσωπεύει ατομικές εκμεταλλεύσεις που καταλαμβάνουν το 33,8% της ΩΓΕ. Οι συνεταιριστικές οργανώσεις αντιπροσωπεύουν μόλις το 0,6% (ή 2.226) του συνόλου των εκμεταλλεύσεων και διαχειρίζονται το 17,7% της ΩΓΕ
- στο μικρό μέγεθος του αγροτικού κλήρου που αποτελεί περιοριστικό παράγοντα τόσο στην εισαγωγή τεχνολογικού εξοπλισμού όσο και στην επίτευξη οικονομιών κλίμακας : το 83,2% των γεωργικών εκμεταλλεύσεων έχουν επιφάνεια μικρότερη των 2 εκταρίων, ενώ οι μεγάλες μονάδες με ΩΓΕ μεγαλύτερη των 5 εκταρίων αντιπροσωπεύουν μόλις το 2,9% του συνόλου των εκμεταλλεύσεων
- στην γήρανση του αγροτικού πληθυσμού : περίπου το 59% των γεωργών είναι ηλικίας 55 ετών και άνω, ενώ μόλις το 7% είναι κάτω των 35 ετών
- στις χρόνιες υποεπενδύσεις στον τομέα που αποτελούν ανασταλτικό παράγοντα για την ενίσχυση της παραγωγικότητας, τον εκσυγχρονισμό και την βελτίωση του γεωργικού προϊόντος.

2.2 Δευτερογενής τομέας

Η παραγωγή στον βιομηχανικό τομέα, η ανάπτυξη του οποίου βασίσθηκε κυρίως στις πρώτες ύλες (σιδηρομεταλλεύματα, λιγνίτης) και στην φθηνή ηλεκτρική ενέργεια, επηρεάσθηκε αρνητικά από την οικονομική κρίση ήδη από το τρίτο τρίμηνο του 2008. Αντιμέτωπες με την μειωμένη εξωτερική ζήτηση και την δυσχερή πρόσβαση σε πηγές άντλησης ρευστότητας, πολλές βιομηχανικές επιχειρήσεις στράφηκαν σε εκτεταμένες αναδιαρθρώσεις και σε περιορισμό των λειτουργικών δαπανών, στον οποίο, ωστόσο, συνέβαλε και η πτώση των διεθνών τιμών των βασικών εμπορευμάτων. Ανάκαμψη σημειώνεται κατά το πρώτο τρίμηνο του 2010 και συνεχίζεται με σχετική επιτάχυνση κατά το τελευταίο τρίμηνο (+10,4% σε ετήσια βάση), με αύξηση της προστιθέμενης αξίας κατά 2,3%. Ο δε δείκτης βιομηχανικής παραγωγής του 2010 κατέγραψε αύξηση στην μεν μεταποίηση κατά 7,9%, στην ηλεκτρική ενέργεια και το φυσικό αέριο κατά 0,8% και στον εξορυκτικό κλάδο κατά 0,3% ενώ ο ίδιος δείκτης του Απριλίου 2011, σε ετήσια βάση, σημειώνοντας ουσιαστική βελτίωση, διαμορφώθηκε, αντίστοιχα, σε 5,1%, 18,6% και 15,9%,

Σύμφωνα με προσωρινά στοιχεία, κατά το πρώτο τρίμηνο του 2011, ο ρυθμός πραγματικής αύξησης στον βιομηχανικό τομέα παρουσίασε επιτάχυνση, σε ετήσια βάση, ενώ συνεχίσθηκαν οι διακυμάνσεις στους

κλάδους της ενέργειας και της εξόρυξης. Εκτιμάται ότι η ετήσια αύξηση της προστιθέμενης αξίας στον βιομηχανικό τομέα, κατά το πρώτο τρίμηνο του 2011, ήταν άνω του 10,0%, δηλαδή κατά πολύ υψηλότερη εκείνης της αντίστοιχης χρονικής περιόδου αλλά και του τελευταίου τριμήνου του προηγούμενου έτους.

Στα κυριότερα βιομηχανικά προϊόντα συγκαταλέγονται : σίδηρος, χαλκός, χάλυβας, πετρελαιοειδή, ηλεκτρονικά, χημικά, μηχανήματα και οικοδομικά υλικά. Ιδιαίτερα αξιόλογη είναι η σταθερή συμβολή του εξορυκτικού κλάδου στην οικονομική μεγέθυνση της χώρας με σημαντικές προοπτικές περαιτέρω ανάπτυξης και προσέλκυσης ξένων επενδυτικών κεφαλαίων. Σημειώνεται ότι η Βουλγαρία είναι ο τρίτος κατά σειρά μεγαλύτερος παραγωγός χαλκού στην ΕΕ, ο έκτος στη παραγωγή ψευδάργυρου και ο ένατος στην παραγωγή άνθρακα. Επίσης, σύμφωνα με τα στοιχεία πρώτου τριμήνου 2011 της Eurostat, η Βουλγαρία συγκαταλέγεται μεταξύ των κοινοτικών χωρών με την μεγαλύτερη ετήσια αύξηση παραγγελιών στην βιομηχανία.

2.3 Τριτογενής τομέας

Στον τομέα των υπηρεσιών, μόνον **ο χρηματοοικονομικός** (τράπεζες – ασφάλειες) παρουσίασε αύξηση της ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας – αν και χαμηλότερης σε σχέση με το 2009 – κατά 1,5%. Αντίθετα, υποχώρηση κατέγραψαν οι κλάδοι εμπορίου-ξενοδοχείων-εστιατορίων και μεταφορών και επικοινωνιών (-1,8%) καθώς και εκπαίδευσης και υγείας (-2,7%). Δεδομένου του υψηλού ποσοστού συμμετοχής των δύο ανωτέρω τομέων στο ΑΕΠ (περί το ένα τρίτο το 2009 και το 2010), η σημειωθείσα υποχώρησή τους συνέβαλε, κατά ένα σημαντικό μέρος, στην επιβράδυνση του ρυθμού οικονομικής ανάκαμψης κατά το 2010. Η **αγορά ακινήτων**, παρά τις συνεχιζόμενες πιέσεις, παρουσίασε τα πρώτα σημεία ανάκαμψης, η δυναμική της οποίας, σύμφωνα με εκτιμήσεις, αναμένεται να ενισχυθεί ελαφρώς περί τα τέλη του 2011.

Θετικά αξιολογούνται οι επιδόσεις **της χρηματοπιστωτικής διαμεσολάβησης**, η οποία επέδειξε σταθερότητα και ανθεκτικότητα στις εξωτερικές πιέσεις χάρη στα μέτρα αντικυκλικής πολιτικής της κεντρικής τράπεζας (BNB), με κυριότερο το μέτρο για την μείωση των υποχρεωτικών ρευστών διαθεσίμων των εμπορικών τραπεζών κατά την διάρκεια του 2009, προκειμένου να ενισχυθεί η ρευστότητα του τραπεζικού συστήματος και να ενθαρρυνθεί η πιστωτική επέκταση. Οι κυριότερες εξελίξεις στον τραπεζικό κλάδο εστιάζονται στην διατήρηση, σε ικανοποιητικά επίπεδα, τόσο της κεφαλαιακής επάρκειας όσο και των επιπέδων κερδοφορίας και ρευστότητας

αλλά, παράλληλα, και στην επιδείνωση του χαρτοφυλακίου δανείων των εμπορικών τραπεζών, η οποία αντιμετωπίστηκε με την διενέργεια αυξημένων προβλέψεων για την κάλυψη του πιστωτικού κινδύνου.

Βάσει πρόσφατων στοιχείων της Κεντρικής Τράπεζας Βουλγαρίας (BNB), κατά το διάστημα Ιανουαρίου-Απριλίου 2011, η συνολική κερδοφορία των τραπεζών ήταν της τάξης των €110 εκατ., μειωμένη κατά 34,0% σε σχέση με το αντίστοιχο τετράμηνο του 2010. Η ίδια η τράπεζα, ωστόσο, εκτιμά ότι η εν λόγω δυσμενής εξέλιξη δεν κρίνεται ικανή να επηρεάσει αρνητικά τα δεδομένα ως προς την δυναμική του τραπεζικού συστήματος για το λόγο ότι, κατά το ίδιο διάστημα, αφενός τα ρευστά διαθέσιμα των τραπεζών παρέμειναν σε ικανοποιητικά επίπεδα και αφετέρου σημειώθηκε αύξηση των επιχειρηματικών δανείων. Σύμφωνα, τέλος, με έκθεση του ΔΝΤ – κλιμάκιο του οποίου επισκέφθηκε πρόσφατα τη χώρα (Μάιος 2011) – το κυριότερο τρέχον πρόβλημα των β/τραπεζών είναι η συνεχιζόμενη – αν και με σχετική επιβράδυνση σε σχέση με το 2010 – αύξηση των μη εξυπηρετούμενων δανείων.

II. ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΚΑΤΑ ΤΟ 2010

1. Οικονομική μεγέθυνση

Το 2010, η βουλγαρική οικονομία εξέρχεται από την ύφεση με βραδύ ρυθμό και αβέβαια βήματα ανάκαμψης, καταγράφοντας μηδενική ανάπτυξη (+0,2%). Η υποχώρηση της ύφεσης και η σταδιακή βελτίωση των οικονομικών συνθηκών, ιδιαίτερα κατά το δεύτερο εξάμηνο του 2010, αποδίδεται κατά κύριο λόγο στην άνοδο που παρουσίασαν οι εξαγωγές, κυρίως από το β' τρίμηνο του έτους, αλλά και στην μερική ανάκαμψη της δραστηριότητας στον βιομηχανικό τομέα. Σε αντιδιαστολή, τόσο η εγχώρια ζήτηση όσο και οι εισροές κεφαλαίων για άμεσες επενδύσεις κινήθηκαν σε ιδιαίτερα χαμηλά επίπεδα.

Στις θετικές εξελίξεις του 2010 καταγράφονται επίσης η αποκλιμάκωση του πληθωρισμού (με επανεμφάνιση, ωστόσο των πληθωριστικών πιέσεων κατά το τέλος του έτους), η μείωση του ελλείμματος του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών αλλά και η αύξηση των αποταμιεύσεων των νοικοκυριών (στο βαθμό που συνέβαλε στην ενίσχυση των τραπεζικών καταθέσεων). Αρνητική εξέλιξη συνιστά η μείωση της απασχόλησης και η αύξηση της ανεργίας.

Πίνακας 1 : Εξέλιξη βασικών μακροοικονομικών δεικτών Βουλγαρίας

	2008	2009	2010	2011*
ΑΕΠ, σε τρέχουσες τιμές (€ δισεκ.)	34,1	33,8	36,0	
ΑΕΠ κατά κεφαλή σε €	4.475	4.466	4.786	
Μεταβολή ΑΕΠ (%)	+6,2	-5,5	+2,2	+3,2
Ιδιωτική κατανάλωση (μεταβολή %)	4,5	-6,3	-1,1	+1,0
Ανεργία (%)	6,3	9,1	10,2	8,9
Πληθωρισμός (% σε ετήσια βάση)	12,0	2,5	3,0	5,0
Δημοσιονομικό Ισοζύγιο (% επί ΑΕΠ)	3,0	-3,8	-3,9	-2,0
Ισοζύγιο τρεχ. συναλ/γών (% επί ΑΕΠ)	-23,0	-8,9	-1,0	-4,0
Εμπορικό Ισοζύγιο (% επί ΑΕΠ)	-24,3	-11,9	-6,7	-1,0
Άμεσες Ξένες Επενδύσεις (€ δισεκ.)	6,69	2,41	1,63	2,20
Εξωτερικό χρέος (% επί ΑΕΠ)	104,9	108,0	101,8	97,0
- Δημόσιος τομέας	11,1	12,0	11,9	10,8
- Ιδιωτικός τομέας	93,8	96,0	89,9	86,0

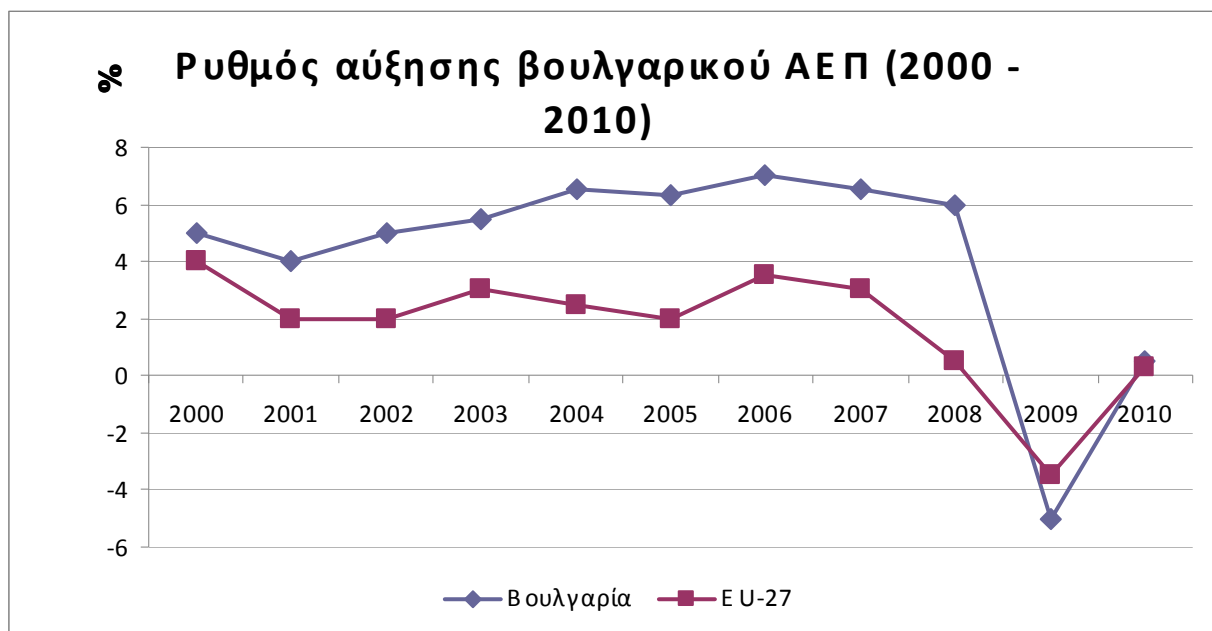
(*) εκτιμήσεις

Πηγή : Εθνική Τράπεζα Βουλγαρίας (BNB)

Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Παγκόσμιας Τράπεζας για την βουλγαρική οικονομία, ο ρυθμός ανάπτυξης της για το 2011 τοποθετείται στο 2,5% (έναντι 3,0% κατά το ΔΝΤ και 3,6% κατά την β/κυβέρνηση) και 3,6% για το 2012. Το ΔΝΤ εκτιμά ότι η αύξηση των εξαγωγών με ανάλογους με τους προ της οικονομικής κρίσης υψηλούς ρυθμούς, θα αντισταθμίσει την εξασθένηση της εγχώριας ζήτησης, η οποία παραμένει καθηλωμένη σε χαμηλά επίπεδα εξαιτίας της ανόδου του πληθωρισμού. Σύμφωνα επίσης με τις ίδιες εκτιμήσεις, ο μεν πληθωρισμός αναμένεται να διαμορφωθεί στο

4,8% το 2011 και 3,7% το 2012, η δε ανεργία να υποχωρήσει σε 8,0% το 2011 και 6,7% το 2012.

Το κατωτέρω διάγραμμα, βασισμένο σε πρόσφατα στοιχεία της Eurostat, εμφανίζει τον ρυθμό μεταβολής του ΑΕΠ, κατά την τελευταία δεκαετία, σε σχέση με αυτόν της ΕΕ-27 :

Πηγή: Eurostat – BCCI

Οικονομικές εξελίξεις κατά το 2011 (προσωρινά στοιχεία)

Σύμφωνα με πρόσφατα στοιχεία του Υπουργείου Οικονομικών Βουλγαρίας, ο ρυθμός της **ετήσιας αύξησης του ΑΕΠ**, κατά το πρώτο τρίμηνο του 2011, αναθεωρήθηκε προς τα άνω από 2,5% (των προβλέψεων Μαΐου) σε 3,4% (εκτιμήσεις Ιουνίου). Σε σχέση με το προηγούμενο τρίμηνο, η εν λόγω αύξηση ήταν της τάξης του 0,6% και προήλθε κατά κύριο λόγο από την εντυπωσιακή άνοδο **των εξαγωγών**, κατά 20,1%, σε ετήσια βάση (σε σύγκριση με την μόνο κατά 8,6% αύξηση των εισαγωγών). Στην συνεχιζόμενη αύξηση των εξαγωγών αποδίδεται και η εμφάνιση **πλεονάσματος του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών**, κατά το πρώτο τετράμηνο του έτους, σε ποσοστό αντίστοιχο με 0,6% επί του ΑΕΠ.

Η ανάκαμψη της **ιδιωτικής κατανάλωσης** συνεχίστηκε για δεύτερο συνεχόμενο τρίμηνο, εμφανίζοντας αύξηση κατά 0,8% ενώ **οι επενδύσεις** κινήθηκαν με αρνητικό πρόσημο, με τις καταγραφείσες εκροές να

ανέρχονται σε €62,5 εκατ. Η **ακαθάριστη προστιθέμενη αξία** (ΑΠΑ) της οικονομίας αυξήθηκε κατά 1,1%, σε ετήσια βάση, με τον **τομέα των υπηρεσιών** να διεκδικεί την μεγαλύτερη συμβολή στην αύξηση αυτή (+3,6%, σε ετήσια βάση), για πρώτη φορά μετά το 2009. Ωστόσο, η κατά 2,4% καταγραφείσα βελτίωση, σε μηνιαία βάση, του **δείκτη επιχειρηματικού κλίματος** του Απριλίου αντιστάθμισε μόνο κατά το ήμισυ την σημαντική υποχώρηση κατά 4,1% που είχε σημειώσει ο εν λόγω δείκτης τον Μάρτιο.

Τον Μάιο του 2011, η **ανεργία** μειώθηκε κατά 0,4% σε σχέση με τον προηγούμενο μήνα και διαμορφώθηκε σε 8,9% (το χαμηλότερο ποσοστό που έχει καταγραφεί από το Νοέμβριο 2009). Τον ίδιο μήνα, συνεχίστηκε η ήδη από τις αρχές του έτους πτωτική τάση του **πληθωρισμού**, το επίπεδο του οποίου σταθεροποιήθηκε στο 4,0%, σε ετήσια βάση. Πτωτική επίσης τάση εμφάνισε και εξέλιξη του **ακαθάριστου εξωτερικού χρέους**, το οποίο, σαν ποσοστό επί του ΑΕΠ διαμορφώθηκε στο 93,2%, στα τέλη Απριλίου, ενώ σε χαμηλά επίπεδα (10,7% επί του ΑΕΠ) παρέμεινε το συνολικό δημόσιο χρέος. Τέλος, κατά το διάστημα Ιανουαρίου – Μαΐου 2011, το δημοσιονομικό έλλειμμα, σαν ποσοστό επί του ΑΕΠ, μειώθηκε σε 0,8% από 1,8% το 2010.

Σε πρόσφατη έκθεσή του για την αξιολόγηση της οικονομικής πολιτικής της β/κυβέρνησης, το ΔΝΤ επισημαίνει, ως βασική προϋπόθεση για την περαιτέρω ενίσχυση της οικονομικής ανάπτυξης, την ανάγκη επιτάχυνσης των δομικών μεταρρυθμίσεων, αντιμετώπισης της φοροδιαφυγής, συγκράτησης των δαπανών και βελτίωσης των παρεχομένων από την δημόσια υγεία υπηρεσιών. Επίσης, το ΔΝΤ εκτιμά θετικά το προωθούμενο από την β/κυβέρνηση «Σύμφωνο Δημοσιονομικής Σταθερότητας» (Financial Stability Pact), το οποίο προβλέπει : την εισαγωγή δεσμευτικού ανώτατου ορίου για το έλλειμμα του κρατικού προϋπολογισμού (2,0%), τον περιορισμό σε ποσοστό έως 40% του ΑΕΠ της δυνατότητας της κυβέρνησης να αναδιανέμει τα κρατικά κονδύλια, μέτρο που αποβλέπει στον περιορισμό των κρατικών δαπανών και την καθιέρωση αυξημένης πλειοψηφίας στο Κοινοβούλιο (2/3) για την έγκριση τροποποιήσεων στη φορολογική νομοθεσία.

2. Εξωτερικό εμπόριο

Η ανάκαμψη των **εξαγωγών** το 2010, που επανήλθαν στα προ κρίσης επίπεδα, συνέβαλε σημαντικά και σηματοδότησε την έξοδο της χώρας από την ύφεση. Η αύξηση των εξαγωγών, συνολικής αξίας €15,6 δισεκ., ήταν της τάξης του 33,2%, σχεδόν τριπλάσια εκείνης των **εισαγωγών** (+13,5%),

συνολικής αξίας €19,2 δισεκ., γεγονός που είχε σαν άμεση θετική συνέπεια την δραστική μείωση του **εμπορικού ελλείμματος** κατά €3,6 δισεκ. ή 31,0% σε σχέση με το προηγούμενο έτος. Οι ενισχυτικοί των εξαγωγών παράγοντες εντοπίζονται στην ανάκαμψη των διεθνών αγορών, την άνοδο των τιμών των πρώτων υλών, καυσίμων και τροφίμων αλλά και στην βελτίωση των δεικτών αποδοτικότητας των β/επιχειρήσεων με εξαγωγικό προσανατολισμό.

Πίνακας 3 : Εξωτερικό εμπόριο Βουλγαρίας κατά γεωγραφικές ζώνες

Αξία : εκατ. €

	Εξαγωγές			Εισαγωγές		
	2009	2010	10/09 %	2009	2010	10/09 %
ΣΥΝΟΛΟ	11.699,5	15.588,5	+33,2	16.875,9	19.161,7	+13,5
Χώρες Ε.Ε.	7.595,3	9.493,5	+25,0	10.118,5	11.246,9	+11,2
- Γερμανία	1.320,4	1.658,9	+25,6	2.072,1	2.235,4	+7,9
- Ιταλία	1.092,6	1.509,9	+38,2	1.300,8	1.417,5	+9,0
- Ρουμανία	1.010,1	1.441,2	+42,7	943,7	1.336,5	+41,6
- Ελλάδα	1,117,8	1.236,7	+10,6	1.030,5	1.141,9	+10,8
- Γαλλία	524,1	628,4	+19,9	593,3	629,4	+6,1
Χώρες εκτός Ε.Ε.	4.104,2	6.094,9	+48,5	6.757,5	7.914,7	+17,1
Χώρες Κ.Α.Ε.	2.314,6	3.312,3	+43,1	3.033,5	3.575,2	+17,9
- Σερβία	371,7	548,7	+47,6	143,9	200,9	+39,6
- Π.Γ.Δ.Μ.	239,2	331,2	+38,5	176,7	253,7	+43,5
- Κροατία	69,0	82,4	+19,3	36,1	35,3	-2,4
Χώρες Κ.Α.Κ.	603,1	934,1	+54,9	3.375,0	4.112,2	+21,8
- Ρωσία	293,5	443,5	+51,1	2.261,9	3.093,5	+36,8
- Ουκρανία	100,2	198,4	+98,1	809,6	801,7	-1,0
- Γεωργία	94,9	144,0	+51,8	189,6	156,4	-17,5
Χώρες Ο.Ο.Σ.Α.	1.234,5	1.831,9	+48,4	1.436,5	1.543,5	+7,4
- Τουρκία	846,5	1.235,4	+56,6	919,5	1.037,3	+12,8
- ΗΠΑ	182,9	213,4	+16,7	143,3	133,5	-6,9
- Καναδάς	31,2	27,7	-12,4	50,2	30,0	-40,2
Χώρες ΕFΤΑ	109,6	127,1	+16,0	185,4	186,9	+0,9
- Ελβετία	83,8	100,1	+19,5	155,5	174,3	+12,1
- Νορβηγία	21,9	23,5	+3,8	21,2	8,3	-60,4
Λοιπές Χώρες	670,2	850,0	+26,8	1.051,4	1.193,3	+13,5

Πηγή : Εθνικό Στατιστικό Ινστιτούτο (NSI)

Στις χώρες της ΕΕ κατευθύνεται το μεγαλύτερο μέρος των βουλγαρικών εξαγωγών (60,8% έναντι 64,0% το 2009 και 59,9% το 2008) αλλά και από την ίδια περιοχή προέρχεται ο κύριος όγκος των εισαγωγών (58,6% έναντι 59,8% το 2009 και 56,0% το 2008).

Ο κατωτέρω πίνακας παρουσιάζει τους σημαντικότερους εμπορικούς εταίρους της Βουλγαρίας, κατά το 2010, καθώς και τα ποσοστά συμμετοχής τους στο σύνολο του εξωτερικού εμπορίου της χώρας :

Πίνακας 4: Κυριότεροι εμπορικοί εταίροι της Βουλγαρίας κατά το 2010

Εισαγωγές (δισ €)			Εξαγωγές (δισ €)		
	Αξία	%		Αξία	%
Σύνολο	19,16	100,00	Σύνολο	15,60	100,00
Ρωσία	3,09	16,13	Γερμανία	1,66	10,64
Γερμανία	2,23	11,64	Ιταλία	1,51	9,68
Ιταλία	1,42	7,41	Ρουμανία	1,44	9,23
Ρουμανία	1,33	6,94	Ελλάδα	1,12	7,18
Ελλάδα	1,14	5,95	Τουρκία	0,85	5,45
Τουρκία	1,03	5,38	Βέλγιο	0,58	3,72
Ουκρανία	0,80	4,18	Σερβία	0,54	3,46
Λοιπές χώρες	8,12	42,38	Λοιπές Χώρες	5,22	33,46

Πηγή : Εθνικό Στατιστικό Ινστιτούτο Βουλγαρίας (NSI)

Ως προς τη σύνθεση των β/εξαγωγών, παρατηρείται (πίνακας κατωτέρω) ότι όλες οι βασικές κατηγορίες προϊόντων κατέγραψαν αύξηση κατά το 2010 (οριακή αύξηση/στασιμότητα στα ποτά και καπνός). Τις μεγαλύτερες αυξήσεις σημείωσαν οι εξαγωγές στις κατηγορίες των πρώτων υλών (+60,4% και +61,7% από τις χώρες ΕΕ), ορυκτών και καυσίμων (+40,1%), χημικών (+37,6% και +37,8% προς τις χώρες ΕΕ), τροφίμων (+37,2% και +33,7% προς τις χώρες ΕΕ) και βιομηχανικών ειδών (+34,3% και +25,6% προς τις χώρες ΕΕ).

Και στις εισαγωγές, όλες σχεδόν οι κατηγορίες προϊόντων κατέγραψαν αύξηση με εξαίρεση τα μηχανήματα και το υλικό μεταφορών (-1,1%). Οι κυριότερες αυξήσεις εντοπίζονται στις κατηγορίες των πρώτων υλών (+39,6% και +97,1% από χώρες ΕΕ), ορυκτών και καυσίμων (+27,4% και +40,4% από χώρες ΕΕ), λαδιών (+25,6% και +37,9% από χώρες ΕΕ) και χημικών (+19,3% και 20,2% από χώρες ΕΕ).

Πίνακας 5. : Εξωτερικό εμπόριο Βουλγαρίας κατά κυριότερες κατηγορίες προϊόντων.

Αξία : εκατ. €

Κατάταξη SITC	Εξαγωγές			Εισαγωγές		
	2009	2010	10/09 %	2009	2010	10/09 %
Σύνολο	11.699,3	15.588,3	33,2	16.875,7	19.161,4	13,5
- Χώρες ΕΕ	7.595,1	9.493,4	25,0	10.118,3	11.246,8	11,2
Τρόφιμα & Ζώντα ζώα	1.213,9	1.666,0	37,2	1.342,4	1.460,7	8,8
- Χώρες ΕΕ	945,9	1.264,7	33,7	1.018,8	1.181,0	15,9
Ποτά & καπνός	346,2	348,4	0,6	243,4	252,9	3,9
- Χώρες ΕΕ	184,8	142,3	-23,0	176,7	178,2	0,9
Πρ. ύλες μη edώδιμες (εκτός καυσίμων)	843,8	1.353,3	60,4	1.152,0	1.608,6	39,6
- Χώρες ΕΕ	491,2	794,4	61,7	285,4	562,5	97,1
Ορυκτά, καύσιμα κ.ά.	1.511,8	2.117,7	40,1	3.374,4	4.300,0	27,4
- Χώρες ΕΕ	498,9	529,6	6,1	472,9	664,0	40,4
Λάδια & λίπη ζωικής ή φυτικής προέλευσης	79,1	103,8	31,2	69,6	87,4	25,6
- Χώρες ΕΕ	56,5	78,0	38,0	46,7	64,4	37,9
Χημικά και συναφή	899,6	1.237,7	37,6	1.888,2	2.253,3	19,3
- Χώρες ΕΕ	363,6	501,2	37,8	1.506,1	1.810,3	20,2
Βιομηχ. είδη ταξινομημ. κυρίως κατά πρ. ύλη	2.691,3	3.614,5	34,3	2.906,4	3.247,9	11,7
- Χώρες ΕΕ	1.793,3	2.252,2	25,6	1.946,3	2.133,2	9,6
Μηχανήματα & υλικό μεταφορών	1.970,2	2.610,2	32,5	4.522,2	4.471,7	-1,1
- Χώρες ΕΕ.	1.425,1	1.863,7	30,8	3.613,2	3.521,1	-2,6
Διάφορα βιομηχ. είδη	2.130,0	2.521,0	18,4	1.336,2	1.418,2	6,1
- Χώρες ΕΕ	1.832,5	2.061,2	12,5	1.017,5	1.090,3	7,2
Είδη και συναλλαγές μη ταξινομημένα κατά κατηγορίες	13,3	15,7	17,6	40,8	60,7	48,7
- Χώρες ΕΕ	3,3	6,0	84,4	34,7	41,8	20,6

Πηγή : Εθνικό Στατιστικό Ινστιτούτο Βουλγαρίας (NSI)

Σύμφωνα με πρόσφατα στοιχεία του Εθνικού Στατιστικού Ινστιτούτου (NSI), στην διάρκεια του **πρώτου τετράμηνου** του 2011, οι βουλγαρικές εξαγωγές διατήρησαν την δυναμική του περασμένου έτους και μάλιστα ενισχυμένη κατά 50,4% (ή €6.378,2 εκατ.) σε σχέση με την αντίστοιχη χρονική περίοδο του 2010. Με χαμηλότερο ρυθμό αύξησης (+27,4%) κινήθηκαν οι εισαγωγές, συνολικής αξίας €6.910,5 εκατ., ενώ το εμπορικό ισοζύγιο κατέλιπε έλλειμμα της τάξης των €390,0 εκατ. Εντυπωσιακή υπήρξε, κατά την ανωτέρω περίοδο, η αύξηση των βουλγαρικών εξαγωγών προς χώρες εκτός ΕΕ, κατά 48,6% σε σχέση με το αντίστοιχο τετράμηνο του 2009. Κύριοι εμπορικοί εταίροι της Βουλγαρίας, κατά το εν λόγω διάστημα, ήταν η Τουρκία, η Σερβία, η Ρωσία, η Π.Γ.Δ.Μ. και η Κίνα, προς τις οποίες κατευθύνθηκε το ήμισυ περίπου των βουλγαρικών εξαγωγών προς τις εκτός ΕΕ χώρες.

Συνοψίζοντας τις κυρίαρχες τάσεις του εξαγωγικού εμπορίου της Βουλγαρίας κατά το 2010 και του πρώτου τετραμήνου του 2011, συνάγεται ότι κύριο χαρακτηριστικό αυτών είναι η **διαφοροποίηση των αγορών κατά γεωγραφικές περιοχές** (με σημαντικότερη το αυξανόμενο μερίδιο συμμετοχής των χωρών εκτός ΕΕ τόσο στις εξαγωγές όσο και στις εισαγωγές) και βασικές κατευθύνσεις :

- την ενίσχυση της εξαγωγικής θέσης της χώρας στους κυριότερους εμπορικούς εταίρους της στην ΕΕ (Γερμανία, Ιταλία, Ρουμανία, Ελλάδα)
- επέκταση σε επιλεγμένες αγορές, με αμελητέα εξαγωγική παρουσία β/επιχειρήσεων (Πορτογαλία, Εσθονία, Λουξεμβούργο)
- δυναμική είσοδος σε νέες αγορές (Ν. Αφρική, Ινδία, Κίνα)

3. Αγορά εργασίας - Μισθοί

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα των εθνικών λογαριασμών της Βουλγαρίας, το 2010, η υποχώρηση της **απασχόλησης** ήταν εντονότερη εκείνης του 2009, κατ' εξοχήν έτους της κρίσης (5,9% και 2,6%, αντίστοιχα), πλην όμως κατέγραψε αξιοσημείωτη επιβράδυνση κατά τη διάρκεια του έτους (από 7,3% το α' τρίμηνο, σε 6,6% το δεύτερο, 5,2% το τρίτο και 4,4% το δ' τρίμηνο). Το μέσο ποσοστό απασχόλησης των ατόμων ηλικίας 15-64 ετών διαμορφώθηκε σε 59,7% (έναντι 62,6% το 2009), 63,0% ανδρών και 56,4% γυναικών.

Ο αριθμός των ανέργων ανήλθε σε 348.000 που αντιστοιχεί σε συνολικό ποσοστό **ανεργίας** 10,2% (11,0% ανδρών και 9,5% γυναικών) έναντι 9,1%

κατά το προηγούμενο έτος. Κατά το τελευταίο τρίμηνο του 2010, παρατηρείται έξαρση της ανεργίας κατά 11,2% (στα επίπεδα περίπου του αντίστοιχου τριμήνου του 2004 και του α' τριμήνου του 2005), η οποία προήλθε κυρίως από τις ηλικιακές ομάδες 15-24 και 24-34 ετών. Η ανεργία έπληξε ιδιαίτερα το ΒΔ τμήμα της χώρας (14,6%, όπου στην πόλη Shumen ανήλθε σε 28,9%) και λιγότερο το ΝΑ τμήμα, όπου τα χαμηλότερα ποσοστά καταγράφηκαν στην πρωτεύουσα Σόφια (6,7%) και στην πόλη Blagoevgrad (5,7%), στην οποία, όπως αναφέρεται κατωτέρω (Κεφ. Β'), είναι εγκατεστημένες πολλές επιχειρήσεις ελληνικών συμφερόντων.

Το σχέδιο προϋπολογισμού για την περίοδο 2011-2013 θέτει ως στόχο την μείωση της ανεργίας στο 8,8%, κατά το 2011, σαν συνέπεια της αναμενόμενης αύξησης του ΑΕΠ και της αναθέρμανσης της επενδυτικής δραστηριότητας στην χώρα. Πάντως, το πρώτο δίμηνο του 2011 η ανεργία παρέμεινε σε υψηλά επίπεδα (9,8%) ενώ, στη συνέχεια ακολούθησε πτωτική τάση (9,5% τον Μάρτιο και 8,9% τον Μάιο). Για το 2011, στο σύνολό του, εκτιμάται ότι η ανεργία θα κυμανθεί στο 9,0% και μόνο κατά τους θερινούς μήνες θα παρουσιάσει αισθητή υποχώρηση κυρίως μεταξύ των νέων. Σύμφωνα με τα στοιχεία της Eurostat (Απριλίου 2011), η Βουλγαρία συγκαταλέγεται μεταξύ των χωρών της ΕΕ με το υψηλότερο ποσοστό ανεργίας, σε ετήσια βάση.

Ο ρυθμός αύξησης των **ονομαστικών μισθών**, μετά τη σημαντική επιβράδυνση που κατέγραψε κατά το 2009 (11,8% από 22,0% το 2008) επιβραδύνθηκε περαιτέρω κατά την διάρκεια του 2010 (κυρίως κατά το τελευταίο εξάμηνο), σε 6,2%. Κατά το πρώτο τρίμηνο του 2011, ο μέσος μηνιαίος μισθός αυξήθηκε κατά 8,4% σε σύγκριση με το ίδιο τρίμηνο του 2010, οι δε μεγαλύτερες αυξήσεις καταγράφηκαν σε κλάδους όπως : πληροφορική και επικοινωνία 20,3%, χονδρεμπόριο, λιανεμπόριο και συνεργεία αυτοκινήτων 17,5%. Τον Μάρτιο 2011, ο μέσος μηνιαίος μισθός ήταν BGN689 ή €354 και ο κατώτατος BGN240 ή €123. Από 1^{ης} Σεπτεμβρίου 2011, ο τελευταίος αυξάνεται σε BGN270 ή €138. Σημειώνεται ότι κατά το πρώτο τρίμηνο του 2011, οι μισθοί συμμετείχαν στο συνολικό εισόδημα των εργαζομένων, με ποσοστό 52,9%, σε ετήσια βάση (έναντι 51,1% του προηγούμενου έτους).

Η **παραγωγικότητα** εργασίας – ο ρυθμός αύξησης της οποίας, κατά τα έτη 2007 και 2008, υπήρξε χαμηλότερος εκείνου των μισθών – αυξήθηκε κατά 6,4% έναντι μείωσης κατά 2,9% το 2009. Το πρώτο τρίμηνο του 2011, ή εν λόγω αύξηση ήταν της τάξης του 5,2% και η μεγαλύτερη συνεισφορά σ' αυτήν προήλθε από τον βιομηχανικό τομέα (8,9%, σε ετήσια βάση). Το

κόστος εργασίας ανά μονάδα προϊόντος μειώθηκε κατά 2,1% (έναντι αύξησης 8,1% το 2009) και κατά 7,0% κατά το πρώτο τρίμηνο του 2011.

4. Πληθωρισμός

Το 2010, παρά την υποτονική ζήτηση και την μείωση του κόστους εργασίας ανά μονάδα προϊόντος – που άσκησαν αντιπληθωριστικές πιέσεις – ο ετήσιος ρυθμός του πληθωρισμού (βάσει του ΔΤΚ) παρουσίασε αύξηση σε 3,0%, κατά μέσον όρο, που προκάλεσε η άνοδος των διεθνών τιμών του πετρελαίου και των άλλων βασικών εμπορευμάτων. Συνεπεία της τελευταίας, η τιμές στις μεταφορές και τα τρόφιμα αυξήθηκαν κατά 20,5% και 3,9%, αντίστοιχα., ενώ η αύξηση των ειδικών φόρων κατανάλωσης προκάλεσε άνοδο στις τιμές των προϊόντων καπνού κατά 34,0%. Οι τιμές των καυσίμων, των προϊόντων καπνού, των τροφίμων και οι διοικητικά καθοριζόμενες τιμές υπήρξαν οι κυριότεροι ενισχυτικοί παράγοντες της αύξησης του σωρευτικού πληθωρισμού, τον Δεκέμβριο του 2010, στο επίπεδο του 4,4%.

Ο πυρήνας του πληθωρισμού ή δομικός πληθωρισμός (δεν περιλαμβάνει τις τιμές της ενέργειας και των μη επεξεργασμένων ειδών διατροφής) δεν άσκησε ιδιαίτερη επίδραση στις τιμές καταναλωτή (+0,1% συμμετοχή στο μέσο επίπεδο του ετήσιου πληθωρισμού). Υποχώρηση κατέγραψαν οι τιμές των βιομηχανικών ειδών (εκτός καυσίμων) κατά 1,0% και υπηρεσιών κατά 2,7%, σε ετήσια βάση. Η μείωση των τιμών σε προϊόντα (εκτός τροφίμων) και υπηρεσίες, στην οποία αποτυπώθηκε η χαμηλή κατανάλωση και η περιστολή των λειτουργικών εξόδων των επιχειρήσεων, δεν στάθηκε ικανή να αντισταθμίσει την αύξηση των τιμών ενέργειας και τροφίμων.

Σημειώνεται ότι, σύμφωνα με στοιχεία της Eurostat, τα επίπεδα τιμών των καταναλωτικών προϊόντων και υπηρεσιών, στην Βουλγαρία, ήταν τα χαμηλότερα στην ΕΕ, κατά το 2010 : τα επίπεδα τιμών των τροφίμων – ποτών (μη αλκοολούχων) και ένδυσης αντιστοιχούσαν στο 66,0% και 75,0%, αντίστοιχα, του κοινοτικού μέσου όρου, ενώ των εστιατορίων και ξενοδοχείων στο 45,0% του κ.μ.ό.

Κατά τους πρώτους μήνες του 2011, παρατηρείται αποκλιμάκωση του πληθωρισμού, η οποία συνεχίστηκε και κατά το πρώτο πεντάμηνο του έτους με τον ΔΤΚ να σταθεροποιείται, τον Μάιο, στο 3,4%, σε ετήσια βάση. Στην υποχώρηση του πληθωρισμού συνέβαλαν οι μειώσεις στις τιμές των τροφίμων και της ενέργειας, κατά την ανωτέρω χρονική περίοδο. Οικονομικοί αναλυτές εκτιμούν ότι ο πληθωρισμός θα κυμανθεί στα επίπεδα του 5%., συνολικά για το 2011.

5. Ισοζύγιο Πληρωμών

Το 2010, σύμφωνα με τα στοιχεία της Εθνικής Τράπεζας Βουλγαρίας, το έλλειμμα του συνολικού ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών και κεφαλαιακών μεταβιβάσεων (που αντιστοιχεί στις χρηματοδοτικές ανάγκες της οικονομίας από το εξωτερικό) παρουσίασε περαιτέρω κάμψη κατά €1,6 δισεκ. έναντι του 2009, στα € 65,4 εκατ.. που αντιστοιχεί σε 0,2% επί του ΑΕΠ, έναντι 7,6% το 2009 και 24,5% το 2008.

Εντυπωσιακή υπήρξε η μείωση κατά 88,6% του ελλείμματος του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών, στα €356,2 εκατ. ή 0,8% επί του ΑΕΠ, έναντι 9,9% επί του ΑΕΠ το προηγούμενο έτος. Η θετική αυτή εξέλιξη αποδίδεται κατά κύριο λόγο στην μεγάλη μείωση των καθαρών πληρωμών για εισαγωγές αγαθών και τη συνακόλουθη συρρίκνωση του εμπορικού ελλείμματος, που αναφέρεται ανωτέρω. Βελτίωση επίσης εμφάνισαν και τα ισοζύγια υπηρεσιών, κατά €602,0 εκατ. και καθαρών τρεχουσών μεταβιβάσεων (από ΕΕ, μεταναστευτικά εμβάσματα κ.ά), κατά €590,5 εκατ. Διεύρυνση, κατά €192,2 εκατ., παρουσίασε το έλλειμμα του ισοζυγίου εισοδημάτων, λόγω της αύξησης των καθαρών πληρωμών κυρίως για τόκους, μερίσματα και κέρδη, ενώ στην μείωση κατά €186,4 εκατ. του πλεονάσματος του ισοζυγίου κεφαλαιακών μεταβιβάσεων συνέτεινε η μείωση των καθαρών εισπράξεων από τα κοινοτικά κονδύλια.

Τέλος, το ισοζύγιο χρηματοοικονομικών συναλλαγών κατέλιπε μικρό έλλειμμα της τάξης των €0,9 εκατ. (έναντι πλεονάσματος €1,2 δισεκ. το 2009). Η επιδείνωση αυτή των χρηματοοικονομικών ροών, κατά το 2010, αποδίδεται στις μειωμένες εισροές επενδυτικών κεφαλαίων, οι οποίες δεν μπόρεσαν να αντισταθμίσουν τις πληρωμές για τραπεζικά δάνεια ύψους €917,8 εκατ. καθώς και τις αποσύρσεις καταθέσεων, στις τοπικές τράπεζες, από μη κατοίκους, ύψους €642,0 εκατ., κατά την ανωτέρω χρονική περίοδο.

Από ελλειμματικό το 2010, το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών εξελίσσεται σε πλεονασματικό, κατά τους πρώτους μήνες του 2011. Κατά το πρώτο τετράμηνο του έτους, το ανωτέρω πλεόνασμα ανέρχεται σε €214,9 εκατ. ή 0,6% επί του ΑΕΠ και οφείλεται σχεδόν αποκλειστικά στη συνεχιζόμενη αύξηση των εξαγωγών και την εξ αυτής ενίσχυση του εμπορικού ισοζυγίου.

Ο επόμενος πίνακας παρουσιάζει την εξέλιξη του ισοζυγίου πληρωμών της Βουλγαρίας κατά την τελευταία τριετία :

Πίνακας 6 : Ισοζύγιο πληρωμών (εκατ. €)

	2008	2009	2010
Ισοζύγιο τρεχ. συναλλαγών και κεφαλαιακών μεταβιβάσεων	-8.356,9	-2.640,6	-65,4
A. Ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών	-8.634,2	-3.117,8	-356,2
<i>Εμπορικό ισοζύγιο :</i>	-8.758,3	-4.173,6	-2.412,5
• εξαγωγές FOB	15.277,5	11.699,3	15.588,3
• εισαγωγές	24.035,8	15.872,8	18.000,8
<i>Ισοζύγιο Υπηρεσιών</i>	771,2	1.299,9	1.901,9
<i>Ισοζύγιο εισοδημάτων</i>	-1.330,0	-1.200,2	-1.392,4
<i>Ισοζύγιο τρεχουσών μεταβιβάσεων</i>	503,0	956,2	1.546,7
B. Ισοζύγιο κεφαλαιακών μεταβιβάσεων	277,3	477,2	290,8
Γ. Ισοζύγιο χρημ/κών συν/γών:	11.149,5	1.190,0	-0,9
• άμεσες ξένες επενδύσεις	6.696,5	2.412,2	1.638,6
• επενδύσεις χαρτ/κίου	-596,6	-570,3	-661,1
- απαιτήσεις	-177,3	-574,8	574,8
- υποχρεώσεις	-419,3	4,5	-86,3
• λοιπές επενδύσεις	5.955,1	2.497,7	1.458,9
- εξωτερικού	147,0	85,5	-179,6
Συναλλαγματικά διαθέσιμα	14.185,8	13.105,3	12.977,1

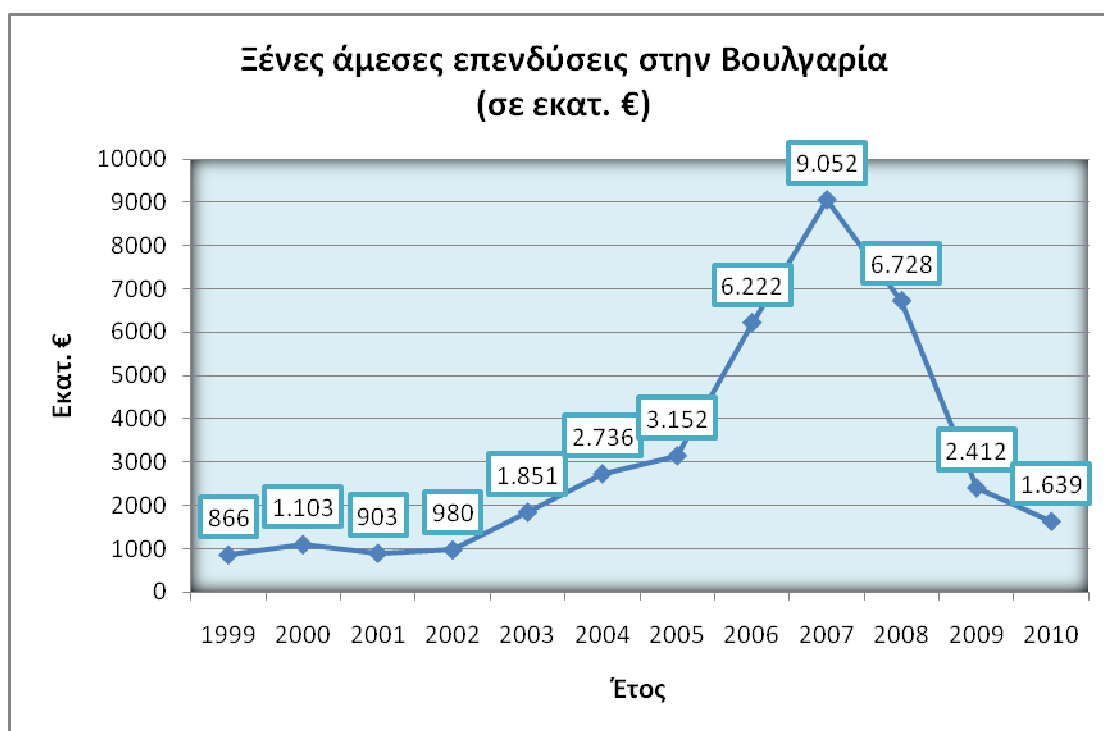
Πηγή : Εθνική Τράπεζα Βουλγαρίας (BNB)

Ξένες Άμεσες Επενδύσεις

Το 2010 καταγράφηκε περαιτέρω μείωση των εισροών κεφαλαίων για άμεσες επενδύσεις, οι οποίες, στο πρόσφατο παρελθόν, είχαν στηρίξει την δυναμική της οικονομικής ανάπτυξης της χώρας, σημειώνοντας τις καλύτερες επιδόσεις τους κατά την διετία 2007 και 2008 (€9,0 δισεκ. και €6,0 δισεκ., αντίστοιχα). Οι καταγραφείσες εισροές επενδυτικών κεφαλαίων, κατά το 2010, ανήλθαν σε €1.638,6 δισεκ. (ή 4,5% επί του ΑΕΠ έναντι 7,5%

το 2009 και 19,2% το 2008), μειωμένες κατά 67,9% σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος (-48,2% έναντι του 2008). Παρά την σημαντική κάμψη τους, οι εισροές επενδυτικών κεφαλαίων υπερκάλυψαν (κατά 5 φορές) το έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών (έναντι κάλυψης κατά 94,2% το 2009 και 75,7% το 2008).

Γραφική απεικόνιση των ξένων επενδύσεων στη Βουλγαρία (σε εκατ. €)

Πηγή: Εθνική Τράπεζα Βουλγαρίας (BNB)

Κατά την περίοδο των 13 τελευταίων ετών, το ύψος των συνολικών ξένων επενδύσεων στην Βουλγαρία, εκτιμάται σε €35,9 δισεκ. . Σύμφωνα με το ανωτέρω γράφημα, από το 2002 έως το 2007 οι εισροές επενδυτικών κεφαλαίων παρουσίασαν συνεχή ετήσια άνοδο, ενώ μόνο κατά την τελευταία πριν την κρίση τριετία η Βουλγαρία προσέλκυσε επενδυτικά κεφάλαια από το εξωτερικό αξίας €22 δισεκ. περίπου. Οι χώρες ΕΕ συμμετέχουν με ποσοστό 84,7% στις συνολικές επενδύσεις και 87,9% στις εισροές ΑΞΕ του 2010. Οι τέσσερις πρώτες χώρες σε επενδύσεις δηλ. η Ολλανδία (€7,4 δισεκ.), η Αυστρία (€5,4 δισεκ.), η Ελλάδα (€3,2 δισεκ.) και το Ηνωμ. Βασίλειο (€2,7 δισεκ.) συμμετέχουν με ποσοστό μεγαλύτερο του 50,0% στα συνολικά επενδεδυμένα κεφάλαια στην χώρα. Κατά τη διετία 2009 και 2010, καταγράφηκαν περιπτώσεις αποεπενδύσεων κυρίως από Αυστρία, Ηνωμ.

Βασίλειο και Γαλλία. Τις καλύτερες επενδυτικές επιδόσεις επέδειξε η Ολλανδία, της οποίας οι εισροές ΑΞΕ στην Βουλγαρία, κατά το 2010 υπερδιαπλασιάστηκαν (€1,5 δισεκ. έναντι €646,8 εκατ. το 2009). Σημειώνεται, ωστόσο, ότι το μεγαλύτερο μέρος των ολλανδικών ΑΞΕ προέρχεται από ξένες εταιρείες νόμιμα εγκατεστημένες στην Ολλανδία, κυρίως για φορολογικούς σκοπούς.(χαρακτηριστική περίπτωση της LUKOIL PETROL, μεγαλύτερου επενδυτή στην Βουλγαρία). Σύμφωνα μάλιστα με τα στοιχεία της Invest Bulgaria (κρατικής υπηρεσίας για τις επενδύσεις), **η Ελλάδα είναι δεύτερη, μετά τη Ρωσία**, σε άμεσες επενδύσεις στην χώρα δεδομένου ότι σημαντικό μέρος των εισροών επενδυτικών κεφαλαίων ελληνικών επιχειρήσεων προέρχεται από το Λουξεμβούργο (όπου αυτές είναι εγκατεστημένες).

Πίνακας 8 : Μεγαλύτεροι ξένοι επενδυτές στην Βουλγαρία

Αξία: εκατ. €

	ΧΩΡΕΣ	2008	2009	2010	Συμμετοχή %
	ΣΥΝΟΛΟ	31.610,8	34.140,8	35.901,1	100,00
1	Ολλανδία	4.692,3	5.764,3	7.379,3	20,55
2	Αυστρία	6.021,3	6.433,6	5.448,3	15,18
3	Ελλάδα	2.690,9	3.029,4	3.151,5	8,78
4	Μ. Βρετανία	2.682,6	2.894,1	2.701,5	7,52
5	Γερμανία	1.859,6	2.009,7	2.161,3	6,02
6	Κύπρος	1.588,4	1.837,4	2.047,8	5,70
7	Ουγγαρία	934,5	1.047,5	1.120,9	3,12
8	Ρωσία	788,8	1.000,5	1.113,7	3,10
9	Ισπανία	876,3	908,9	1.022,7	2,85
10	ΗΠΑ	1.459,4	923,3	1.015,8	2,83

Πηγή: Κεντρική Τράπεζα Βουλγαρίας (BNB)

Το 2010, οι ξένες επενδύσεις συνδέθηκαν κυρίως με εταιρικές συμμετοχές και επανεπένδυση κερδών ενώ καμία δραστηριότητα δε καταγράφηκε στο πεδίο των ιδιωτικοποιήσεων. Κατά τομέα, η αγορά ακινήτων, ο

χρηματοπιστωτικός και οι κατασκευές, σε πλήρη επενδυτική άνθηση μέχρι την οικονομική κρίση, γνώρισαν την μεγαλύτερη υποχώρηση από το 2008 μέχρι το 2010. Το 2010, την πρώτη θέση στις εισροές ΑΞΕ κατέλαβε ο κλάδος της μεταποίησης (με 35,9% στο σύνολο έναντι 18,3% το 2009) και ακολουθούν η παραγωγή και διανομή ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου (16,5% έναντι 8,0% το 2009) και οι μεταφορές και επικοινωνίες (15,4% έναντι 9,4% το 2009). Η συμμετοχή του χρηματοπιστωτικού τομέα και της αγοράς ακινήτων περιορίζεται σε 9,8% και 11,1%, αντίστοιχα έναντι 24,9% και 31,2%, αντίστοιχα, κατά το προηγούμενο έτος.

Ο πίνακας που ακολουθεί παρουσιάζει τους επιμέρους τομείς των ΑΞΕ, την εξέλιξή τους κατά την τελευταία τετραετία καθώς και την συμμετοχή τους στο σύνολο :

Πίνακας 7 : Άμεσες ξένες επενδύσεις στη Βουλγαρία κατά τομέα

Αξία εκατ. €

ΤΟΜΕΑΣ	2007	2008	2009	2010	Συμμετοχή (%) 2010
Παραγωγή, Μεταποίηση	1.057,9	619,0	587,1	588,3	35,9
Ηλεκτρική ενέργεια	280,1	237,6	257,1	269,6	16,5
Μεταφορές, επικοινωνίες	255,8	-274,6	300,9	251,9	15,4
Αγορά ακινήτων	2.597,9	1.984,2	653,2	181,6	11,1
Χρηματοπιστωτικός	2.175,1	1.633,8	736,6	161,2	9,8
Λοιπά	226,9	336,0	198,3	87,8	5,4
Κατασκευές	815,1	602,5	195,8	38,7	2,4
Ξενοδοχεία και Εστιατόρια	167,6	93,5	48,1	34,6	2,1
Άλλες Υπηρεσίες	90,5	53,8	-19,3	29,9	1,8
Γεωργία, δασοκομία	71,8	67,4	10,9	7,3	0,4
Χονδρεμπόριο, λιανεμπόριο, επισκευές	1.313,1	1.343,3	243,7	-12,3	-0,8
Σύνολο	9.051,8	6.696,5	3.212,5	1.638,6	100,0

Πηγή: Εθνική Τράπεζα Βουλγαρίας (BNB)

Σύμφωνα με προσωρινά στοιχεία της BNB, κατά το πρώτο τετράμηνο του 2011, δεν καταγράφηκαν εισροές ξένων επενδυτικών κεφαλαίων παρά μόνον εκροές ύψους €62.5 εκατ. που ισοδυναμεί με συνολική μείωση των ΑΞΕ, σε σχέση με την αντίστοιχη χρονική περίοδο του 2010, της τάξης των €441,2 εκατ. Πρόσφατη έρευνα του NSI σχετικά με τις επενδυτικές

προοπτικές και προθέσεις των εγκατεστημένων στην χώρα επιχειρήσεων, για το 2011, εκτιμά ότι θα πρέπει να αναμένεται περαιτέρω μείωση των επενδύσεων κατά 11,0% σε σχέση με το 2010. Η προβλεπόμενη συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα στις συνολικές επενδύσεις του 2011 τοποθετείται στο 75,0% με 77,0%, ενώ η συμμετοχή σ' αυτές του δημόσιου τομέα αναμένεται να μειωθεί κατά 35,0% περίπου. Η ενέργεια και η διαχείριση υδάτων θα έχουν την μερίδα του λέοντος (49,3%) στο σύνολο των επενδύσεων του 2011(αν και μειωμένη κατά 10,4% σε σύγκριση με το 2010) και ακολουθούν οι βιομηχανίες ενδιάμεσων αγαθών (28,3%) με προβλεπόμενη αύξηση κατά 0,8% και οι βιομηχανίες μη διαρκών καταναλωτικών αγαθών (15,4%).

6. Δημοσιονομικές εξελίξεις και προοπτικές

6.1 Προϋπολογισμός

Με την υποχώρηση της ύφεσης και την βελτίωση των οικονομικών συνθηκών, η β/κυβέρνηση ξεκίνησε μία συντονισμένη προσπάθεια δημοσιονομικής προσαρμογής με στόχο την διασφάλιση της διατηρησιμότητας των δημοσίων οικονομικών και, βραχυπρόθεσμα, την μείωση του δημοσιονομικού ελλείμματος συνεπεία του οποίου είχε ενεργοποιηθεί εις βάρος της η διαδικασία υπερβολικού ελλείμματος της ΕΕ. Σύμφωνα με προσωρινά στοιχεία του NSI, το έλλειμμα του κρατικού προϋπολογισμού μειώθηκε, σαν ποσοστό επί του ΑΕΠ, σε 3,2% έναντι 4,7% του 2009.

Ειδικότερα, τα έσοδα του ΚΠ διαμορφώθηκαν σε €12,2 δισεκ. ή 34,0% επί του ΑΕΠ, αντιπροσωπεύοντας το 97,8% του αρχικού στόχου του Προγράμματος Δημοσιονομικής Προσαρμογής. Τα φορολογικά έσοδα (27,0% επί του ΑΕΠ) παρουσίασαν μικρή υστέρηση κατά 1.1% έναντι του αρχικού στόχου του ΠΔΠ. Υστέρηση παρουσίασαν και οι δαπάνες (συμπερ. και της συνεισφοράς της χώρας στον κοινοτικό προϋπολογισμό της ΕΕ), ύψους €13,7 δισεκ. (ή 38,0% επί του ΑΕΠ), που αντιστοιχεί στο 95,8% του ετήσιου στόχου. Σημειώνεται ότι η συμμετοχή της Βουλγαρίας στον προϋπολογισμό της ΕΕ, το 2010, ήταν €342,4 εκατ. ή 1,0% επί του ΑΕΠ.

Κατά το διάστημα Ιανουαρίου – Απριλίου 2011, το έλλειμμα του κρατικού προϋπολογισμού (σε ταμειακή βάση) διαμορφώθηκε σε BGN597,5 εκατ. (ή €305,5 εκατ.) και σε 0,8% σαν ποσοστό επί του ΑΕΠ, μειωμένο κατά 1,1 ποσοστιαίες μονάδες σε σχέση με τον αντίστοιχο μήνα του 2010. Την εν λόγω βελτίωση προκάλεσε η αύξηση των εσόδων κατά 6,8% (κυρίως των εισπράξεων από εμμέσους φόρους, +18,1%) και, κατά δεύτερο λόγο, η

περιστολή των δαπανών κατά 1,1% σε σχέση με το την αντίστοιχη χρονική περίοδο του 2010. Τον Απρίλιο 2011, το **δημοσιονομικό αποθεματικό**, το οποίο στηρίζει την διατήρηση σταθερής συναλλαγματικής ισοτιμίας έναντι του Ευρώ (BGN/€ : 1.95583) διαμορφώθηκε στα BGN 4,7 δισεκ. (ή €2,4 δισεκ.), σε ονομαστικές τιμές, μειωμένο κατά BGN400 εκατ. σε σχέση με τον Φεβρουάριο 2011. Σημειώνεται ότι το β/κοινοβούλιο έκανε δεκτή την πρόταση του Υπουργικού Συμβουλίου σχετικά με την μείωση του κατώτατου επιπέδου του δημοσιονομικού αποθεματικού από BGN 6,3 δισεκ. σε BGN 4,5 δισεκ., η οποία (μείωση) θα επιτρέπει την κάλυψη των αυξημένων χρηματοδοτικών αναγκών συνεπεία της οικονομικής κρίσης.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, σε πρόσφατη έκθεσή της επί του Εθνικού Προγράμματος Μεταρρυθμίσεων 2011, προέβη σε συστάσεις προς την β/κυβέρνηση για την λήψη μέτρων αναγκαίων για την προβλεψιμότητα του σχεδιασμού και της εκτέλεσης του κρατικού προϋπολογισμού, βελτιώνοντας την ποιότητα της δημοσιονομικής διακυβέρνησης και ενισχύοντας, κατ' αυτόν τον τρόπο, την αξιοπιστία και διαφάνεια ως προς τα δημοσιονομικά στοιχεία.

6.2 Εξωτερικό χρέος

Στα τέλη του 2010, το ακαθάριστο εξωτερικό χρέος μειώθηκε κατά €889,8 εκατ. σε σχέση με το 2009 και διαμορφώθηκε σε €36,918,3 εκατ. ή σαν ποσοστό επί του ΑΕΠ σε 102,3% έναντι 107,9% του προηγούμενου έτους. Η ανωτέρω μείωση του εξωτερικού χρέους αποδίδεται κυρίως στον τραπεζικό τομέα, ο οποίος συμμετείχε με 19,0% επί του ΑΕΠ (€6.861,8 εκατ.) έναντι 23,9% επί του ΑΕΠ (€8.372,8 εκατ.) το 2009. Το χρέος της γενικής κυβέρνησης αυξήθηκε σε σχέση με το 2009 κατά €37,0 εκατ. και ανήλθε σε €2.838,3 εκατ. (ή 7,9% επί του ΑΕΠ). Η συμμετοχή των μεν μακροπρόθεσμων υποχρεώσεων στο συνολικό εξωτερικό χρέος αυξήθηκε σε 69,1% από 67,3% το 2009, των δε βραχυπρόθεσμων υποχώρησε σε 31,6% έναντι 35,3% το 2009. Η εξυπηρέτηση του ακαθάριστου εξωτερικού χρέους ανήλθε σε €6,884,9 εκατ. ή 19,1% επί του ΑΕΠ (έναντι €7,357,8 εκατ. ή 21,0 % επί του ΑΕΠ το 2009). Στη δε σύνθεσή του, το ευρώ συμμετείχε με ποσοστό 87,7% (έναντι 88,6% το 2009) και το δολάριο με 6,4% (έναντι 6,5% το 2009).

Σύμφωνα με προσωρινά στοιχεία της BNB για το πρώτο τετράμηνο του 2011, το ακαθάριστο εξωτερικό χρέος υποχώρησε κατά 3,1%, σε ετήσια βάση και κατά 0,7% σε μηνιαία και ανήλθε στα €36,0 δισεκ. ή 93,2% επί του ΑΕΠ. Το συνολικό δημόσιο χρέος, κατά την ανωτέρω περίοδο, ανήλθε σε €4,1 δισεκ. ή 10,7% επί του ΑΕΠ.

III. ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ – ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

Η Βουλγαρία έχει λάβει σημαντική χρηματοδοτική και τεχνική στήριξη από την Ευρωπαϊκή Ένωση κατά την προενταξιακή περίοδο : προγράμματα PHARE, SAPARD (γεωργία) και ISPA (υποδομές) επίσης την προσωρινή χρηματοδοτική βοήθεια, η οποία προβλέπεται στην πράξη προσχώρησης καθώς και την μεταβατική και ταμειακή διευκόλυνση και την διευκόλυνση Σένγκεν. Στόχος των εν λόγω χρηματοδοτικών μέσων ήταν να συνδράμουν την Βουλγαρία στην ενίσχυση των κοινωνικών και οικονομικών μεταρρυθμίσεων και στην προετοιμασία της για την απορρόφηση των μεγαλύτερων ποσών από τα διαρθρωτικά ταμεία.

Η κοινοτική χρηματοδότηση για την Βουλγαρία, για την προγραμματική περίοδο 2007 – 2013, συνολικού ύψους 9 € δισεκ., περιλαμβάνει :

- κονδύλια των διαρθρωτικών Ταμείων και συνοχής (μη συμπερ. της διασυνοριακής συνεργασίας) : 6,8 € δισεκ.
- κονδύλια αγροτικής ανάπτυξης : 2,6 € δισεκ.

Έναρξη αξιοποίησης των ανωτέρω κοινοτικών πόρων : β' εξάμηνο 2008

Οι προτεραιότητες της Βουλγαρίας για την αξιοποίηση των κοινοτικών κονδυλίων αναπτύσσονται στο Εθνικό Σχέδιο Ανάπτυξης και στο Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς 2007 – 2013. Ειδικότερα το τελευταίο – το οποίο αποτελεί έγγραφο αναφοράς για τον προγραμματισμό των Ταμείων της Ε.Ε. σε εθνικό επίπεδο, για την περίοδο 2007 – 2013 – θέτει ως στρατηγικούς στόχους και προτεραιότητες την ενίσχυση των υποδομών βάσης, την ανάπτυξη του ανθρώπινου κεφαλαίου (εστιάζοντας στην απασχόληση και την δια βίου εκπαίδευση), τη στήριξη της επιχειρηματικότητας και της χρηστής διακυβέρνησης και την προώθηση ισορροπημένης εδαφικής ανάπτυξης

Για την υλοποίηση των ανωτέρω στρατηγικών στόχων, έχουν καταρτισθεί τα κατωτέρω παρατιθέμενα επτά Επιχειρησιακά Προγράμματα, τα οποία ενέκρινε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στα τέλη του 2007 (διεξοδική παρουσίαση των εν λόγω προγραμμάτων περιέχεται στον ιστότοπο www.eufunds.bg). Σημειώνεται ότι έκαστο Ε.Π. περιλαμβάνει τους άξονες προτεραιότητας του προγράμματος, την περιγραφή των προβλεπόμενων μέτρων για την εφαρμογή των εν λόγω αξόνων καθώς και ένα ενδεικτικό σχέδιο χρηματοδότησης, στο οποίο καθορίζεται το ύψος της προβλεπόμενης οικονομικής συμμετοχής των διαφόρων χρηματοδοτικών εργαλείων.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

<i>ΤΟΜΕΑΣ</i>	<i>Διαχειρ. Αρχή</i>	€ εκατ.
Δημόσιος Τομέας	<i>Υπουργείο Δ. Διοίκησης & Διοικ. Μεταρ/θμησης</i>	154
Ανταγωνιστικότητα	<i>Υπουργείο Οικονομίας & Ενέργειας</i>	988
Περιβάλλον	<i>Υπουργείο Περιβ/ντος & Υδάτων</i>	1.466
Ανθρώπινοι πόροι	<i>Υπουργείο Δ. Διοίκησης & Διοικ. Μεταρ/θμησης</i>	1.032
Περιφερειακή Ανάπτυξη	<i>Υπουργ. Περιφ. Ανάπτυξης & Δ. Έργων</i>	1.361
Τεχνική βοήθεια	<i>Υπουργείο Οικονομικών</i>	48
Μεταφορές	<i>Υπουργείο Μεταφορών</i>	1.624
ΣΥΝΟΛΟ		6.673

Παρά την πρόοδο που σημειώθηκε κατά το 2010 στον ρυθμό απορρόφησης των κοινοτικών κονδυλίων, η Βουλγαρία εξακολουθεί να υστερεί σημαντικά στον τομέα αυτό, στην δε κοινοτική κατάταξη κατέχει την προτελευταία θέση (μετά την Ρουμανία) με ρυθμό απορρόφησης 11,0% (έναντι 7,0% της Ρουμανίας), ενώ παρουσιάζει τις χειρότερες επιδόσεις από άποψη συμβασιοποίησης έργων με κάλυψη μόλις 39,0% έναντι 53,0% του κοινοτικού μέσου όρου. Σημειώνεται ότι η χαμηλότερη απορρόφηση εντοπίζεται στους τομείς έρευνας και τεχνολογίας, υγείας και ενέργειας.

Σύμφωνα με εκτιμήσεις της β/κυβέρνησης, ο ρυθμός απορροφητικότητας των κοινοτικών κονδυλίων θα προσεγγίσει το 20,0%, περί τα τέλη του 2011 (ή 3,9% επί του προβλεπόμενου για το 2011 ΑΕΠ). Προς τούτο, έχουν ξεκινήσει θεσμικές παρεμβάσεις με στόχο την απλοποίηση των διοικητικών διαδικασιών και την αναθεώρηση της νομοθεσίας για τις κρατικές προμήθειες ώστε να περιορισθεί η αυθαιρεσία των κρατικών μηχανισμών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄: ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΕΛΛΑΔΑΣ – ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΟ 2010

1. Γενικά

Οι διμερείς οικονομικές σχέσεις επηρεάστηκαν σε σημαντικό βαθμό από την αρνητική διεθνή συγκυρία του 2009. Τόσο το διμερές εμπόριο όσο και, κυρίως, οι ελληνικές επενδύσεις στην Βουλγαρία είχαν καταγράψει αισθητή υποχώρηση σε σχέση με τα επίπεδα των προηγούμενων τελευταίων ετών. Ο ρυθμός της μείωσης των ελληνικών εξαγωγών παρουσίασε αισθητή επιβράδυνση κατά το πρώτο τρίμηνο του 2010, ενώ, στη συνέχεια, η υποχώρηση αυτή έδωσε την θέση της σε αύξηση και βελτίωση των όρων εμπορίου για την χώρα μας καθ' όλη την διάρκεια του τελευταίου 9μήνου του έτους. Θα πρέπει, ωστόσο, να σημειωθεί ότι, κατά το εν λόγω τρίμηνο, η Βουλγαρία είχε παρουσιάσει καλύτερες εξαγωγικές επιδόσεις με αποτέλεσμα το εμπορικό ισοζύγιο να διαμορφωθεί ελλειμματικό για την χώρα μας. Την δυσμενή αυτή εξέλιξη για το εμπορικό ισοζύγιο μας είχαμε ήδη επισημάνει σε προηγούμενες οικονομικές εκθέσεις μας τονίζοντας, μεταξύ άλλων, *την διαφαινόμενη τάση ισοσκέλισης ή ακόμη και μεταστροφής του ισοζυγίου σε ελλειμματικό για την Ελλάδα.*

Η ρυθμός μείωσης των ελληνικών επενδύσεων παρουσίασε σημαντική επιβράδυνση κατά το 2010. Η εν λόγω εξέλιξη θα πρέπει να αξιολογηθεί ως θετική εάν ληφθεί υπόψη η κατά 67,9% υποχώρηση του συνόλου των ξένων επενδύσεων και οι αθρόες εκροές κεφαλαίων μεγάλων ξένων επενδυτών στη χώρα κατά την ανωτέρω χρονική περίοδο.

Η επισκόπηση των διμερών σχέσεων κατά τα τελευταία έτη οδηγεί στην διαπίστωση ότι, με την εξαίρεση του 2009, ο όγκος του διμερούς εμπορίου παρουσιάζει σταθερή αυξητική τάση, η δε συνεργασία στον εμπορικό τομέα μεταξύ των δύο χωρών εξελίσσεται ομαλά, χωρίς αξιόλογα τεχνικά προβλήματα, ιδιαίτερα μετά την ένταξη της Βουλγαρίας στην ΕΕ και την εκ μέρους της συμμόρφωση προς το κοινοτικό δίκαιο. Συγχρόνως και οι δύο πλευρές αξιοποιούν, σε μεγάλο βαθμό, τις παραγωγικές και εξαγωγικές δυνατότητές τους όπως αυτές αποτυπώνονται στην ευρύτετη γκάμα των προϊόντων που εξάγουν.

Στον **τουρισμό**, σύμφωνα με τα στοιχεία του Εθν. Στατ/κού Ινστιτούτου Βουλγαρίας (NSI), που έχει επεξεργασθεί το Γραφείο ΕΟΤ Σόφιας, υπήρξε μείωση του τουριστικού ρεύματος προς την Ελλάδα της τάξης του 38,6% σε σχέση με το προηγούμενο έτος. Το 2010, 292.852 τουρίστες επισκέφθηκαν την Ελλάδα, η οποία και αποτελεί τον δεύτερο, μετά την Τουρκία, τουριστικό προορισμό των Βουλγάρων. Επίσης στα επαγγελματικά ταξίδια, η Ελλάδα, ως επαγγελματικός προορισμός, καταλαμβάνει την πρώτη θέση με 584.159 επισκέψεις (38,1% στο σύνολο) και ετήσια μείωση 45,4%. Οι εκτιμώμενοι

γενεσιουργοί λόγοι των εν ανωτέρω μειώσεων θα πρέπει να αναζητηθούν στα προβλήματα που προέκυψαν από τον αποκλεισμό των συνόρων στις αρχές του έτους, τις απεργίες στους σταθμούς εφοδιασμού καυσίμων, συγκοινωνιών κλπ. Τον Δεκέμβριο 2010, ωστόσο, παρατηρείται, τάση αντιστροφής του κλίματος και ήδη κατά το πρώτο τρίμηνο του 2011, οι τουριστικές επισκέψεις στην Ελλάδα παρουσίασαν άνοδο κατά 158,2%, υπερδιπλασιάζοντας τη συμμετοχή τους στο σύνολο των αναχωρήσεων (για τουρισμό) και επαναφέροντας τη χώρα μας στην πρώτη θέση των προτιμήσεων.

Συμβατικό πλαίσιο

Κυριότερες συμφωνίες οικονομικού περιεχομένου που έχουν υπογραφεί μεταξύ Ελλάδος και Βουλγαρίας :

- Συμφωνία για την αποφυγή της διπλής φορολογίας σε σχέση με τους φόρους εισοδήματος και κεφαλαίου (Αθήνα 15.02.1991, Νόμος 2255/1994)
- Συμφωνία για τα ύδατα του ποταμού Νέστου (Σόφια, 22.12.1995, Νόμος 2402/1996)
- Συμφωνία για την διάνοιξη τριών νέων συνοριακών διόδων και συνδετικών οδικών αρτηριών μεταξύ των δύο χωρών (Σόφια, 22.12.1995, Νόμος 2428/1996)
- Συμφωνία συνεργασίας στον τομέα του τουρισμού (Σόφια, 14.05.1999, Νόμος 2851/2000)
- Συμφωνία συνεργασίας στους τομείς των ταχυδρομείων και των τηλεπικοινωνιών (Σόφια, 17.07.2001, Νόμος 3042/2002)
- Πρωτόκολλο Επιστημονικής και Τεχνολογικής Συνεργασίας (Αθήνα, 01/12/2002)
- Συμφωνία για πενταετές πρόγραμμα αναπτυξιακής συνεργασίας (Σόφια, 28.08.2008, Νόμος 3095/2005)
- Συμφωνία στον τομέα προστασίας του περιβάλλοντος (Αθήνα, 01.11.2002, Νόμος 3367/2005)

Στο πλαίσιο του Ανώτατου Συμβουλίου Συνεργασίας Ελλάδας – Βουλγαρίας, που συγκλήθηκε, στις 27.07.2010, στη Σόφια, υπό την προεδρία των πρωθυπουργών των δύο χωρών, υπεγράφη σειρά διμερών συμφωνιών, μεταξύ των οποίων για θέματα μεταφορών, ενέργειας, τουρισμού, γεωργίας και οικονομικής συνεργασίας.

2. Διμερές Εμπόριο

2.1 Εμπορικό Ισοζύγιο

Βασική θετική εξέλιξη του 2010 είναι η ανάκαμψη των ελληνικών εξαγωγών προς την Βουλγαρία, με σημαντική, ωστόσο, υστέρηση σε αξία, έναντι του 2008 λόγω της μεγάλης μείωσης που εμφάνισαν κατά το 2009. Την ίδια θετική εξέλιξη παρουσίασαν και οι βουλγαρικές εξαγωγές προς την Ελλάδα και, συνακόλουθα, ο συνολικός όγκος εμπορίου.

Σύμφωνα με στοιχεία της ΕΣΥΕ για το 2010, ο όγκος των διμερών εμπορικών συναλλαγών, συνολικής αξίας €2.006,6 εκατ., κατέγραψε αύξηση κατά 7,9% σε σχέση με το 2009 (όπου είχε σημειωθεί κάμψη κατά 25,1% έναντι του προηγούμενου έτους). Οι ελληνικές εξαγωγές αυξήθηκαν, σε αξία, κατά 6,6% (έναντι 10,7% αύξησης του συνόλου των ελ/εξαγωγών το 2010), στα €1.049,3 εκατ. (έναντι μείωσης κατά 22,6%, το 2009) ενώ η μεγαλύτερη, σε αξία, (+9,5% έναντι μείωσης 4,2% του συνόλου των ελ/εισαγωγών το 2010) άνοδος των βουλγαρικών εξαγωγών (έναντι κάμψης κατά 27,7% το 2009) είχε σαν αποτέλεσμα την μείωση του εμπορικού πλεονάσματος από €110,6 εκατ. το 2009 σε €92,0 εκατ. το 2010 και την ελαφρά επιδείνωση των όρων εμπορίου για την Ελλάδα.

Σημειώνεται ότι τα στοιχεία εξωτερικού εμπορίου του Εθνικού Στατιστικού Ινστιτούτου της Βουλγαρίας (NSI) δεν παρεκκλίνουν σημαντικά εκείνων της ΕΣΥΕ σχετικά με το ύψος των ελληνικών εξαγωγών, που φέρουν στα €1.141,9 εκατ., παρουσιάζουν όμως ουσιώδη απομάκρυνση όσον αφορά στην αξία των βουλγαρικών εξαγωγών προς την Ελλάδα (€1.236,7 εκατ.). Έτσι, σύμφωνα με τα στοιχεία του NSI για το 2010, ο μιν όγκος του διμερούς εμπορίου διαμορφώνεται, σε αξία, στα €2.140,0 εκατ., (+10,7% σε σχέση με το 2009), το δε εμπορικό ισοζύγιο εμφανίζεται πλεονασματικό για την Βουλγαρία κατά €94,8 εκατ. (έναντι €87,2 εκατ. το 2009).

Αναλυτικότερα, οι εμπορικές συναλλαγές Ελλάδας-Βουλγαρίας κατά το διάστημα Ιανουαρίου-Δεκεμβρίου 2010, και η εξέλιξή τους σε σχέση με τα δύο προηγούμενα έτη, παρουσίασαν την εξής εικόνα :

Πίνακας 1 : Εμπορικό ισοζύγιο Ελλάδας – Βουλγαρίας

Αξία : εκατ. €

	2008	2009	2010	Μεταβολή 2010/2009 %
Ελληνικές εξαγωγές προς Βουλγαρία	1.250,9	984,4	1.049,3	+6,6
Ελληνικές εισαγωγές από Βουλγαρία	1.173,0	873,8	957,3	+9,5
Ισοζύγιο	+ 77,9	+110,6	+92,0	
Όγκος εμπορίου	2.423,9	1.858,2	2.006,6	+7,9
Όροι εμπορίου	1 : 1,06	1 : 1,12	1 : 1,09	

Πηγή : Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδας (ΕΣΥΕ)

Οι εξαγωγές προς την Βουλγαρία συμμετείχαν με ποσοστό 6,5% στο σύνολο των ελληνικών εξαγωγών του 2010 έναντι 6,7% το 2009 και 7,1% το 2008, στην δε κατάταξη των ξένων αγοραστών ελληνικών προϊόντων η Βουλγαρία διατήρησε την 4^η θέση, την οποία κατείχε και το προηγούμενο έτος (έναντι 3^{ης} το 2008). Στο εισαγωγικό εμπόριο, το μερίδιο συμμετοχής της Βουλγαρίας στο σύνολο των ελληνικών εισαγωγών διευρύνθηκε από 1,7% το 2009 σε 2,0% το 2010, ενώ, αντίθετα, υποβαθμίστηκε η θέση της ως προμηθευτή της ελληνικής αγοράς από την 14^η το 2009 στην 17^η το 2010.

Σύμφωνα με τα στοιχεία του NSI, η Ελλάδα, ως πελάτης των βουλγαρικών προϊόντων, διατήρησε την δεύτερη θέση (μετά την Γερμανία) που κατείχε και το 2009 (έναντι της πρώτης θέσης, το 2008), απορροφώντας το 7,9% του συνόλου των β/εξαγωγών (έναντι 9,4% το 2009). Στην γενική, επίσης, κατάταξη των προμηθευτών της βουλγαρικής αγοράς η χώρα μας διατήρησε την τέταρτη θέση (μετά την Ρωσία, την Γερμανία και την Ιταλία), που κατείχε το προηγούμενο έτος, συμμετέχοντας με ποσοστό 5,9% στο σύνολο των β/εισαγωγών (έναντι 6,1% το 2009).

Σύμφωνα με προσωρινά στοιχεία της ΕΣΥΕ για το πρώτο τρίμηνο του 2011, σημαντική ήταν η αύξηση (+29,2%) του όγκου των διμερών συναλλαγών, συνολικής αξίας €547,6 εκατ. έναντι €423,9 εκατ. κατά την αντίστοιχη χρονική περίοδο του 2010. Η αύξηση των ελληνικών εξαγωγών ήταν της τάξης του 27,3% (ή €267,6 εκατ.) ενώ μεγαλύτερη ήταν εκείνη των βουλγαρικών εξαγωγών

(+31,0% ή €280,0 εκατ.) συνεπεία της οποίας το εμπορικό έλλειμμα για την Ελλάδα παρουσίασε διεύρυνση κατά €8,9 εκατ. σε σχέση με το πρώτο τρίμηνο του 2010 και διαμορφώθηκε στα €12,5 εκατ. Παρατηρείται έτσι η εμφάνιση, στις αρχές του έτους, ελλειμματικού για τη χώρα μας ισοζυγίου, η οποία, ωστόσο, όπως και κατά το πρώτο τρίμηνο του 2010, δεν θα πρέπει πιθανόν να προδικάζει την οριστική διαμόρφωση εμπορικού ελλείμματος, δεδομένου μάλιστα ότι ο κύριος όγκος των ελληνικών εξαγωγών πραγματοποιείται, συνήθως, κατά το δεύτερο τρίμηνο.

2.3. Διάρθρωση των ελληνικών εξαγωγών

Από την στατιστική ανάλυση των διμερών συναλλαγών διαπιστώνεται ότι η διάρθρωση των ελληνικών εξαγωγών προς την Βουλγαρία δεν παρουσιάζει φαινόμενα συγκέντρωσης σε ορισμένες κατηγορίες προϊόντων (συνήθως των παραδοσιακών), αλλά διαχέεται σε μια ευρύτατη γκάμα (περί τις 850 κατηγορίες), που, διαχρονικά, εμπλουτίζεται με νέα προϊόντα. Το γεγονός τούτο οδηγεί στο συμπέρασμα ότι η βουλγαρική αγορά **παρουσιάζει σημαντικές δυνατότητες απορρόφησης** της ελληνικής παραγωγής και εξαγωγικές ευκαιρίες για τις ελληνικές επιχειρήσεις. Οι κυριότεροι παράγοντες της απορροφητικότητας αυτής εντοπίζονται στην ταχεία ανάπτυξη της βουλγαρικής αγοράς, την πολιτισμική και γεωγραφική εγγύτητα, τον αυξανόμενο αριθμό των Βούλγαρων τουριστών που επισκέπτονται κατ' έτος την Ελλάδα αλλά και το καλό όνομα που έχουν τα ελληνικά προϊόντα στην χώρα.

Στον πίνακα που ακολουθεί, παρατίθενται στατιστικά στοιχεία των ελληνικών εξαγωγών προς την Βουλγαρία, για τα έτη 2009 και 2010, σύμφωνα με την 3^η Αναθεωρημένη Τυποποιημένη Ταξινόμηση του Διεθνούς Εμπορίου (ΤΤΔΕ) :

Πίνακας 2 : Ελληνικές εξαγωγές κατά κατηγορία προϊόντων

Αξία : 000 €

Κατηγορία	2009	2010	Μεταβολή 2010/2009 %
ΣΥΝΟΛΟ	984.979,8	1.049.266,6	+6,6
(6) Βιομηχανικά είδη ταξινομ. κυρίως κατά την πρώτη ύλη	258.385,5	247.963,8	-4,1
(0) Τρόφιμα και ζώα ζωντανά	143.110,8	208.442,9	+45,6
(8) Διάφορα βιομηχανικά είδη	156.180,0	161.272,5	+3,3
(3) Ορυκτά, καύσιμα, λιπαντικά κλπ.	144.617,3	109.991,6	-23,9
(5) Χημικά προϊόντα και συναφή	96.231,2	108.593,2	+12,8
(7) Μηχανήματα και υλικό μεταφορών	90.200,1	85.926,6	-4,8
(1) Ποτά και καπνός	50.837,8	52.687,1	+3,6
(2) Πρώτες ύλες μη εδώδιμες, εκτός από καύσιμα	22.636,8	38.911,3	+71,8
(4) Λάδια και λίπη ζωικής ή φυτικής προέλευσης	21.967,1	34.938,1	+59,0
(9) Είδη και συναλλαγές μη ταξινομημένα κατά κατηγορίες	813,2	539,6	-33,6

Πηγή :ΕΣΥΕ

Οι βασικές παρατηρήσεις που συνάγονται από τον ανωτέρω πίνακα, σχετικά με τα ποιοτικά χαρακτηριστικά των ελληνικών εξαγωγών προς την Βουλγαρία, θα μπορούσαν να συνοψισθούν ως εξής :

- Το μερίδιο συμμετοχής των βιομηχανικών προϊόντων, συνολικής αξίας €409,2 εκατ., στο σύνολο των ελληνικών εξαγωγών, υποχώρησε από 42,0% το 2009 σε 39,0% το 2010.
- Αύξηση κατέγραψαν οι εξαγωγές στις περισσότερες κατηγορίες προϊόντων και κυρίως στις πρώτες ύλες (εκτός των καυσίμων όπου σημειώθηκε κάμψη) και στα τρόφιμα.

- Βασική επίσης εξέλιξη συνιστά η αύξηση των εξαγωγών στην κατηγορία των βιομηχανοποιημένων προϊόντων έντασης τεχνολογίας (χημικά, φάρμακα, ιατρικά είδη, πλαστικές ύλες κ.ά.), οι οποίες σημειώνουν σταθερή άνοδο κατά τα τελευταία έτη.

Η ανάλυση της εξαγωγικής συμπεριφοράς των επιμέρους κυριότερων κατηγοριών οδηγεί στα εξής συμπεράσματα :

- η μείωση κατά 4,1% (έναντι -41,5% το 2009) στην κατηγορία των βιομηχανικών ειδών ταξινομημένων κατά πρώτη ύλη αποδίδεται κατά κύριο λόγο στην κάμψη, σε αξία, των εξαγωγών προϊόντων άμεσα συνδεδεμένων με την οικοδομική δραστηριότητα και τις κατασκευές, όπως τα προϊόντα από σίδηρο ή χάλυβα (-17,1%), αλουμινίου (-8,2%) και τσιμέντου (-18,58% έναντι -50,0% το 2009). Την εν λόγω κάμψη προκάλεσε η συνεχιζόμενη και κατά το 2010 υποτονική δραστηριότητα στον κατασκευαστικό τομέα στην χώρα. Αντίθετα, οι εξαγωγές σιδήρου και χάλυβα (αξίας €53,7 εκατ.), οι οποίες αντιπροσωπεύουν το 21,6% (έναντι 18,6% το 2009 και 33,0% το 2008) της ανωτέρω κατηγορίας, είχαν καλύτερες επιδόσεις καταγράφοντας αύξηση κατά 12,6% σε σχέση με τον προηγούμενο χρόνο.

- οι εξαγωγές στην κατηγορία των τροφίμων (συμμετοχή στο σύνολο 20,0% έναντι 14,5% το 2009), μετά τη στασιμότητα που είχαν σημειώσει κατά το 2009, κατέγραψαν σημαντική αύξηση (+45,6%), χάρη στις πολύ καλές επιδόσεις των υποκατηγοριών των ζαχαρωδών παρασκευασμάτων, των οποίων οι εξαγωγές υπερδιπλασιάστηκαν σε σχέση με το 2009 καταλαμβάνοντας την δεύτερη θέση (μετά τα ορυκτά και καύσιμα) στις συνολικές εξαγωγές προς την Βουλγαρία. Στην ίδια κατηγορία σημαντική ήταν επίσης η αύξηση που σημείωσαν τόσο τα φρέσκα (+47,6%) όσο και τα κονσερβοποιημένα φρούτα και λαχανικά (+70,8%). Βάσει πρόσφατης έρευνας που διενήργησε το Γραφείο μας, θετική εικόνα παρουσίασαν και οι εξαγωγές των προϊόντων βιολογικής καλλιέργειας και, ειδικότερα, των φρέσκων φρούτων και λαχανικών και του ελαιολάδου.

- στην δεύτερη, σε αξία, κατηγορία των διαφόρων βιομηχανικών ειδών, οι εξαγωγές στην βασική υποκατηγορία των πλεκτών ενδυμάτων και συμπληρωμάτων ένδυσης (συμμετ. με 6,3% στο σύνολο των ελλην. εξαγωγών) καθώς και των πλεκτών υφασμάτων (οι οποίες έχουν εισέλθει σε καθοδική τροχιά κατά τα τελευταία χρόνια) σημείωσαν περαιτέρω κάμψη κατά 4,7% και 16,4%, αντίστοιχα. Αντίθετα, θετικές ήταν οι εξαγωγικές επιδόσεις των λοιπών ενδυμάτων και συμπλ/μάτων ένδυσης (+17,3%) όπως επίσης και του ανερχόμενου και με πολύ καλές προοπτικές κλάδου των επίπλων (+38,0%) αλλά και των παιχνιδιών (+35,8%), ενώ οι εξαγωγές υποδημάτων κινήθηκαν στα περσινά επίπεδα,

- στις κατεξοχήν έντασης τεχνολογίας κατηγορίες των *χημικών και συναφών προϊόντων και μηχανημάτων και υλικού μεταφορών* σημειώθηκε, αντίστοιχα, αύξηση κατά 12,8% και μείωση κατά 4,8% σε σχέση με το προηγούμενο έτος. Η άνοδος στα χημικά προήλθε κυρίως από τον υπερδιπλασιασμό των εξαγωγών των λιπασμάτων αλλά και την κατά 13,6% αύξηση των εξαγωγών των πλαστικών, τα οποία συμμετέχουν με ποσοστό 67,2% στην εν λόγω κατηγορία και 7,0% στο σύνολο των ελληνικών εξαγωγών προς την Βουλγαρία.

- στις λοιπές κατηγορίες προϊόντων, οι πρώτες ύλες παρουσίασαν ιδιαίτερα θετικές επιδόσεις (+72,0), που αποδίδονται κυρίως στην αύξηση (+21,0) που κατέγραψαν οι εξαγωγές συνθετικών ή τεχνητών ινών, σε αντίθεση με τις εξαγωγές βάμβακος οι οποίες, συμμετέχοντας με 50,0% περίπου στην εν λόγω κατηγορία, μειώθηκαν κατά 9,9% σε σχέση με το προηγούμενο έτος. Επίσης θετικές ήταν οι εξελίξεις στην κατηγορία *λάδια και λίπη ζωικής ή φυτικής προέλευσης*, με τις εξαγωγές ελαιολάδου να καταγράφουν σημαντική αύξηση κατά 34,0% ενώ στα *ποτά και καπνά*, οι εξαγωγές στην μεν πρώτη υποκατηγορία (αλκοολούχα) σημείωσαν άνοδο κατά 27,1% στην δε δεύτερη παρουσίασαν οριακή μείωση.

2.4 Διάρθρωση βουλγαρικών εξαγωγών προς Ελλάδα

Στις βουλγαρικές εξαγωγές κυριαρχούν τα *βιομηχανικά είδη* (44,8% στο σύνολο έναντι 46,7% το 2009), με κυριότερα εξαγόμενα προϊόντα τα έτοιμα ενδύματα, που παρουσίασαν μείωση κατά 7,7% σε σχέση με 2009. Στην δεύτερη, σε αξία, κατηγορία των *τροφίμων*, οι εξαγωγές σημείωσαν αύξηση κατά 23,0%, στην οποία συνέβαλαν οι υποκατηγορίες των *δημητριακών* (+64,0), των *γαλακτοκομικών* (+3,1%) και των *κρεάτων και προϊόντων κρέατος* (+20,3%). Σημειώνεται ότι, παρά τις σταθερά θετικές εξαγωγικές επιδόσεις της εν λόγω κατηγορίας, κατά τα τελευταία χρόνια, το εμπορικό ισοζύγιο των τροφίμων είναι πλεονασματικό για την χώρα μας.

Σημαντική επίσης αύξηση (+70,0%) σημείωσαν οι β/εξαγωγές στην κατηγορία *των πρώτων υλών και, ειδικότερα, των προϊόντων ξυλείας* (+29,8%). Θετικές επίσης ήταν και οι επιδόσεις στις κατηγορίες *των μηχανημάτων και υλικού μεταφορών* (+12,0%), που αποδίδονται σχεδόν αποκλειστικά στην αύξηση κατά 51,5% των εξαγωγών μηχανών και συσκευών, όπως και *των χημικών προϊόντων* (+51,6%) και, ειδικότερα, των ανόργανων χημικών (+48,9%) και των πλαστικών υλών (+19,0%).

Αντίθετα, κάμψη κατά 22,3% κατέγραψαν οι β/εξαγωγές στην κατηγορία *των ορυκτών και καυσίμων* και μάλιστα της ηλεκτρικής ενέργειας, όπου η μείωση ήταν της τάξης του 26,1% σε σχέση με το προηγούμενο έτος.

Στον επόμενο πίνακα, παρατίθενται στατιστικά στοιχεία των βουλγαρικών εξαγωγών προς την Ελλάδα, για τα έτη 2009 και 2010, σύμφωνα με την 3^η Αναθεωρημένη Τυποποιημένη Ταξινόμηση του Διεθνούς Εμπορίου (ΤΤΔΕ):

Πίνακας 3 : Βουλγαρικές εξαγωγές κατά κατηγορία προϊόντων

Αξία : 000 €

Κατηγορία	2009	2010	Μεταβολή 2010 /09 %
ΣΥΝΟΛΟ	873.852,5	957.318,1	+9,5
(6) Βιομηχανικά είδη ταξινομ. κυρίως κατά την πρώτη ύλη	203.470,1	234.788,8	+15,4
(8) Διάφορα βιομηχανικά είδη	205.498,1	194.836,0	- 5,3
(0) Τρόφιμα και ζώα ζωντανά	152.966,7	188.086,2	+23,0
(2) Πρώτες ύλες μη εδώδιμες, εκτός από καύσιμα	58.368,3	99.221,3	+70,0
(3) Ορυκτά, καύσιμα, λιπαντικά κ.ά.	103.064,7	80.061,7	-22,3
(7) Μηχανήματα και υλικό μεταφορών	48.627,5	54.409,2	+12,0
(5) Χημικά προϊόντα και συναφή	31.520,3	47.793,4	+51,6
(1) Ποτά και καπνός	49.555,3	32.285,3	-37,7
(4) Λάδια και λίπη ζωικής ή φυτικής προέλευσης	21.779,9	25.836,1	+18,8

Πηγή :ΕΣΥΕ

Στο Παράρτημα Ι παρατίθενται αναλυτικά στατιστικά στοιχεία (ΕΣΥΕ) των διμερών εμπορικών συναλλαγών για τα έτη 2009 και 2010, σε 2ψήφια κατάταξη Συνδυασμένης Ονοματολογίας.

3. Άμεσες επενδύσεις

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Εθνικής Τράπεζας Βουλγαρίας (BNB), ο ρυθμός μείωσης των ελληνικών καθαρών εισροών επενδυτικών κεφαλαίων στη

Βουλγαρία, συνολικής αξίας €160,3 εκατ. παρουσίασε επιβράδυνση από 65,4% το 2009 σε 26,7% το 2010 ενώ, παράλληλα, βελτιώθηκε το ποσοστό συμμετοχής τους στο σύνολο των ΑΞΕ που πραγματοποιήθηκαν στην χώρα κατά την ανωτέρω περίοδο από 6,8% το 2009 σε 8,7% το 2010. Στη δε γενική κατάταξη των ξένων επενδυτών στην Βουλγαρία του 2010, η Ελλάδα διατηρεί την τρίτη θέση (έναντι της τέταρτης το 2009), μετά την Αυστρία και Ολλανδία. Όπως αναφέρεται ανωτέρω (Κεφ. Β'), σύμφωνα με τα στοιχεία της Invest Bulgaria (κρατικής υπηρεσίας για τις επενδύσεις), **η Ελλάδα είναι δεύτερη, μετά τη Ρωσία**, σε άμεσες επενδύσεις στην χώρα αφού ένα σημαντικό μέρος των εισροών επενδυτικών κεφαλαίων ελληνικών επιχειρήσεων προέρχεται κυρίως από το Λουξεμβούργο και, κατά δεύτερο λόγο, από την Ολλανδία (όπου αυτές είναι εγκατεστημένες για φορολογικούς λόγους).

Ο πίνακας που ακολουθεί καταγράφει τις διακυμάνσεις που παρουσίασε η εξέλιξη των ελληνικών επενδύσεων κατά την διάρκεια του 2010, σε σύγκριση με τα αντίστοιχα χρονικά διαστήματα (τρίμηνα) των δύο προηγούμενων ετών :

ΠΙΝΑΚΑΣ 4 : Εξέλιξη ελληνικών επενδύσεων (κατά τρίμηνα)

Αξία : εκατ.€

	2008	2009	2010	Μεταβολή 2010/09 %
T1	79,4	45,2	13,7	-69,7
T2	218,0	99,2	35,7	-64,1
T3	114,8	2,9	51,1	+1.762,0
T4	-19,9	71,3	59,8	-16,2
ΣΥΝΟΛΟ	392,3	218,6	160,3	-26,7

Πηγή : Εθνικό Στατιστικό Ινστιτούτο Βουλγαρίας (NSI)

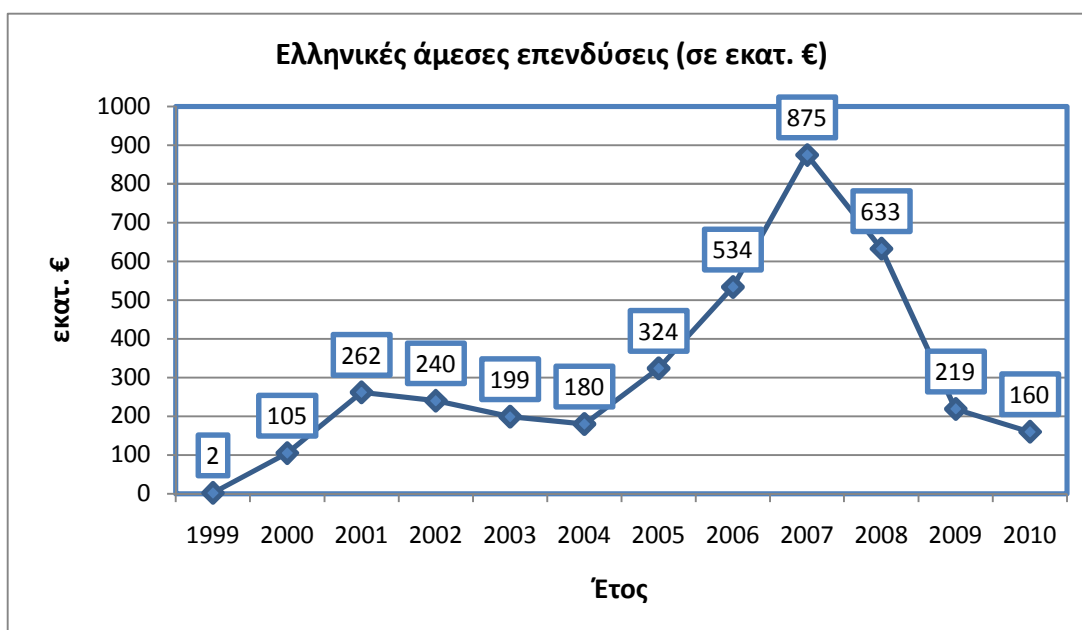
Ενθαρρυντικά για την εξέλιξη των ελληνικών επενδύσεων εμφανίζονται τα προσωρινά στοιχεία της BNB για το πρώτο τρίμηνο του 2011, τα οποία καταγράφουν εισροές ύψους € 13,0 εκατ. (στα επίπεδα περίπου της αντίστοιχης περιόδου του 2010). Είναι ιδιαίτερα αξιοπρόσεκτο το γεγονός ότι οι επενδύσεις αυτές πραγματοποιούνται σε μία χρονική περίοδο ευρείας κλίμακας

αποεπενδύσεων και φυγής κεφαλαίων από την χώρα, με το β/ισοζύγιο επενδυτικών ροών να διαμορφώνεται αρνητικό κατά €5.5 εκατ. περίπου.

Η ανάκαμψη αυτή της ελληνικής επενδυτικής δραστηριότητας, εφόσον δεν είναι προσωρινή ή συγκυριακή αλλά έχει, έστω και με διακυμάνσεις, περισσότερο μόνιμο χαρακτήρα, αποκτά ιδιαίτερη σημασία ακριβώς επειδή εκδηλώνεται σε συγκυρία δυσμενή για τις οικονομίες και των δύο χωρών, ενώ, παράλληλα, καταδεικνύει το ανανεωμένο ενδιαφέρον των ελληνικών επιχειρήσεων για την χώρα ως επενδυτικό προορισμό.

Η σημαντικότερη ελληνική επένδυση, που υλοποιήθηκε στην Βουλγαρία το 2010, ήταν αυτή της Goldair Handling, ύψους €12 εκατ., στον κλάδο της παροχής υπηρεσιών επίγειας εξυπηρέτησης στο διεθνές αεροδρόμιο της Σόφιας. Σημειώνεται ότι η Goldair είναι η μόνη αμιγούς ελληνικής ιδιοκτησίας εταιρεία handling, η οποία δραστηριοποιείται σε αγορές του εξωτερικού (Κύπρος, Βουλγαρία). Επίσης, η ελληνική επιχείρηση λιανικής πώλησης παιχνιδιών JUMBO, η οποία δραστηριοποιείται με επιτυχία στην εδώ αγορά κατά την τελευταία τριετία, πρόκειται, σύντομα, να υλοποιήσει επενδυτικό πρόγραμμα με την προσθήκη νέου καταστήματος στην πόλη Varna και την λειτουργία δύο νέων καταστημάτων στις πόλεις Burgas και Stara Zagora. Τέλος, η τσιμεντοβιομηχανία TITAN (TITAN Cement Bulgaria) πρόκειται να εγκαινιάσει, εντός των προσεχών μηνών, μία υπερσύγχρονη μονάδα διαχείρισης εναλλακτικών καυσίμων, στην περιοχή Zlatna Panega, αξίας € 4,8 εκατ.

Γραφική απεικόνιση της εξέλιξης των ελληνικών επενδύσεων στην Βουλγαρία (σε εκατ. €)

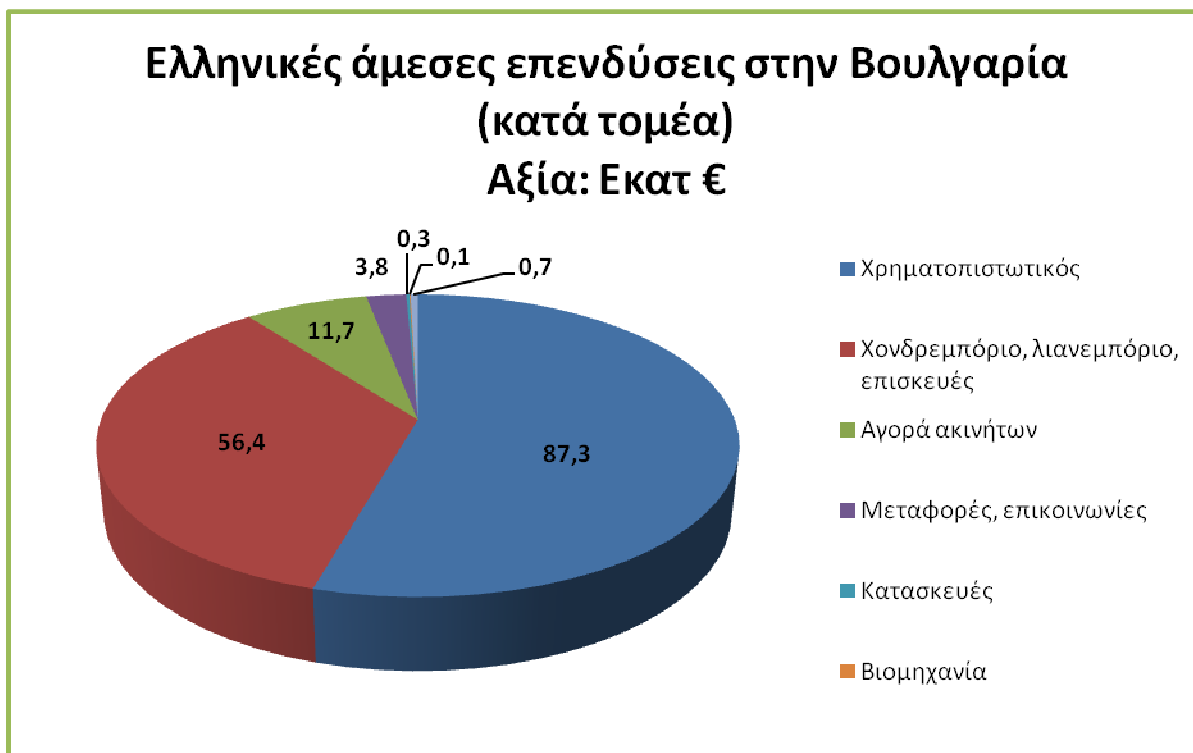

Πηγή : Κεντρική Τράπεζα Βουλγαρίας (BNB)

Όπως συνάγεται από το ανωτέρω γράφημα, η επενδυτική δραστηριότητα των ελληνικών επιχειρήσεων στην Βουλγαρία γνώρισε μεγάλη ώθηση από το 2000 και, ύστερα από μία προσωρινή υποχώρηση κατά την διετία 2002-2004, έφθασε σε ύψος ρεκόρ το 2007 για να υποχωρήσει εκ νέου το 2008 υπό το κράτος της διεθνούς χρηματοπιστωτικής κρίσης.

Κατά τομέα, το 2010 παρατηρείται αύξηση των εισροών κεφαλαίων στον χρηματοπιστωτικό (έναντι εκροών του 2009 ύψους €1,7 εκατ.), στο χονδρεμπόριο και στην αγορά ακινήτων (έναντι εκροών €2,1εκατ. το 2009), ενώ σημαντικά μειωμένες σε σχέση με το προηγούμενο έτος ήταν οι εισροές στον τομέα των μεταφορών και τηλεπικοινωνιών, κατασκευών και μεταποίησης.

Το γράφημα που ακολουθεί παρουσιάζει τη συμμετοχή των κυριότερων επιμέρους τομέων των ελληνικών επενδύσεων στο σύνολο των ελληνικών άμεσων επενδύσεων στη Βουλγαρία κατά το 2010 :

Πηγή: Εθνική Τράπεζα Βουλγαρίας (BNB)

Σύμφωνα με το ανωτέρω γράφημα παρατηρείται **μία ευρεία διασπορά των ελληνικών επενδύσεων** σε διάφορους τομείς, με σημαντικότερο τον χρηματοπιστωτικό (με τους πέντε τραπεζικούς ομίλους : Εθνική, Alpha Bank,

Eurobank, Πειραιώς και Εμπορική), που αντιπροσωπεύει, σε αξία, σχεδόν το ήμισυ των συνολικών ελληνικών επενδύσεων στην Βουλγαρία.

Σημειώνεται ότι οι ελληνικές τράπεζες συμμετέχουν με 30% στο συνολικό τραπεζικό ενεργητικό, με 20% στο σύνολο των χορηγήσεων και άνω του 30% στο σύνολο των καταθέσεων στην χώρα. Σημαντική δραστηριότητα επίσης έχουν αναπτύξει οι ελληνικές επιχειρήσεις στον τομέα των τηλεπικοινωνιών (Globul – Cosmote), στον βιομηχανικό με κυριότερους εκπρόσωπους την STOMANA (ΒΙΟΧΑΛΚΟ), τον TITAN, την BELOVO PAPER MILL (Χαρτοβιομηχανία Θράκης) κ.ά., καθώς και στον κατασκευαστικό (ΤΕΡΝΑ, ΑΚΤΩΡ) και τις υπηρεσίες (ICAP).

Σύμφωνα με τα στοιχεία του β/Υπουργείου Δικαιοσύνης (Εμπορικό Μητρώο), οι εγγεγραμμένες εταιρείες με ελληνική συμμετοχή από 5% έως 100% αριθμούν περί τις 4.100. Εξ αυτών, οι ενεργές υπολογίζονται σε 600 με 650. Σύμφωνα δε με πρόσφατα στατιστικά στοιχεία της β/Εθνικής Υπηρεσίας Εσόδων (Bulgarian National Revenue Agency), ο αριθμός των επιχειρήσεων ελληνικών συμφερόντων, που υπέβαλαν φορολογική δήλωση το 2010, ήταν 2.072, δηλ. τρεις φορές μεγαλύτερος σε σύγκριση με το 2006. Μόνο το πρώτο εξάμηνο του 2011, καταχωρήθηκαν στο β/Εμπορικό Μητρώο περί τις 800 επιχειρήσεις ελλην. συμφερόντων, ενώ, σύμφωνα με εκτιμήσεις, μέχρι τέλους του 2011, αναμένεται η σύσταση ισάριθμων εταιρειών από Έλληνες.

Οι περισσότερες από τις νεοσύστατες εταιρείες (συγκεκριμένα 800 ή 38,0% του συνόλου των αμιγώς ελληνικών συμφερόντων επιχειρήσεων στην Βουλγαρία) είναι εγκατεστημένες στην πόλη Blagoevgrad, πλησίον των ελληνοβουλγαρικών συνόρων. Ακολουθεί η Σόφια, όπου έχουν την έδρα τους 699 εταιρείες, το Plovdiv (Φιλιπούπολη) με 127 και το Pazardzhik με 58 εγγραφές. Επισημαίνεται, ωστόσο, ότι πολλές (πιθανότατα και οι περισσότερες) από τις εν λόγω εταιρείες ιδρύθηκαν στην Βουλγαρία με μοναδικό σκοπό την αγορά ακινήτου ή αυτοκινήτου και όχι απαραίτητα την μετεγκατάσταση της παραγωγικής δραστηριότητάς τους από την Ελλάδα.

Εκτιμήσεις από βουλγαρικής πλευράς φέρουν σαν κυριότερους λόγους της αυξημένης προτίμησης της Βουλγαρίας, ως επενδυτικού προορισμού, εκ μέρους ελληνικών αλλά και ρουμανικών επιχειρήσεων (271 ρουμ. επιχειρήσεις ιδρύθηκαν το 2010 έναντι 33 το 2006), την χαμηλή φορολογία, το φθηνότερο εργατικό κόστος, τα χαμηλότερα ενοίκια και μεταφορικές υπηρεσίες αλλά συγχρόνως και το σταθερό μακροοικονομικό περιβάλλον της χώρας.

4. ΕΣΟΑΒ

Στις 23.10.2007 κυρώθηκε από το ελληνικό κοινοβούλιο η παράταση, για μία πενταετία (2007-2011), της ισχύος της διμερούς Συμφωνίας Αναπτυξιακής Συνεργασίας μεταξύ Ελλάδας και Βουλγαρίας, στο πλαίσιο του ΕΣΟΑΒ, βάσει της οποίας το διαθέσιμο ποσό για την χώρα ύψους €54,29εκατ. αφορούσε κατά 79,0% σε δημόσια έργα, κατά 20,0% σε ιδιωτικές παραγωγικές επενδύσεις και κατά 1,0% στα λεγόμενα μικρά έργα :

1. Δημόσιες Επενδύσεις : κατά τη 12^η συνεδρίαση της Επιτροπής Παρακολούθησης του ΕΣΟΑΒ (24.11.06) εγκρίθηκαν :

- εξοπλισμός χειρουργικής μονάδας περιφερειακού νοσοκομείου στην πόλη Κύρτζαλι, συνολικού κόστους €918.420, με συμμετοχή ΕΣΟΑΒ €734.736,36

- ιατρικός εξοπλισμός για το περιφερειακό νοσοκομείο θεραπείας ογκολογικών νοσημάτων Βράτσα συνολικού κόστους €175.000, με συμμετοχή ΕΣΟΑΒ €157.500

- δημιουργία περιφερειακής κλινικής θεραπείας ογκολογικών νοσημάτων στην πόλη Σμόλυαν, συνολικού κόστους €1.425.884, με συμμετοχή ΕΣΟΑΒ €1.140.707 .

- δίκτυο οπτικών ινών υψηλών ταχυτήτων/διασύνδεση πανεπιστημιακών κοινοτήτων «SeeLight Program», συνολικού κόστους €6.028.451 , με συμμετοχή ΕΣΟΑΒ €4.822.760,80 .

Μετά την διενέργεια διεθνών μειοδοτικών διαγωνισμών και την επιλογή αναδόχου, οι συμβάσεις προμηθειών για τα τρία ως άνω νοσοκομεία υπεγράφησαν στις 24.03.2009 και, στη συνέχεια, εκταμιεύθηκαν οι προβλεπόμενες σε αυτές προκαταβολές (20%) και ενδιάμεσες πληρωμές (70%) της συμμετοχής ΕΣΟΑΒ, συνολικής αξίας €1.751.290,57 ή 90% της συμμετοχής ΕΣΟΑΒ. Αναφορικά με το SeeLight Program, έχει καταβληθεί προκαταβολή που αντιστοιχεί στο 19,74% (ή €952.0000 της συμμετοχής του ΕΣΟΑΒ .

2. Ιδιωτικές παραγωγικές επενδύσεις : για την επιχορήγησή τους έχουν εγκριθεί 14 αιτήσεις, συνολικού ύψους €35.909.542,00 εκ των οποίων οι δέκα έχουν ήδη ολοκληρωθεί. Με την έγκριση των αιτήσεων αυτών, το συνολικό ύψος των επιχορηγήσεων για ιδιωτικές επενδύσεις ανήλθε σε €10.765.361. Ως εκ τούτου το ποσοστό απορρόφησης του συνολικού διαθέσιμου ποσού για επιχορήγηση ιδιωτικών επενδύσεων στη Βουλγαρία, στο πλαίσιο ΕΣΟΑΒ, ανέρχεται σε 99,1%, με υπόλοιπο αδιάθετο ποσό για επιχορήγηση ιδιωτικών επενδύσεων €92.639. Οι θέσεις εργασίας που δημιουργούνται με την υλοποίηση των ανωτέρω επενδύσεων ανέρχονται σε 1.961 (εκ των οποίων 334 εποχικές).

3. Ταμείο Μικρών Έργων : στο πλαίσιο του ΤΜΕ, έχει εγκριθεί, μέχρι σήμερα, ποσό €247.820,40, δηλαδή ποσοστό 46,6% του συνολικού διαθέσιμου ποσού των €542.900 για έξι μικρά έργα, εκ των οποίων έχουν ολοκληρωθεί τα πέντε.

5. Συμπεράσματα - Προτάσεις

- Η Βουλγαρία αποτέλεσε έναν από τους **πρώτους επενδυτικούς στόχους και προορισμούς**, αρχικά μικρομεσαίων και στη συνέχεια μεγάλων αλλά και πολυεθνικών ελληνικών επιχειρήσεων, των οποίων η σταδιακή ανάπτυξη και επέκταση στην β/αγορά διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο στην διαδικασία οικονομικής ανάπτυξης της χώρας ενώ, παράλληλα, επέφερε **πολλαπλασιαστικές θετικές επιπτώσεις** στη ελληνική οικονομία : δυναμική ώθηση στις εξαγωγές, ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της επιχειρηματικότητας, συμβολή στην ανάδειξη της Ελλάδας σε χώρα εκροής επενδυτικών κεφαλαίων.
- Η σημαντική οικονομική παρουσία της Ελλάδας στην Βουλγαρία αποτυπώνεται:
 1. στο ύψος των ελληνικών ΑΞΕ που υπερβαίνουν τα €3 δισεκ. και καταλαμβάνουν την τρίτη θέση στο σύνολο των ξένων επενδύσεων στη χώρα, καλύπτοντας ένα ευρύτατο φάσμα οικονομικής δραστηριότητας,
 2. στη δημιουργία άνω των 80.000 θέσεων εργασίας,
 3. στη σημαντική τεχνική βοήθεια προς την Βουλγαρία,
 4. στα έσοδα από τον τουρισμό (η Ελλάδα κατέχει την δεύτερη θέση, μετά την Ρουμανία, με 844.000 τουρίστες το 2008 - το οποίο λαμβάνεται ως έτος αναφοράς καθότι αντιπροσωπευτικότερο) καθώς και τα εμβάσματα των Βούλγαρων εργαζόμενων στην Ελλάδα.
- Το αβέβαιο και ασταθές περιβάλλον που δημιούργησε η οικονομική κρίση επηρέασε αρνητικά τα οικονομικά αποτελέσματα των ελληνικών επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στην Βουλγαρία. Ωστόσο, το γεγονός ότι η πλειονότητα των εν λόγω επιχειρήσεων έχει ήδη εδραιώσει την θέση της στην εγχώρια αγορά χάρη στις μονιμότερες σχέσεις συνεργασίας που έχει αναπτύξει και τον **μακροχρόνιο οικονομικό σχεδιασμό** στον οποίο έχει στηριχθεί, λειτουργεί ως εν δυνάμει αντίβαρο στην παρούσα δυσμενή συγκυρία. Η αναδιάταξη των

παραγωγικών δραστηριοτήτων, η ενσωμάτωση στην παραγωγή προηγμένης τεχνολογίας, οι επενδύσεις σε γνώση και καινοτομία θα αποτελέσουν τα **βασικά ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα** για τις ελληνικές επιχειρήσεις και θα καθορίσουν την μελλοντική εξέλιξή τους στη χώρα.

- Οι τομείς που προσφέρονται για περαιτέρω ανάπτυξη των διμερών οικονομικών σχέσεων είναι ο ενεργειακός τομέας, ο τουρισμός, οι κατασκευές, οι μεταφορές, οι τηλεπικοινωνίες, οι υπηρεσίες προς επιχειρήσεις και η συνεργασία σε προγράμματα χρηματοδοτούμενα από Διεθνείς Οργανισμούς.
- Η Βουλγαρία είναι **σημαντικός εμπορικός εταίρος** της Ελλάδας απορροφώντας το 6,5% (έναντι 6,7% το 2009) των ελληνικών εξαγωγών και κατέχοντας την 4^η θέση (έναντι της 3^{ης} το 2008) στην κατάταξη των αγοραστών ελληνικών προϊόντων. Σύμφωνα με τα β/στατιστικά στοιχεία, η Ελλάδα αποτελεί τον 2^ο κατά σειρά πελάτη (1^{ος}, κατά σειρά, το 2008) της Βουλγαρίας, απορροφώντας το 7,9% των εξαγωγών της (έναντι 9,4% το 2009). Ο όγκος του διμερούς εμπορίου καταγράφει συνεχή και σταθερή αύξηση, η δε Βουλγαρία συγκαταλέγεται μεταξύ των (λίγων) χωρών, με τις οποίες η Ελλάδα διατηρεί (ακόμη) θετικό εμπορικό ισοζύγιο.
- Ο εντεινόμενος ανταγωνισμός στην β/αγορά σε συνδυασμό με τη σταδιακή βελτίωση του βιοτικού επιπέδου και τη συνακόλουθη διαφοροποίηση των αναγκών των Βούλγαρων καταναλωτών καθιστούν αναγκαία την υιοθέτηση πρακτικών βελτίωσης της εικόνας και **της ανταγωνιστικότητας** των ελληνικών προϊόντων μέσω του γνωστού τρίπτυχου : επώνυμο προϊόν (brand name), εξελιξιμη ποιότητα – καινοτομία, σύγχρονες μέθοδοι μάρκετινγκ. Οι προτεινόμενες ενέργειες για την ενίσχυση των ελληνικών εξαγωγών και, επομένως την διατήρηση του θετικού ισοζυγίου, προϋποθέτοντας εκτεταμένη εμπλοκή και συνεργασία κράτους, εξειδικευμένων φορέων και επιχειρήσεων, θα μπορούσαν, ενδεικτικά, να συνοψισθούν ως εξής :

-προώθηση προϊόντων, τα οποία ενσωματώνουν νέες μεθόδους παραγωγής, προηγμένη τεχνολογία και, φυσικά, υψηλή προστιθέμενη αξία και τα οποία αναβαθμίζουν, ποιοτικά, την δομή των ελληνικών εξαγωγών και, επομένως, την ανταγωνιστικότητά τους,

-προβολή με έμφαση στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά επώνυμων προϊόντων και ανάδειξη του συγκριτικού πλεονεκτηματός τους – έκδοση προωθητικών εντύπων στην βουλγαρική γλώσσα – διαφήμιση μέσω billboards σε κεντρικά σημεία των μεγαλύτερων β/πόλεων,

- διοργάνωση επισκέψεων σημαντικών Βούλγαρων αγοραστών σε επιλεγμένες ελληνικές βιομηχανικές μονάδες,
- συμμετοχή ελληνικών εταιρειών στις Διεθνείς Κλαδικές Εκθέσεις της Βουλγαρίας (επισυνάπτεται κατάλογος),
- διοργάνωση επιχειρηματικών αποστολών στην Βουλγαρία,
- ενθάρρυνση της σύμπληξης συστάδων – συσπειρώσεων (clusters) εξαγωγικών επιχειρήσεων, που συνιστά μια νέα κατεύθυνση της οικονομικής πολιτικής, με απώτερο στόχο την αναβάθμιση της εθνικής ανταγωνιστικότητας,
- διοργάνωση ενημερωτικών ημερίδων και συναφών εκδηλώσεων με την παρουσίαση επιλεγμένων κλάδων της ελληνικής οικονομίας.

Στις τελευταίες εντάσσονται και οι εκδηλώσεις που διοργανώνει το Γραφείο Οικον. & Εμπορ. Υποθέσεων Σόφιας, στο πλαίσιο «των εκδηλώσεων προς τιμήν των οικονομικών συνεργατών των ελληνικών επιχειρήσεων στην Βουλγαρία». Τα τρία προηγούμενα χρόνια, οι διοργανωθείσες, με επιτυχία, εκδηλώσεις είχαν σαν θέμα τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (Σόφια, 2008), τα προϊόντα θαλασσοκαλλιέργειας (Σόφια και Βάρνα, 2009), και τον ρόλο των εταιρειών παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών στην ανάπτυξη του δημοσίου και ιδιωτικού τομέα (Σόφια 2010) ενώ η εφετινή εκδήλωση, η οποία θα πραγματοποιηθεί, το Νοέμβριο, στη Σόφια θα είναι αφιερωμένη στα προϊόντα βιολογικής γεωργίας. Η δε διοργάνωσή της θα γίνει σε συνεργασία με το Ινστιτούτο Bio Hellas και θα πλαισιώσει επιχειρηματική αποστολή εκπροσώπων του κλάδου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄ : ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΣ ΟΔΗΓΟΣ*

1. Προϋποθέσεις για την ίδρυση εταιρείας στην Βουλγαρία

Σύμφωνα με τη βουλγαρική νομοθεσία, αλλοδαποί υπήκοοι μπορούν να κατέχουν έως και το 100% του κεφαλαίου μια βουλγαρικής εταιρείας. Η διαδικασία για την ίδρυση εταιρείας είναι απλή και περιλαμβάνει τα ακόλουθα στάδια:

- Καταχώρηση της εταιρείας στο εμπορικό μητρώο (χωρίς να απαιτείται πλέον δικαστική απόφαση), σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπει για κάθε τύπο εταιρείας ο Νόμος για τις Εμπορικές Εγγραφές (Commercial Register Act) του 2008. Το καταστατικό, το οποίο εγκρίνεται πριν από την εγγραφή της εταιρείας, πρέπει να περιλαμβάνει τα στοιχεία εκείνα, τα οποία κρίνονται υποχρεωτικά για την συγκεκριμένη μορφή εταιρείας, σύμφωνα με το βουλγαρικό δίκαιο. Το χρονικό διάστημα που απαιτείται για την ολοκλήρωση όλων των διαδικασιών μέχρι την τελική εγγραφή της εταιρείας στο μητρώο υπολογίζεται σε περίπου 1 μήνα.
- Μετά την one-stop εγγραφή στο εμπορικό μητρώο, η εταιρεία λαμβάνει έναν εξειδικευμένο κωδικό (Unified Identification Code), ο οποίος εξυπηρετεί κάθε δημόσιο σκοπό (κοινωνικοασφαλιστικό, στατιστικό, φορολογικό κτλ.). Βάσει της νέας νομοθεσία, δεν απαιτείται καμία επιπρόσθετη εγγραφή της εταιρείας (π.χ. στο Εθνικό Στατιστικό Ινστιτούτο).
- Τα ως άνω δεν ισχύουν για τα γραφεία εμπορικού αντιπροσώπου ξένης εταιρείας, τα όποια οφείλουν να εγγράφονται εκτός από το εμπορικό μητρώο και στο Εθνικό Στατιστικό Ινστιτούτο για στατιστικούς, φορολογικούς και κοινωνικοασφαλιστικούς λόγους.

Κυριότερες μορφές εταιρειών

Οι πιο διαδεδομένες μορφές εταιρικής οργάνωσης, στην Βουλγαρία, είναι η εταιρεία περιορισμένης ευθύνης (OOD) και η ανώνυμη εταιρεία (AD) :

- **Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης (OOD)**
 - ελάχιστο απαιτούμενο κεφάλαιο 1 lev (€2)
 - δύναται να είναι και μονοπρόσωπη (EOOD)

* Για το παρόν κεφάλαιο χρησιμοποιήθηκαν στοιχεία από το Bulgaria Investment Guide της InvestBulgaria Agency και το Doing business in Bulgaria (Ernest & Young).

- **Ανώνυμη Εταιρεία (AD)**
 - ελάχιστο απαιτούμενο κεφάλαιο 50.000 λέβα (€ 25.000)
 - δύναται να είναι και μονοπρόσωπη (EAD)

Μεγαλύτερο ύψος κεφαλαίου (ελάχιστου) απαιτείται για την ίδρυση :

1. εταιρειών επενδύσεων
2. τραπεζών : 10 εκατ. λέβα (€ 5 εκατ.)
3. ασφαλιστικών εταιρειών : 2 εκατ. – 6 εκατ. λέβα

2.. Φορολογική νομοθεσία

Με τη φορολογική μεταρρύθμιση, που τέθηκε σε ισχύ την 1^η Ιανουαρίου 2007 ετέθη ως στόχος η ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και η εξασφάλιση ενός διαφανούς και λειτουργικού φορολογικού συστήματος σύμφωνα με κοινοτικό δίκαιο. Με την ανωτέρω μεταρρύθμιση καταργήθηκε η προοδευτική φορολογική κλίμακα στα φυσικά πρόσωπα και αντικαταστάθηκε από ενιαίο συντελεστή (flat tax) 10%, ο οποίος ισχύει και για την φορολόγηση των εταιρειών.

Κυριότεροι φόροι :

- φόρος φυσικών προσώπων 10% (flat tax)
- εταιρικός φόρος 10% (flat tax)
- φόρος μερισμάτων 5%
- φόρος προστιθεμένης αξίας (DDS) 20% και μηδενικός προκειμένου για εξαγωγές και ενδοκοινοτικές προμήθειες. Υποχρέωση για καταβολή ΦΠΑ υπάρχει μόνο στις περιπτώσεις :
 1. κύκλος εργασιών άνω των 50.000 λέβα (€ 25.000)
 2. ενδοκοινοτικές προμήθειες άνω των 20.000 λέβα (€ 10.000)
 3. πωλήσεις εξ αποστάσεως άνω των 70.000 λέβα (€ 35.000)
- Ειδικός φόρος κατανάλωσης επιβάλλεται στο αλκοόλ, τα προϊόντα καπνού, τα πολυτελή αυτοκίνητα, τον ηλεκτρισμό και το πετρέλαιο.
- Τα Δημοτικά Συμβούλια καθορίζουν, εντός του πλαισίου του νόμου, το ακριβές ύψος των δημοτικών φόρων και τελών :
 - Δημοτικός φόρος σε όλα τα ακίνητα από 0,5% έως 2%
 - Δημοτικός φόρος μεταβίβασης ακινήτων από 1,3% έως 2,6%.

Φορολογικές απαλλαγές

Οι επιχειρήσεις, που έχουν επενδύσει σε υποβαθμισμένες περιοχές (όπου η ανεργία, κατά το προηγούμενο έτος, ήταν σημαντικά μεγαλύτερη του μέσου όρου στην χώρα), μπορούν να επωφεληθούν από ορισμένες φορολογικές διευκολύνσεις εφόσον πληρούν ορισμένες προϋποθέσεις.

Ειδικότερα :

- Απαλλαγή μέχρι και 100% του εταιρικού φόρου (10%) προκειμένου για βιομηχανικές μονάδες, εγκατεστημένες σε περιοχές με ανεργία μεγαλύτερη κατά 35% τουλάχιστον του μέσου όρου. Η εν λόγω απαλλαγή ισχύει για μία πενταετία ανεξάρτητα από τη εξέλιξη της ανεργίας.
- Μείωση του εταιρικού φόρου μέχρι το 10% επί της αξίας των πάγιων επενδύσεων, (με την εξαίρεση των επιβατικών αυτοκινήτων), με την προϋπόθεση ότι η επένδυση πραγματοποιείται σε περιοχή με ανεργία μεγαλύτερη κατά 50% του εθνικού μέσου όρου.
- Ειδική έκπτωση (αφαίρεση από τα κέρδη των αμοιβών και εργοδοτικών εισφορών μέχρι και 12 μηνών) για τις επιχειρήσεις που προσλαμβάνουν εγγεγραμμένους ανέργους.
- Απαλλαγή από τον εταιρικό φόρο προκειμένου περί νομικών προσώπων που εκτελούν προγράμματα τεχνικής συνεργασίας, χρηματοδοτούμενα από τα Κοινοτικά Προγράμματα PHARE και ISPA.

3.. Επενδυτικά κίνητρα

Τα επενδυτικά κίνητρα εξειδικεύονται και υλοποιούνται από την Βουλγαρική Υπηρεσία Επενδύσεων (Invest Bulgaria Agency), κυβερνητικό οργανισμό, υπαγόμενο στο Υπουργικό Συμβούλιο. Σύμφωνα με την κείμενη επενδυτική νομοθεσία, οι επενδύσεις, ανάλογα με το ύψος τους, διακρίνονται σε δύο κατηγορίες :

Α' τάξεως :

- άνω των 32 εκατ. λέβα (€16 εκατ.)
- άνω των 16 εκατ. λέβα (€ 8 εκατ.), σε περιοχή με ανεργία που υπερβαίνει τον εθνικό μέσο όρο ή πρόκειται για επένδυση σε υψηλή τεχνολογία στον βιομηχανικό τομέα
- άνω των 11 εκατ. λέβα (€ 5,6 εκατ.) για επένδυση σε υψηλή τεχνολογία στις υπηρεσίες

Β' τάξεως :

- άνω των 16 εκατ. λέβα (€ 8 εκατ.)
- άνω των 8 εκατ. λέβα, σε περιοχή με ανεργία υψηλότερη του εθνικού μέσου όρου ή επένδυση σε υψηλή τεχνολογία στην βιομηχανία
- άνω των 5,5 εκατ. λέβα και επένδυση σε υψηλή τεχνολογία στις υπηρεσίες

Προβλεπόμενα κίνητρα :

- σύντμηση των διαδικαστικών διατυπώσεων
- προνομιακή διοικητική αντιμετώπιση (κατηγορία Α΄)
- προνομιακή μεταχείριση για απόκτηση δημόσιας και δημοτικής ακίνητης περιουσίας
- χρηματοοικονομική βοήθεια για έργα υποδομής
- χρηματοοικονομική βοήθεια για την εκπαίδευση του προσωπικού μέχρι 29 ετών.

4. Εργασιακές σχέσεις – Κοινωνική Ασφάλιση

Ο Εργατικός Κώδικας (ΦΕΚ 26/01.04.1986, τελευταία τροποποίηση ΦΕΚ 104/11.12.2007), όπως έχει συμπληρωθεί με μεταγενέστερες νομοθετικές πράξεις, αποτελεί το βασικό νομοθετικό πλαίσιο που διέπει τις εργασιακές σχέσεις.

Για τους αλλοδαπούς που προτίθενται να εργαστούν στην Βουλγαρία, απαιτούνται ορισμένες προϋποθέσεις, όπως η προγενέστερη εξασφάλιση άδειας εργασίας, την οποία εκδίδει η Εθνική Υπηρεσία Απασχόλησης και ισχύει για ένα έτος με δυνατότητα επιμήκυνσης για επιπλέον δύο έτη.

Κατ' εξαίρεση η εκδιδόμενη άδεια δύναται να είναι μεγαλύτερης διάρκειας προκειμένου περί προσώπων που κατέχουν υψηλές διευθυντικές θέσεις ή σε ειδικές περιπτώσεις χειρισμού εξοπλισμού αλλοδαπής προέλευσης. Για τους πολίτες των κρατών μελών της ΕΕ ισχύουν τα κοινοτικώς κρατούντα (EEC No 1612/1968): Δεν απαιτείται άδεια εργασίας ή άλλη διαδικαστική προϋπόθεση.

Τα θέματα εργασίας και κοινωνικής ασφάλισης των αλλοδαπών που εργάζονται στην Βουλγαρία ρυθμίζονται βάσει των εσωτερικών νόμων εκτός εάν άλλως προβλέπεται στις διεθνείς συμφωνίες που έχει προσυπογράψει η Βουλγαρία.

Οι αμοιβές των εργαζομένων μπορούν να ορίζονται σε β/λέβα ή σε ξένο νόμισμα, πλην όμως, στην πράξη, η αμοιβές καταβάλλονται σε λέβα (δηλ. το ισοδύναμο σε λέβα του συνομολογηθέντος μισθού)

Μισθοί –Ασφαλιστικές εισφορές

Ο **κατώτατος μηνιαίος μισθός**, έχει διαμορφωθεί (από 01.01.2009 με ανανεωμένη ισχύ από 01.01.2010) στα 240 λέβα ή € 123 για κανονικό ωράριο εργασίας (8 ώρες/ημέρα και 40 ώρες/εβδομάδα) και σε 1,42 λέβα ανά ώρα εργασίας. Πάντως, έχει ήδη ανακοινωθεί και αναμένεται να ισχύσει, από το Σεπτέμβριο 2011, αύξηση του κατώτατου μισθού κατά 30 λέβα, ώστε να

διαμορφωθεί στα 270 λέβα. Το δ' τρίμηνο 2010 ο μέσος μηνιαίος μισθός έφθασε στα 669 λέβα με μέσο ανώτερο τα 1.417 λέβα στο χρηματοπιστωτικό – ασφαλιστικό τομέα και μέσο κατώτερο τα 432 λέβα στον τομέα υπηρεσιών εστίασης. Για το ως άνω διάστημα, ο μέσος μηνιαίος μισθός στο δημόσιο τομέα ανήλθε στα 777 λέβα.

Σύμφωνα με συγκριτικά στοιχεία του EUROSTAT, οι μισθοί στην Βουλγαρία αντιστοιχούν μόλις στο 36% του εθνικού ΑΕΠ (από τα χαμηλότερα ποσοστά στην Ευρώπη), το δε μέσο μηνιαίο εισόδημα των β/νοικοκυριών υπολείπεται κατά 7 φορές του μέσου όρου των κρατών μελών της Ε.Ε. Επίσης, σύμφωνα με στοιχεία του CITUB (Συνομοσπονδία Ανεξάρτητων Εμπορικών Ενώσεων Βουλγαρίας), οι μέσες ετήσιες ακαθάριστες αποδοχές στην βιομηχανία και τις υπηρεσίες είναι περίπου 15 φορές χαμηλότερες του μέσου όρου των κρατών μελών της Ε.Ε.

Η βουλγαρική νομοθεσία κοινωνικής ασφάλισης έχει σημαντικά τροποποιηθεί κατά την διάρκεια των τελευταίων ετών λόγω αφενός της ταχύτατης ανάπτυξης των οικονομικών σχέσεων της χώρας και αφετέρου της εναρμόνισής της με την κοινοτική νομοθεσία. Ο Κώδικας Κοινωνικής Ασφάλισης (ΦΕΚ 110/1999, με τις πρόσφατες τροποποιήσεις ΦΕΚ 113/28.12.2007) ρυθμίζει τα συναφή θέματα ενώ συμπληρωματικές διατάξεις στον Ετήσιο Προϋπολογισμό του Νόμου Κρατικής Κοινωνικής Ασφάλισης (ABSSIA) ρυθμίζουν θέματα σχετικά με τις ανώτατες και κατώτατες εισφορές κοινωνικής ασφάλισης.

Η κοινωνική ασφάλιση, στην Βουλγαρία, παρέχει αποζημίωση, οικονομική βοήθεια και συντάξεις στους ασφαλισμένους για κινδύνους όπως : προσωρινή ανικανότητα προς εργασία, αναπηρία, μητρότητα, γήρατος και θανάτου.

Σύμφωνα με τις πλέον πρόσφατες ρυθμίσεις, οι μέσες ασφαλιστικές εισφορές ανέρχονται σε περίπου 33% του μικτού μισθού για το 2010 και καταβάλλονται κατά 20–21% από τον εργοδότη και κατά 13% από τον εργαζόμενο.

Νόμος για την Απασχόληση

Στο Νόμο για την Απασχόληση (ΦΕΚ 112/2001, τελευταία τροποποίηση ΦΕΚ 46/12.06.2007) προσδιορίζονται οι κρατικές αρχές που είναι επιφορτισμένες με τον σχεδιασμό και την ανάπτυξη των δραστηριοτήτων και μέτρων της πολιτικής για την τόνωση της απασχόλησης και την μείωση της ανεργίας. Στον ίδιο νόμο επίσης καθορίζονται τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των ατόμων που αναζητούν απασχόληση καθώς και εκείνων των εργοδοτών.

Για την χορήγηση επιδόματος ανεργίας, ο ενδιαφερόμενος, Βούλγαρος ή αλλοδαπός οφείλει να εγγραφεί, ως άνεργος, στην Εθνική Υπηρεσία Απασχόλησης ή στα κατά τόπους γραφεία της. Οι εργοδότες επίσης που

επιθυμούν να συμμετέχουν στα κρατικά προγράμματα για την τόνωση της απασχόλησης οφείλουν να ανακοινώσουν στην εν λόγω Υπηρεσία τις κενές θέσεις τους εργασίας.

Ομαδικές Απολύσεις

Προκειμένου να προβεί σε ομαδικές απολύσεις, ο εργοδότης οφείλει, εντός 30 ημερών, να ενημερώσει γραπτώς το οικείο τοπικό γραφείο της Εθνικής Υπηρεσίας Απασχόλησης καθώς και τους εκπροσώπους των εργαζομένων.

Οι παρακάτω περιπτώσεις απολύσεων χαρακτηρίζονται ως «ομαδικές απολύσεις» :

- άνω των 10 εργαζομένων προκειμένου περί επιχειρήσεων που απασχολούν 20 – 100 άτομα
- άνω του 10% του εργατικού δυναμικού για επιχειρήσεις με 100 – 300 εργαζόμενους
- άνω των 30 εργαζομένων για επιχειρήσεις που απασχολούν περισσότερα από 300 άτομα
- τουλάχιστον 20 εργαζόμενους, για όλες τις επιχειρήσεις εφόσον πραγματοποιούνται εντός 90 ημερών.

Μετά την ανωτέρω γραπτή ενημέρωση, συστήνονται ομάδες από εκπροσώπους του εργοδότη, των εργαζομένων και της Εθνικής Υπηρεσίας Απασχόλησης προκειμένου να εκπονήσουν σχέδια αρωγής και κατάρτισης των απολυμένων.

Νόμος για τα Συνταξιοδοτικά Ταμεία

Σύμφωνα με την βουλγαρική νομοθεσία, οι συντάξεις εντάσσονται στο γενικότερο σύστημα κοινωνικής ασφάλισης και οι σχετικές ρυθμίσεις είναι ενσωματωμένες στον Κώδικα Κοινωνικής Ασφάλισης. Οι πληρωμές των συντάξεων και των αποζημιώσεων διακρίνονται σε τρεις κατηγορίες : την υποχρεωτική ασφάλιση συνταξιοδότησης, την πρόσθετη υποχρεωτική ασφάλιση συνταξιοδότησης (για όσους γεννήθηκαν μετά την 31.12.1959) και την πρόσθετη προαιρετική ασφάλιση συνταξιοδότησης (για όσους έχουν συμπληρώσει το 16^ο της ηλικίας τους), η οποία μπορεί να γίνει σε ιδιωτικό συνταξιοδοτικό φορέα.

5. Κρατικές Προμήθειες

Νομικό πλαίσιο

Το σημαντικότερο νομικό κείμενο είναι ο Νόμος περί Κρατικών Προμηθειών (2006), ο οποίος τροποποιήθηκε (2009, 2010), ώστε να συμμορφωθεί με την

κοινοτική νομοθεσία. Έχουν ήδη ενσωματωθεί στη βουλγαρική έννομη τάξη οι κοινοτικές οδηγίες 2004/17/EC, 2004/18/EC και 2007/66/EC, ενώ εκκρεμεί η ενσωμάτωση της οδηγίας 2009/81/EC.

Η προβλεπόμενη από την κοινοτική νομοθεσία διαδικασία προκήρυξης κρατικών διαγωνισμών ακολουθείται για προκηρύξεις άνω των BGN 50.000 για τις περισσότερες περιπτώσεις (υπηρεσίες, προμήθειες κτλ.), ενώ το κατώτατο όριο ανέρχεται στα BGN 200.000, όταν πρόκειται για δημόσια έργα. Για ποσά κάτω από τα ως άνω όρια η διαδικασία είναι απλοποιημένη.

Στη Βουλγαρία έχει θεσπιστεί και λειτουργεί η Αρχή Κρατικών Προμηθειών (Public Procurement Agency), στα καθήκοντα της οποίας περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων:

1. Η νομοτεχνική συμβολή σε νομικά κείμενα σχετικά με τις κρατικές προμήθειες,
2. Η απάντηση σε γραπτά ερωτήματα σχετικά με το ισχύον θεσμικό πλαίσιο και η παράλληλη λειτουργία δύο ανοιχτών τηλεφωνικών γραμμών για υποβολή ερωτημάτων αναφορικά με τη νομοθεσία και τις ακολουθούμενες διαδικασίες,
3. Ο ex ante έλεγχος διαδικασιών χρηματοδοτούμενων από κοινοτικά κονδύλια (άρθρο 20^α του νόμου για τις κρατικές προμήθειες) και διαδικασιών για τις οποίες δεν προβλέπεται δημοσίευση προηγούμενης γνωστοποίησης (άρθρο 20^β του νόμου για τις κρατικές προμήθειες),
4. Η διατήρηση του Μητρώου Κρατικών Προμηθειών (Public Procurement Register), στο οποίο περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, αποφάσεις (το νομικό κείμενο με το οποίο αποφασίζεται η προκήρυξη) και προκηρύξεις διαγωνισμών, ανακοινώσεις σύναψης συμβάσεων και άλλες πληροφορίες. Το εν λόγω Μητρώο προσφέρει και άλλες ηλεκτρονικές υπηρεσίες, όπως την ηλεκτρονική αποστολή (e-sender) προκηρύξεων διαγωνισμών στην Εφημερίδα της ΕΕ για δημοσίευση. Πρόσβαση στο Μητρώο προσφέρεται μέσω της διαδικτυακής πύλης κρατικών προμηθειών, όπου υπάρχει η δυνατότητα εξειδικευμένων αναζητήσεων με χρήση φίλτρων και λέξεων-κλειδιών:

Public	Procurement
--------	-------------

Portal:http://rop3appl.aop.bg:7778/portal/page?_pageid=173,1082253&_dad=portal&_schema=PORTAL

Επισημαίνεται ότι η Αρχή Κρατικών Προμηθειών δεν είναι αρμόδια για την επιλογή του αναδόχου ούτε για τη σύναψη των σχετικών συμβάσεων. Η αρμοδιότητα αυτή ανήκει στις αναφερόμενες στις προκηρύξεις κρατικές αρχές (**contracting agencies**), δηλαδή υπουργεία, ΟΤΑ, επιχειρήσεις δημόσιας ωφέλειας κτλ.

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Μητρώου, οι καταχωρημένες αρχές και υπηρεσίες με αρμοδιότητα σύναψης κρατικών συμβάσεων ανέρχονται στις 2080. Κάθε ενδιαφερόμενος, που θεωρεί ότι δεν τηρήθηκαν οι νόμιμες διαδικασίες, μπορεί να προσφύγει στην Επιτροπή Ανταγωνισμού και, ακολούθως, στο Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο.

Στις ελεγκτικές αρχές περιλαμβάνονται, ακόμη, η Δημόσια Επιτροπή Εποπτείας (Public Financial Inspection Agency) και η Εθνική Ελεγκτική Υπηρεσία (National Audit Office).

Το Γραφείο μας αναρτά σε τακτά χρονικά διαστήματα (δύο φορές την εβδομάδα) τις νέες προκηρύξεις στην ηλεκτρονική του διεύθυνση: <http://agora.mfa.gr/bg60>

6. Διανοητικά δικαιώματα

Σχετικά με την προστασία των διανοητικών δικαιωμάτων στη Βουλγαρία, επισημαίνεται ότι το σύνολο της εσωτερικής νομοθεσίας (πνευματικά και συγγενικά δικαιώματα, ευρεσιτεχνίες, σήματα, γεωγραφικές ενδείξεις κτλ.) είναι εναρμονισμένο με τα διεθνή πρότυπα και την κοινοτική νομοθεσία.

Προβληματισμός εκφράζεται, όμως, για την πειρατεία στο διαδίκτυο και τη δυσκολία να εντοπιστούν πληροφορίες από παροχείς υπηρεσιών internet (ISPs), ώστε να καταπολεμηθεί το φαινόμενο αυτό. Επίσης, συχνά η δικαστική επιβολή των νομικών προβλέψεων είναι αναποτελεσματική ή ασυνεπής.¹ Σύμφωνα με δημοσιεύματα του βουλγαρικού τύπου, το 60% του λογισμικού στη Βουλγαρία είναι πειρατικό. Για την αντιμετώπιση του φαινομένου αυτού, υπογράφηκε τον Απρίλιο του 2010 μνημόνιο μεταξύ του Υπουργείου Εσωτερικών, της IFPI και της Ένωσης Διανομέων Λογισμικού για Επιχειρήσεις. Στο πλαίσιο αυτό, φαίνεται να έχουν στοχοποιηθεί οι BitTorrent ιστοσελίδες Zamunda και Arena.

Η Βουλγαρία είναι μέλος της WIPO, και έχει υπογράψει ορισμένες από τις σημαντικότερες διεθνείς συνθήκες, όπως η Σύμβαση της WIPO για το διαδίκτυο.

Αρμόδιες υπηρεσίες :

- ο Ευρεσιτεχνίες – Εμπορικά σήματα: Γραφείο Ευρεσιτεχνιών. Web: <http://www.bpo.bg/>. Σχετικές διαφορές επιλύονται από ειδική σύνθεση με επικεφαλής τον Πρόεδρο του Γραφείου. Οι αποφάσεις τους προσβάλλονται στα διοικητικά δικαστήρια.

¹ Office of the United States Trade Representative, “European Union”, 2010 National Estimate Report on Foreign Trade Barriers, url: http://www.ustr.gov/sites/default/files/uploads/reports/2010/NTE/2010_NTE_European_Union_final.pdf.

- ο Πνευματικά δικαιώματα: Διεύθυνση για τα Πνευματικά και Συγγενικά Δικαιώματα του Υπουργείου Πολιτισμού. Web: <http://mc.government.bg/page.php?p=276&s=277&sp=0&t=0&z=0>.

Νομοθεσία

- ο Νόμος 57/1993 για τα Πνευματικά και Γειτονικά Δικαιώματα (<http://www.wipo.int/clea/en/details.jsp?id=426>).
- ο Νόμος 27/1993 για τις Ευρεσιτεχνίες.
- ο Νόμος 84/1996 για τις Νέες Ζωτικές και Φυτικές Ποικιλίες.
- ο Νόμος 81/1999 για τα Σήματα και τις Γεωγραφικές Ενδείξεις.
- ο Νόμος 81/1999 για τα Βιομηχανικά Σχέδια.
- ο Νόμος 81/1999 για τα Ενσωματωμένα Κυκλώματα.

7. Τραπεζικός τομέας

Αν και η βουλγαρική οικονομία συνεχίζει να στηρίζεται πρωτίστως στο ρευστό (“cash economy”), η χρήση πιστωτικών και χρεωστικών καρτών έχει ενισχυθεί σημαντικά τα τελευταία χρόνια. Αντίστοιχη είναι και η αύξηση τόσο των τερματικών POS όσο και του e-banking, ενώ, αντιθέτως, παραδοσιακά περιορισμένη είναι στη Βουλγαρία η χρήση επιταγών.

Στη χώρα, λειτουργούν αυτήν τη στιγμή 30 τράπεζες, εκ των οποίων οι 6 αποτελούν παραρτήματα ξένων τραπεζών (μεταξύ των οποίων και η ελληνική ALPHA BANK). Οι υπόλοιπες είναι πλήρως αδειοδοτημένες και εξουσιοδοτημένες να πραγματοποιούν διεθνείς συναλλαγές. Οι 24 αυτές τράπεζες διαιρούνται στη σχετική κατάταξη της Κεντρικής Τράπεζας της Βουλγαρίας σε δύο κατηγορίες, ανάλογα με το μέγεθος των πιστωτικών ιδρυμάτων. Έτσι, στην πρώτη κατηγορία ανήκουν τα 5 μεγαλύτερα πιστωτικά ιδρύματα της χώρας, στα οποία περιλαμβάνονται τα ελληνικά συμφερόντων UBB (ιδιοκτησίας της Εθνικής Τράπεζας) και Eurobank EFG Βουλγαρίας. Μεταξύ των υπολοίπων 19 τραπεζών, περιλαμβάνονται οι επίσης ελληνικών συμφερόντων Piraeus Bank Bulgaria και Emporiki Bank – Bulgaria.

Αρμόδιες υπηρεσίες :

- ο Εθνική Τράπεζα Βουλγαρίας. Web: <http://www.bnb.bg/>. Ανεξάρτητη βάσει της κοινοτικής νομοθεσίας, είναι υπεύθυνη για την επίβλεψη του βουλγαρικού τραπεζικού συστήματος. Δεν μπορεί, όμως, να παρέμβει στην ισοτιμία του βουλγαρικού lev (BGN), η οποία είναι κλειδωμένη έναντι του Ευρώ (1 EUR = 1,95583 BGN).

8. Διεθνή χρηματοδοτικά προγράμματα

Σχετικά με τις δυνατότητες που προσφέρονται για τη χρηματοδότηση επενδυτικών σχεδίων στη Βουλγαρία από διεθνή χρηματοδοτικά προγράμματα επισημαίνονται τα εξής:

- Ευρωπαϊκή Ένωση : αυτήν τη στιγμή υλοποιούνται στη Βουλγαρία 7 επιχειρησιακά προγράμματα (Operational Programs), τα οποία περιγράφονται στο Κεφάλαιο Α' (σελ. 23,24) της παρούσας έκθεσης. Παράλληλα, οι ενδιαφερόμενοι θα πρέπει να παρακολουθούν και τα προγράμματα που αναμένεται να χρηματοδοτηθούν από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (EIB) μέσω της ειδικής μηχανής αναζήτησης, που η EIB διαθέτει (<http://www.eib.org/projects/pipeline/index.htm>).
- Στα πλαίσια του Ενιαίου Οικονομικού Χώρου (EOX), σημειώνεται πως η Βουλγαρία είναι επιλέξιμη χώρα στο χρηματοδοτικό μηχανισμό "EEA and Norway Grants" (<http://www.eeagrants.org/>). Η νέα συμφωνία μεταξύ των συμβαλλόμενων μερών (ΕΕ, από τη μία, και Νορβηγία, Λιχτενστάιν και Ισλανδία, από την άλλη) υπογράφηκε τον Ιούλιο του 2010 και καλύπτει την περίοδο 2009– 2014.
- Σε ό,τι αφορά του λοιπούς διεθνείς χρηματοδοτικούς οργανισμούς, επισημαίνεται πως δραστηριοποιείται στη Βουλγαρία η Ευρωπαϊκή Τράπεζα για την Ανασυγκρότηση και Ανάπτυξη (EBRD) με αρκετά προγράμματα να βρίσκονται σε εξέλιξη (http://www.ebrd.com/saf/search.html?type=procurement_notice&country=Bulgaria). Τέλος, πληροφορίες για τα προγράμματα που χρηματοδοτεί η Παγκόσμια Τράπεζα στη Βουλγαρία μπορούν να αντλούν οι ενδιαφερόμενοι από τη σχετική ιστοσελίδα του διεθνούς οργανισμού (<http://www.worldbank.bg/WBSITE/EXTERNAL/COUNTRIES/ECAEXT/BULGARIAEXTN/0,,menuPK:305444~pagePK:141159~piPK:141110~theSitePK:305439,00.html>).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

ΠΡΟΪΟΝΤΑ	ΕΞΑΓΩΓΕΣ	ΛΕΙΑ (ΕΥΡΩ)	
		2009	2010
(27) ΟΡΥΚΤΑ ΚΑΥΣΙΜΑ, ΟΡΥΚΤ. ΛΑΔΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΑΞΗΣ ΑΥΤΩΝ. ΑΣΦΑΛΤ. ΥΛΕΣ. ΚΕΡΙΑ ΟΡΥΚΤΑ		144.690.932	109.991.568
(17) ΖΑΧΑΡΑ ΚΑΙ ΖΑΧΑΡΩΔΗ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ		34.137.640	78.292.943
(39) ΠΛΑΣΤΙΚΕΣ ΥΛΕΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΑΥΤΕΣ ΤΙΣ ΥΛΕΣ		68.478.311	72.984.327
(61) ΕΝΔΥΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΕΝΔΥΜΑΤΟΣ, ΠΛΕΚΤΑ		65.996.506	65.203.279
(72) ΧΥΤΟΣΙΔΗΡΟΣ, ΣΙΔΗΡΟΣ ΚΑΙ ΧΑΛΥΒΑΣ		47.450.420	53.679.537
(24) ΚΑΠΝΑ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΑ ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΑΤΑ ΚΑΠΝΟΥ		45.041.094	45.469.100
(08) ΚΑΡΠΟΙ ΚΑΙ ΦΡΟΥΤΑ ΒΡΩΣΙΜΑ, ΦΛΟΥΔΕΣ ΕΣΠΕΡΙΔΕΙΔΩΝ Ή ΠΕΠΟΝΙΩΝ		29.269.919	44.725.577
(84) ΠΥΡΗΝΙΚΟΙ ΑΝΤΙΔΡΑΣΤΗΡΕΣ, ΛΕΒΗΤΕΣ, ΜΗΧΑΝΕΣ, ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΚΑΙ ΜΗΧΑΝΙΚΕΣ ΕΠΙΝΟΗΣΕΙΣ. ΜΕΡΗ ΑΥΤΩΝ		25.537.811	44.063.327
(60) ΥΦΑΣΜΑΤΑ ΠΛΕΚΤΑ		41.932.976	36.157.845
(15) ΛΙΠΗ ΚΑΙ ΛΑΔΙΑ ΖΩΙΚΑ Ή ΦΥΤΙΚΑ. ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΤΗΣ ΔΙΑΣΠΑΣΗΣ ΑΥΤΩΝ. ΛΙΠΗ ΒΡΩΣΙΜΑ ΕΠΕΞ/ΣΜΕΝΑ. ΚΕΡΙΑ ΖΩΙΚΗΣ Ή ΦΥΤΙΚΗΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ		22.770.160	35.370.756
(74) ΧΑΛΚΟΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΧΑΛΚΟ		17.599.222	32.349.191
(73) ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΧΥΤΟΣΙΔΗΡΟ, ΣΙΔΗΡΟ Ή ΧΑΛΥΒΑ		31.206.625	26.130.239
(85) ΜΗΧΑΝΕΣ, ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΚΑΙ ΥΛΙΚΑ ΗΛΕΚΤΡΙΚΑ ΚΑΙ ΤΑ ΜΕΡΗ ΤΟΥΣ. ΣΥΣΚ. ΕΓΓΡΑΦΗΣ Ή ΑΝΑΓΩΓΗΣ ΗΧΟΥ, ΣΥΣΚ. ΕΓΓΡΑΦΗΣ Ή ΑΝΑΓΩΓΗΣ ΕΙΚΟΝΩΝ ΚΑΙ ΗΧΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΗΛΕΘΡΑΣΗ, ΚΑΙ ΜΕΡΗ ΚΑΙ ΕΞΑΡΤΗΜΑΤΑ ΑΥΤΩΝ		445	24.925.340
(62) ΕΝΔΥΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΕΝΔΥΜΑΤΟΣ, ΑΛΛΑ ΑΠΟ ΤΑ ΠΛΕΚΤΑ		20.167.604	24.456.866
(76) ΑΡΓΙΛΙΟ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΑΡΓΙΛΙΟ		23.021.432	21.142.877
(48) ΧΑΡΤΙ ΚΑΙ ΧΑΡΤΟΝΙΑ. ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΚΥΤΤΑΡΙΝΗ, ΧΑΡΤΙ Ή ΧΑΡΤΟΝΙ		20.341.474	21.115.119
(52) ΒΑΜΒΑΚΙ		19.473.566	18.347.368
(87) ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΑ, ΕΛΚΥΣΤΗΡΕΣ, ΠΟΔΛΤΑ ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΟΧΗΜΤΑ ΓΙΑ ΧΕΡΣ. ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ, ΜΕΡΗ ΚΑΙ ΕΞΑΡΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥΣ		16.501	18.130.288
(95) ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ ΚΑΙ ΕΝΗΛΙΚΕΣ, ΕΙΔΗ ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΗΣ Ή ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ. ΤΑ ΜΕΡΗ ΚΑΙ ΕΞΑΡΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥΣ		4.012.501	17.858.909
(20) ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ ΛΑΧΑΝΙΚΩΝ, ΚΑΡΠΩΝ ΚΑΙ ΦΡΟΥΤΩΝ Ή ΑΛΛΩΝ ΜΕΡΩΝ ΦΥΤΩΝ		8.829.063	15.206.987
(31) ΛΙΠΑΣΜΑΤΑ		6.611.673	14.160.587
(94) ΕΠΙΠΛΑ, ΕΠΙΠΛ. ΙΑΤΡΟΧΗΡΙΚΑ. ΕΙΔΗ ΚΛΙΝΟΜΝΗΣ ΚΑΙ ΠΑΡΟΜΟΙΑ. ΣΥΣΚ. ΦΩΤΙΣΜΟΥ ΜΗ ΚΑΤΟΝΟΜΕΝΑ Ή ΠΕΡΙΛΗΝΟΜΕΝΑ ΑΛΛΟΥ. ΛΑΜΠΕΣ-ΡΕΚΛΑΜΕΣ, ΦΩΤΕΙΝ. ΣΗΜΑΤΑ, ΦΩΤ. ΕΝΔΕΙΚΤ. ΠΙΝΑΚΙΔΕΣ ΚΑΙ ΠΑΡΟΜΟΙΑ ΕΙΔΗ.		12.966.360	13.000.475
(64) ΥΠΟΔΗΜΑΤΑ, ΓΚΕΤΕΣ ΚΑΙ ΑΝΑΛΟΓΑ ΕΙΔΗ. ΜΕΡΗ ΤΩΝ ΕΙΔΩΝ ΑΥΤΩΝ		11.065.928	11.384.368
(02) ΚΡΕΑΤΑ ΚΑΙ ΠΑΡΑΠΡΟΪΟΝΤΑ ΣΦΑΓΙΩΝ, ΒΡΩΣΙΜΑ		11.068.659	11.040.460
(10) ΔΗΜΗΤΡΙΑΚΑ		11.480.969	10.000.104
(69) ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΚΕΡΑΜΕΥΤΙΚΗΣ		15.300.436	9.784.179
(32) ΔΕΨΙΚΑ ΚΑΙ ΒΑΦΙΚΑ ΕΚΧΥΛΙΣΜΑΤΑ. ΤΑΝΝΙΝΕΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΩΓΑ ΤΟΥΣ. ΧΡΩΣΤΙΚΑ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΧΡΩΣΤ. ΥΛΕΣ, ΧΡΩΜΑΤΑ ΕΠΙΧΡΙΣΗΣ ΚΑΙ ΒΕΡΝΙΚΙΑ. ΜΑΣΤΙΧΕΣ (ΣΤΟΚΟΙ). ΜΕΛΑΝΙΑ		10.088.479	9.661.785
(19) ΠΑΡΑΣΜΑΤΑ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΑ ΔΗΜΗΤΙΚΑ, ΤΑ ΑΛΕΥΡΙΑ, ΤΑ ΑΜΥΛΑ ΚΑΘΕ ΕΙΔΟΥΣ Ή ΤΟ ΓΑΛΛΑ. ΕΙΔΗ ΖΑΧΑΡ/ΣΤΙΚΗΣ		7.969.208	9.141.683
(07) ΛΑΧΑΝΙΚΑ, ΦΥΤΑ, ΡΙΖΕΣ ΚΑΙ ΚΟΝΔΥΛΟΙ, ΒΡΩΣΙΜΑ		5.644.769	8.454.415

(64) ΣΥΝΘΕΤΙΚΕΣ Η ΤΕΧΝΗΤΕΣ ΙΝΕΣ, ΣΥΝΕΧΕΙΣ		6.671.987	8.187.635
(22) ΠΟΤΑ, ΑΛΚΟΟΛΟΥΧΑ ΥΓΡΑ ΚΑΙ ΕΙΔΙ		5.694.415	7.264.810
(04) ΓΑΛΑ ΚΑΙ ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΓΑΛΑΚΤ/ΜΙΑΣ, ΑΥΓΑ ΠΤΗΝΩΝ, ΜΕΛΙ ΦΥΣΙΚΟ, ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΒΡΩΣΙΜΑ ΖΩΙΚ, ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ, ΜΗ ΚΑΤΟΝΩΜΕΝΑ ΟΥΤΕ ΠΕΡΙΩΝΩΜΕΝΑ ΑΛΛΟΥ		8.064.569	7.221.962
(34) ΣΑΠΟΥΝΙΑ, ΟΡΓΑΝ. ΟΥΣΙΕΣ ΕΠΙΦΑΝ. ΔΡΑΣΗΣ, ΠΑΡΑΣΜΑΤΑ ΓΙΑ ΠΛΥΣΙΜΟ, ΠΑΡΑΣΜΑΤΑ ΛΙΠΑΝΤΙΚΑ, ΚΕΡΙΑ ΤΕΧΝΗΤΑ, ΚΕΡΙΑ ΠΑΡΑΣΜΕΝΑ, ΠΡ. ΣΥΝΤ/ΣΗΣ, ΚΕΡΙΑ ΚΑΙ ΠΑΡΟΜΟΙΑ ΕΙΔΗ, ΠΑΣΤΕΣ ΓΙΑ ΠΡΟΠΛΑΣΜΑΤΑ,		5.458.526	6.843.846
(44) ΞΥΛΕΙΑ, ΞΥΛΟΚΑΡΒΟΥΝΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΞΥΛΟ		5.306.032	6.198.002
(68) ΔΙΑΦΟΡΑ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΚΟΙΝΑ ΜΕΤΑΛΛΑ		44.882.362	5.999.564
(38) ΔΙΑΦΟΡΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΤΩΝ ΧΗΜΙΚΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΩΝ		3.591.897	5.907.362
(33) ΛΙΘΕΡ. ΕΛΑΙΑ ΚΑΙ ΡΗΤΕΙΔΗ.ΠΡ. ΑΡΩΜ/ΠΟΙΑΣ Ή ΚΑΛΥΠΣΙΜΟΥ ΠΑΡΑΣΚ/ΝΑΚΑΙ ΚΑΛΛΥΝΤΙΚΑ ΠΑΡΑΣΚ/ΣΜΑΤΑ		6.027.616	5.675.252
(23) ΥΠΟΛΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΑ ΤΩΝ ΒΙΟΜΗΧ. ΕΙΔΩΝ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ. ΤΡΟΦΕΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΕΝΕΣ ΓΙΑ ΖΩΑ		5.810.055	5.518.232
(26) ΜΕΤΑΛΛΕΥΜΑΤΑ, ΣΚΟΥΡΙΕΣ ΚΑΙ ΤΕΦΡΕΣ		3.875.619	5.166.483
(58) ΥΦΑΣΜ. ΕΙΔΙΚΑ.ΥΦΑΝΤ.ΦΟΥΝΤ.ΕΠΙΦΑΝΕΙΕΣ.ΔΑΝΤΕΛΕΣ.ΕΙΔΗ ΕΠΙΣΤ/ΣΗΣ.ΕΙΔΗ ΤΑΙΝ/ΠΛΕΚΤΙΚΗΣ.ΚΕΝΤ/ΜΑΤΑ		5.100.659	5.032.048
(68) ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΠΕΤΡΕΣ, ΓΥΦΟ, ΤΣΙΜΕΝΤΟ, ΑΜΙΑΝΤΟ, ΜΑΡΜΑΡΥΓΙΑ Ή ΑΝΑΛΟΓΕΣ ΥΛΕΣ		5.799.171	4.740.641
(25) ΑΛΑΤΙ. ΘΕΙΟ. ΓΑΙΕΣ ΚΑΙ ΠΕΤΡΕΣ. ΓΥΦΟΣ, ΑΣΒΕΣΤΗΣ ΚΑΙ ΤΣΙΜΕΝΤΑ		4.744.284	4.678.551
(40) ΚΑΟΥΤΣΟΥΚ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΚΑΟΥΤΣΟΥΚ		2.150.660	4.314.949
(78) ΜΟΛΥΒΔΟΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΜΟΛΥΒΔΟ		1.696.180	4.178.910
(11) ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΑΛΕΥΡΟΠΟΙΑΣ. ΒΥΝΗ. ΑΜΥΛΑ ΚΑΘΕ ΕΙΔΟΥΣ. ΙΝΟΥΛΙΝΗ. ΓΛΟΥΤΕΙΝΗ ΑΠΟ ΣΙΤΑΡΙ		4.695.653	4.150.875
(30) ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ		4.726.311	4.090.791
(21) ΔΙΑΦΟΡΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ		3.907.141	3.849.518
(03) ΨΑΡΙΑ ΚΑΙ ΜΑΛΑΚΟΣΤΡΑΚΑ, ΜΑΛΑΚΙΑ ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΑΣΠΟΝΔΥΛΑ ΥΔΡΟΒΙΑ		2.714.874	3.695.408
(09) ΚΑΦΕΣ, ΤΣΑΙ, ΜΑΤΕ ΚΑΙ ΜΠΑΧΑΡΙΚΑ		3.613.910	3.572.779
(56) ΒΑΤΕΣ, ΠΙΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΥΦΑΣΜΑΤΑ ΜΗ ΥΦΑΣΜΕΝΑ. ΝΗΜΑΤΑ ΕΙΔΙΚΑ. ΣΠΑΓΚΟΙ, ΣΧΟΙΝΙΑ, ΕΙΔΗ ΣΧΟΙ/ΠΟΙΑΣ		3.522.562	3.465.210
(55) ΣΥΝΘΕΤΙΚΕΣ Η ΤΕΧΝΗΤΕΣ ΙΝΕΣ, ΜΗ ΣΥΝΕΧΕΙΣ		2.747.895	3.424.074
(12) ΣΠΕΡΜΑΤΑ ΚΑΙ ΚΑΡΠΟΙ ΕΛΑΙΩΔΕΙΣ. ΣΠΕΡΜΑΤΑ, ΣΠΟΡΟΙ ΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΟΙ ΚΑΡΠΟΙ. ΒΙΟΜΗΧ/ΙΚΑ ΚΑΙ ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΑ ΦΥΤΑ. ΑΧΥΡΑ ΚΑΙ ΧΟΡΤΟΝΟΜΕΣ		2.436.584	3.369.823
(96) ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΔΙΑΦΟΡΑ		4.377	3.074.592
(70) ΓΥΑΛΙ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΓΥΑΛΙ		3.056.842	2.171.202
(49) ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΕΚΔΟΤ. ΟΙΚΩΝ, ΤΟΥ ΤΥΠΟΥ Ή ΑΛΛΩΝ ΒΙΟΜΗΧ. ΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΜΕ ΤΙΣ ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ. ΚΕΙΜΕΝΑ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΑ Ή ΔΑΚΤΥΛΟΓΡΑΦΗΜΕΝΑ ΚΑΙ ΣΧΕΔΙΑ		3.144.233	2.102.507
(29) ΟΡΓΑΝΙΚΑ ΧΗΜΙΚΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ		2.594.883	1.813.804
(63) ΑΛΛΑ ΕΤΟΙΜΑ ΥΦΑΝΤ/ΓΙΚΑ ΕΙΔΗ. ΣΥΝΔ.. ΜΕΤΑΧΩΜΕΝΑ ΕΝΔΥΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΜΕΤΑΧΩΜΕΝΑ ΕΙΔΗ ΚΑΙ ΡΑΚΗ		1.494.635	1.700.868
(90) ΟΡΓΑΝΑ ΚΑΙ ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΟΠΤΙΚΗΣ, ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ Ή ΚΙΝΗΜ/ΦΙΑΣ, ΜΕΤΡΗΣΗΣ, ΕΛΕΓΧΟΥ Ή ΑΚΡΙΒΕΙΑΣ. ΟΡΓΑΝΑ ΚΑΙ ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΙΑΤΡΟΧΕΙΡ/ΓΙΚΗΣ. ΜΕΡΗ ΚΑΙ ΕΞΑΡΤΗΜΑΤΑ ΑΥΤΩΝ ΤΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ Ή ΣΥΣΚΕΥΩΝ		74.912	1.496.447
(35) ΛΕΥΚΩΜΑΤΩΔΕΙΣ ΥΛΕΣ, ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΑ ΤΡΟΠΟΠΙΜΕΝΑ ΑΜΥΛΑ ΚΑΘΕ ΕΙΔΟΥΣ. ΚΟΛΛΕΣ. ΕΝΖΥΜΑ		2.483.144	1.485.719
(42) ΤΕΧΝ/ΜΑΤΑ ΑΠΟ ΔΕΡΜΑ. ΕΙΔΗ ΣΕΛΟΠΟΙΑΣ ΚΑΙ ΛΟΙΠΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΟΛΑ ΤΑ ΖΩΑ. ΕΙΔΗ ΤΑΞΙΔΙΟΥ, ΣΑΚΙΑΙΑ ΧΕΡΙΟΥ ΚΑΙ ΠΑΡΟΜΟΙΑ. ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΕΝΤΕΡΑ		1.077.717	1.398.733
(18) ΚΑΚΑΟ ΚΑΙ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ ΑΥΤΟΥ		842.263	1.382.087
(51) ΜΑΛΛΙ, ΤΡΙΧΕΣ ΕΚΛΕΚΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ Ή ΧΟΝΤΡΟΕΙΔΕΙΣ. ΝΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΥΦΑΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΧΟΝΤΡΟΤΡΙΧΕΣ		2.147.322	1.269.604

(16) ΠΑΡΑΣΜΑΤΑ ΚΡΕΑΤΩΝ, ΨΑΡΙΩΝ Ή ΜΑΛΑΚΟΣΤΡΑΚΩΝ, ΜΑΛΑΚΙΩΝ ΑΛΜΩΝ ΑΣΠΟΝΔΥΛΩΝ ΥΔΡΟΒΙΩΝ	814.555	1.188.904
(57) ΤΑΠΗΤΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΔΑΠΕΔΟΥ ΑΠΟ ΥΦΑΝΤΙΚΕΣ ΥΛΕΣ	1.042.039	1.070.967
(79) ΨΕΥΔΑΡΓΥΡΟΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΨΕΥΔΑΡΓΥΡΟ	373.910	1.026.637
(82) ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΚΑΙ ΣΥΛΛΟΓΕΣ ΕΡΓΑΛΕΙΩΝ, ΕΙΔΗ ΜΑΧΛΠΟΙΑΣ, ΚΟΥΤΑΛΙΑ ΚΑΙ ΠΙΡΟΥΝΙΑ, ΑΠΟ ΚΟΙΝΑ ΜΕΤΑΛΛΑ, ΜΕΡΗ ΑΥΤΩΝ, ΑΠΟ ΚΟΙΝΑ ΜΕΤΑΛΛΑ	7.445.531	992.343
(06) ΦΥΤΑ ΖΩΝΤΑΝΑ ΚΑΙ ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΤΗΣ ΑΝΘΟΚΟΜΙΑΣ	578.995	944.683
(28) ΑΝΟΡΓ. ΧΗΜΙΚΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ. ΕΝΩΣΕΙΣ ΑΝΟΡΓΑΝ. Ή ΟΡΓΑΝ. ΤΩΝ ΠΟΛΥΤ. ΜΕΤΑΛΛΩΝ, ΤΩΝ ΡΑΔΙΟΕΝΕΡΓΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ, ΤΩΝ ΜΕΤΑΛΛΩΝ ΤΩΝ ΣΠΑΝΙΩΝ ΓΑΙΩΝ Ή ΤΩΝ ΙΣΟΤΟΠΙΩΝ	1.175.988	929.434
(71) ΜΑΡΓΛΑΡΙΑ ΦΥΣΙΚΑ Ή ΑΠΟ ΚΑΛΥΡΓΕΙΑ, ΠΟΛΥΤΙΜ. ΚΑΙ ΗΜΙΠΟΛΥΤΙΜ. ΠΕΤΡΕΣΗ ΠΑΡΟΜΟΙΑ, ΠΟΛΥΤ.ΜΕΤ/ΛΑ, ΜΕΤ/ΛΑ ΕΠΙΣΤΡΩΜ. ΜΕ ΠΟΛΥΤ. ΜΕΤ/ΛΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΙΣ ΥΛΕΣ ΑΥΤΕΣ. ΑΠΟΜΙΜ. ΚΟΣΜ/ΤΩΝ.ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ	712.368	920.350
(59) ΥΦΑΣΜ. ΕΜΠΟΤΙΣΜ., ΕΠΙΧΡ. ΕΠΙΚΑΛΥΜ. Ή ΜΕ ΑΠΑΝ. ΣΤΡΩΣΕΙΣ. ΕΙΔΗ ΓΙΑ ΤΕΧΝ. ΧΡΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΥΦΑΝΤ. ΥΛΕΣ	748.742	749.763
(01) ΖΩΑ ΖΩΝΤΑΝΑ	498.553	565.682
(41) ΔΕΡΜΑΤΑ (ΑΛΛΑ ΑΠΟ ΤΑ ΓΟΥΝΟΔΕΡΜΑΤΑ)	554.737	533.538
(89) ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΚΑΙ ΠΟΤΑΜΙΑ ΝΑΥΣΙΠΛΟΙΑ	2.322.595	484.525
(47) ΠΟΛΤΟΙ ΑΠΟ ΞΥΛΟ Ή ΑΠΟ ΑΛΛΕΣ ΚΥΤΤΑΡΙΝΙΚΕΣ ΙΝΩΔΕΙΣ ΥΛΕΣ. ΧΑΡΤΙ Η ΧΑΡΤΟΝΙ ΓΙΑ ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗ (ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΠΟΚΟΜΜΑΤΑ)	135.731	461.313
(53) ΑΛΛΕΣ ΦΥΤΙΚΕΣ ΥΦΑΝΤΙΚΕΣ ΙΝΕΣ. ΝΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΧΑΡΤΙ ΚΑΙ ΥΦΑΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΝΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΧΑΡΤΙ	359.582	410.570
(37) ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΑ Ή ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ	332.322	302.456
(43) ΓΟΥΝΟΔΕΡΜΑΤΑ ΚΑΙ ΓΟΥΝΑΡΙΚΑ. ΤΕΧΝΗΤΑ ΓΟΥΝΟΔΕΡΜΑΤΑ	444.189	277.401
(88) ΑΕΡΟΠΛΟΙΑ Ή ΔΙΑΣΤΗΜΟΠΛΟΙΑ	72.894	202.602
(50) ΜΕΤΑΞΙ	320.621	190.815
(65) ΚΑΛΥΜΜΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗΣ ΚΑΙ ΜΕΡΗ ΑΥΤΩΝ	157.935	159.752
(86) ΟΧΗΤΑ ΚΑΙ ΥΛΙΚΟ ΓΙΑ ΣΙΔΗΡΜΙΚΕΣ Ή ΠΑΡΟΜΟΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΚΑΙ ΜΕΡΗ ΤΟΥΣ. ΜΗΧΙΚΕΣ ΣΥΣΚΕΥΕΣ (ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΜ. ΚΑΙ ΤΩΝ ΗΛΕΚΤ/ΧΑΝΙΚΩΝ) ΣΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	16.051.527	157.100
(67) ΦΤΕΡΑ ΚΑΙ ΠΟΥΠΟΥΛΑ ΚΑΤΕΡΙΜΕΝΑ ΚΑΙ ΕΙΔΗ ΑΠΟ ΦΤΕΡΑ Ή ΑΠΟ ΠΟΥΠΟΥΛΑ. ΤΕΧΝΗΤΑ ΑΝΘΗ. ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΡΙΧΕΣ ΚΕΦΑΛΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΥ	77.216	127.941
(91) ΩΡΟΛΟΓΟΠΟΙΙΑ	1.414	117.020
(66) ΟΜΠΡΕΛΕΣ ΓΙΑ ΒΡΟΧΗ ΚΑΙ ΗΛΙΟ, ΡΑΒΔΟΙ (ΜΠΑΣΤΟΥΝΙΑ), ΡΑΒΔΟΙ-ΚΑΘΙΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΤΑ ΜΕΡΗ ΤΟΥΣ	16.557	81.884
(14) ΠΛΕΚΤΙΚΕΣ ΥΛΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΠΡ. ΦΥΤ. ΠΡΟΕΛΣΗΣ, ΠΟΥ ΜΗ ΚΑΤΟΝΟΜΕΝΑ ΟΥΤΕ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΜΕΝΑ ΑΛΛΟΥ	3.453	39.665
(13) ΓΟΜΕΣ, ΡΗΤΙΝΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΟΙ ΧΥΜΟΙ ΚΑΙ ΕΚΧΥΛΙΣΜΑΤΑ ΦΥΤΙΚΑ	108.247	38.278
(46) ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΣΠΑΡΤΟΠΛΕΚΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΑΛΑΘΟΠΟΙΑΣ	17.390	35.342
(05) ΑΛΛΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΖΩΙΚΗΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ. ΠΟΥ ΔΕΝ ΚΑΤΟΝΟΜΑΖΟΝΤΑΙ ΟΥΤΕ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΙ ΑΛΛΟΥ	125.704	21.265
(36) ΠΥΡΙΤΙΔΕΣ ΚΑΙ ΕΚΡΗΚΤΙΚΕΣ ΥΛΕΣ. ΕΙΔΗ ΠΥΡΟΤΕΧΝΙΑΣ. ΣΠΙΡΤΑ. ΠΥΡΟΦΟΡΙΚΑ ΚΡΑΜΑΤΑ. ΕΥΦΛΕΚΤΕΣ ΥΛΕΣ	1.355	11.061
(81) ΑΛΛΑ ΚΟΙΝΑ ΜΕΤΑΛΛΑ. ΚΕΡΑΜΟΜΕΤΑΛΛΟΥΡΓΙΚΕΣ ΣΥΝΘΕΣΕΙΣ. ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΙΣ ΥΛΕΣ ΑΥΤΕΣ	1.229.302	6.881
(45) ΦΕΛΛΟΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΦΕΛΛΟ	17.089	4.247
(75) ΝΙΚΕΛΙΟ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΝΙΚΕΛΙΟ	20.015	1.868
(97) ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΑ ΤΕΧΝΗΣ, ΣΥΛΛΟΓΩΝ Ή ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ	717.697	691
(92) ΜΟΥΣΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ. ΜΕΡΗ ΚΑΙ ΕΞΑΡΤΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ ΑΥΤΩΝ	9.344.626	275

ΠΡΟΪΟΝΤΑ	ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	ΑΞΙΑ ΣΕ ΕΥΡΩ	
		2009	2010
(61) ΕΝΔΥΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΕΝΔΥΜΑΤΟΣ, ΠΛΕΚΤΑ		115.031.998	108.698.089
(27) ΟΡΥΚΤΑ ΚΑΥΣΙΜΑ, ΟΡΥΚΤ. ΛΑΔΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΑΞΗΣ ΑΥΤΩΝ. ΑΣΦΑΛΤΩΔΕΙΣ ΥΛΕΣ. ΚΕΡΙΑ ΟΡΥΚΤΑ		103.046.694	80.061.737
(72) ΧΥΤΟΣΙΔΗΡΟΣ, ΣΙΔΗΡΟΣ ΚΑΙ ΧΑΛΥΒΑΣ		45.587.933	70.944.883
(74) ΧΑΛΚΟΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΧΑΛΚΟ		44.316.835	63.580.523
(10) ΔΗΜΗΤΡΙΑΚΑ		32.943.896	54.853.153
(44) ΞΥΛΕΙΑ. ΞΥΛΟΚΑΡΒΟΥΝΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΞΥΛΟ		33.748.864	41.548.772
(70) ΓΥΑΛΙ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΓΥΑΛΙ		36.499.417	38.079.683
(62) ΕΝΔΥΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΕΝΔΥΜΑΤΟΣ, ΑΛΛΑ ΑΠΟ ΤΑ ΠΛΕΚΤΑ		34.004.832	36.553.564
(24) ΚΑΠΝΑ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΑ ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΑΤΑ ΚΑΠΝΟΥ		41.386.816	29.835.937
(04) ΓΑΛΑ ΚΑΙ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΓΑΛΑΚΜΙΑΣ. ΑΥΓΑ ΠΤΗΝΩΝ. ΜΕΛΙ ΦΥΣΙΚΟ. ΠΡ.ΒΡΩΣΙΜΑ ΖΩΙΚ. ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ, ΠΟΥ ΔΕΝ ΚΑΤΟΝΟΜΑΖΟΝΤΑΙ ΟΥΤΕ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΙ ΑΛΛΟΥ		25.750.648	27.800.132
(79) ΨΕΥΔΑΡΓΥΡΟΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΨΕΥΔΑΡΓΥΡΟ		21.531.433	27.760.791
(15) ΛΙΠΗ ΚΑΙ ΛΑΔΙΑ ΖΩΙΚ. Η ΦΥΤ. ΠΡ.ΔΙΑΣΠΑΣΗΣ ΑΥΤΩΝ.ΛΙΠΗ ΒΡΩΣΙΜΑ ΕΠΕΞ/ΣΜΕΝΑ.ΚΕΡΙΑ ΖΩΙΚ.Η ΦΥΤ. ΠΡΟΕΛ/ΣΗΣ		21.638.768	25.901.687
(85) ΜΗΧΑΝΕΣ,ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΚΑΙ ΥΛΙΚΑ ΗΛΕΚΤΡΙΚΑ ΚΑΙ ΜΕΡΗ ΤΟΥΣ. ΣΥΣΚ. ΕΓΓΡΑΦΗΣ Ή ΑΝΑΠ/ΓΩΓΗΣ ΗΧΟΥ, ΣΥΣΚ. ΕΓΓΡΑΦΗΣ Ή ΑΝΑΓ/ΩΓΗΣ ΤΩΝ ΕΙΚΟΝΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥ ΗΧΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΗΛ/ΡΑΣΗ, ΚΑΙ ΜΕΡΗ ΚΑΙ ΕΞΑΡΤΗΜΑΤΑ ΑΥΤΩΝ		16.836.202	25.703.311
(84) ΠΥΡΗΝΙΚΟΙ ΑΝΤΙΔΡΑΣΤΗΡΕΣ, ΛΕΒΗΤΕΣ, ΜΗΧΑΝΕΣ, ΣΥΣΚ. ΚΑΙ ΜΗΧΑΝΙΚΕΣ ΕΠΙΝΟΗΣΕΙΣ. ΜΕΡΗ		28.078.309	24.798.516
(39) ΠΛΑΣΤΙΚΕΣ ΥΛΕΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΑΥΤΕΣ ΤΙΣ ΥΛΕΣ		17.717.666	21.351.316
(17) ΖΑΧΑΡΑ ΚΑΙ ΖΑΧΑΡΩΔΗ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ		18.744.722	20.197.860
(02) ΚΡΕΑΤΑ ΚΑΙ ΠΑΡΑΠΡΟΪΟΝΤΑ ΣΦΑΓΙΩΝ, ΒΡΩΣΙΜΑ		14.924.539	19.052.380
(94) ΕΠΙΠΛΑ, ΕΠΙΠ. ΙΑΤΡΟΧΥΡΓΙΚΑ. ΕΙΔΗ ΚΛΙΝΟΜΝΗΣ ΚΑΙ ΠΑΡΟΜΟΙΑ. ΣΥΣΚ/ΦΩΤΙΣΜΟΥ ΜΗΕ ΚΑΤΟΝΟΜΕΝΕΣ Ή ΠΕΡΙΛΑΜΜΕΝΕΣ ΑΛΛΟΥ. ΛΑΜΠΕΣ-ΡΕΚΛΑΜΕΣ, ΦΩΤΕΙΝ ΣΗΜΑΤΑ, ΦΩΤ. ΕΝΔΕΙΚΤ. ΠΙΝΑΚΙΔΕΣΚΑΙ ΠΑΡΟΜΟΙΑ ΕΙΔΗ. ΠΡΟΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ		13.428.536	14.641.266
(48) ΧΑΡΤΙ ΚΑΙ ΧΑΡΤΟΝΙΑ. ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΚΥΤΤΑΡΙΝΗ, ΧΑΡΤΙ Ή ΧΑΡΤΟΝΙ		10.975.617	12.183.714
(73) ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΧΥΤΟΣΙΔΗΡΟ, ΣΙΔΗΡΟ Ή ΧΑΛΥΒΑ		14.157.456	11.707.164
(19) ΠΑΡΑΣΜΑΤΑ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΑ ΔΗΜΗΤΡΙΑΚΑ, ΤΑ ΑΛΕΥΡΙΑ, ΤΑ ΑΜΥΛΑ ΚΑΘΕ ΕΙΔΟΥΣ Ή ΤΟ ΓΑΛΑ. ΕΙΔΗ ΖΑΧΑΡ/ΣΤΙΚΗΣ		5.985.828	10.583.439
(23) ΥΠΟΛΙΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΠΟΡ/ΜΑΤΑ ΤΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝ. ΕΙΔΩΝ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ. ΤΡΟΦΕΣ ΠΑΡΑΣΜΕΝΕΣ ΓΙΑ ΖΩΑ		13.726.410	10.532.632
(47) ΠΟΛΤΟΙ ΑΠΟ ΞΥΛΟ Ή ΑΠΟ ΑΛΛΕΣ ΚΥΤΤΑΡΙΝΙΚΕΣ ΙΝΩΔΕΙΣ ΥΛΕΣ. ΧΑΡΤΙ Η ΧΑΡΤΟΝΙ ΓΙΑ ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗ		1.014.808	10.043.175
(21) ΔΙΑΦΟΡΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ		7.894.366	9.369.319
(11) ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΑΛΕΥΡΟΠΟΙΑΣ. ΒΥΝΗ. ΑΜΥΛΑ ΚΑΘΕ ΕΙΔΟΥΣ. ΙΝΟΥΛΙΝΗ. ΓΛΟΥΤΕΙΝΗ ΑΠΟ ΣΙΤΑΡΙ		6.260.659	9.342.912
(64) ΥΠΟΔΗΜΑΤΑ, ΓΚΕΤΕΣ ΚΑΙ ΑΝΑΛΟΓΑ ΕΙΔΗ. ΜΕΡΗ ΤΩΝ ΕΙΔΩΝ ΑΥΤΩΝ		9.532.764	8.530.831
(87) ΑΥΤΟΝΗΤΑ ΟΧΗΜΑΤΑ, ΕΛΚΤΗΡΕΣ, ΠΟΔΗΛ. ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΟΧ/ΤΑ ΓΙΑ ΧΕΡΣ.ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ, ΜΕΡΗ ΚΑΙ ΕΞΑΡΤ/ΤΑ ΤΟΥΣ		5.465.930	8.124.241
(22) ΠΟΤΑ, ΑΛΚΟΟΛΟΥΧΑ ΥΓΡΑ ΚΑΙ ΞΙΔΙ		3.645.547	8.090.727
(78) ΜΟΛΥΒΔΟΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΜΟΛΥΒΔΟ		3.412.552	7.821.742
(07) ΛΑΧΑΝΙΚΑ, ΦΥΤΑ, ΡΙΖΕΣ ΚΑΙ ΚΟΝΔΥΛΟΙ, ΒΡΩΣΙΜΑ		7.597.763	7.438.152

(76) ΑΡΓΙΛΙΟ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΑΡΓΙΛΙΟ		6.831.694	7.222.256
(20) ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ ΛΑΧΑΝΙΚΩΝ, ΚΑΡΠΩΝ ΚΑΙ ΦΡΟΥΤΩΝ Η ΑΛΛΩΝ ΜΕΡΩΝ ΦΥΤΩΝ		2.961.439	7.030.551
(68) ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΠΕΤΡΕΣ, ΓΥΦΟ, ΤΣΙΜΕΝΤΟ, ΑΜΙΑΝΤΟ, ΜΑΡΜΑΡΥΓΙΑ Ή ΑΝΑΛΟΓΕΣ ΥΛΕΣ		5.475.704	7.022.162
(28) ΑΝΟΡΓ. ΧΗΜΙΚΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ. ΕΝΩΣΕΙΣ ΑΝΟΡΓ. Η ΟΡΓΑΝΙΚ. ΤΩΝ ΠΟΛΥΤ. ΜΕΤΑΛΛΩΝ, ΤΩΝ ΡΑΔΙΟΡΓΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ, ΤΩΝ ΜΕΤΑΛΛΩΝ ΤΩΝ ΣΠΑΝΙΩΝ ΓΑΙΩΝ Ή ΤΩΝ ΙΣΟΤΩΠΩΝ		6.160.971	6.920.844
(38) ΔΙΑΦΟΡΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΤΩΝ ΧΗΜΙΚΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΩΝ		3.885.997	6.137.636
(08) ΚΑΡΠΟΙ ΚΑΙ ΦΡΟΥΤΑ ΒΡΩΣΙΜΑ, ΦΛΟΥΔΕΣ ΕΣΠΕΡΙΔΟΕΙΔΩΝ Ή ΠΕΠΟΝΙΩΝ		4.984.856	5.788.365
(12) ΣΠΕΡΜΑΤΑ ΚΑΙ ΚΑΡΠΟΙ ΕΛΑΙΩΔΕΙΣ. ΣΠΕΡΜΑΤΑ, ΣΠΟΡΟΙ ΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΟΙ ΚΑΡΠΟΙ. ΒΙΟΜΗΧ. ΚΑΙ ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΑ ΦΥΤΑ. ΑΧΥΡΑ ΚΑΙ ΧΟΡΤΟΝΟΜΕΣ		8.758.201	5.025.777
(69) ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΚΕΡΑΜΕΥΤΙΚΗΣ		3.587.522	5.004.871
(25) ΑΛΑΤΙ. ΘΕΙΟ. ΓΑΙΕΣ ΚΑΙ ΠΕΤΡΕΣ. ΓΥΦΟΣ. ΑΣΒΕΣΤΗΣ ΚΑΙ ΤΣΙΜΕΝΤΑ		3.784.290	4.967.945
(63) ΑΛΛΑ ΕΤΟΙΜΑ ΥΦΑΝΤΡΙΚΑ ΕΙΔΗ. ΣΥΝΔΥΑΣ. ΜΕΤΑΧΙΣΜΕΝΑ ΕΝΔΥΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΜΕΤΑΧ/ΝΑ ΕΙΔΗ ΚΑΙ ΡΑΚΗ		5.095.441	4.857.007
(31) ΛΙΠΑΣΜΑΤΑ		939.547	4.694.566
(29) ΟΡΓΑΝΙΚΑ ΧΗΜΙΚΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ		2.605.553	3.928.979
(56) ΒΑΤΕΣ, ΠΛΙΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΥΦΑΣΜ. ΜΗ ΥΦΑΣΜΕΝΑ. ΝΗΜΑΤΑ ΕΙΔΙΚΑ. ΣΠΑΓΚΟΙ, ΣΧΟΙΝΙΑ. ΕΙΔΗ ΣΧΟΙΝ/ΠΟΙΙΑΣ		4.306.391	3.819.786
(01) ΖΩΑ ΖΩΝΤΑΝΑ		2.746.473	2.905.544
(49) ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΤΩΝ ΕΚΔΟΤ. ΟΙΚΩΝ, ΤΟΥ ΤΥΠΟΥ Ή ΑΛΛΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΩΝ ΠΟΥ ΑΣΧΟΛΟΥΝΤΑΙ ΜΕ ΤΙΣ ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ. ΚΕΙΜΕΝΑ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΑ Ή ΔΑΚΤΥΛΟΓΡΑΦΗΜΕΝΑ ΚΑΙ ΣΧΕΔΙΑ		2.722.093	2.513.849
(60) ΥΦΑΣΜΑΤΑ ΠΛΕΚΤΑ		1.476.460	2.462.928
(83) ΔΙΑΦΟΡΑ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΚΟΙΝΑ ΜΕΤΑΛΛΑ		2.579.161	2.445.609
(16) ΠΑΡΑΣΜΑΤΑ ΚΡΕΑΤΩΝ, ΨΑΡΙΩΝ Ή ΜΑΛΑΚΟΣΤΡΑΚΩΝ, ΜΑΛΑΚΙΩΝ ΑΛΛΩΝ ΑΣΠΟΝΔΥΛΩΝ ΥΔΡΟΒΙΩΝ		958.430	2.409.397
(52) ΒΑΜΒΑΚΙ		1.801.226	2.297.485
(95) ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ ΚΑΙ ΕΝΗΛΙΚΕΣ, ΕΙΔΗ ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΗΣ Ή ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ. ΤΑ ΜΕΡΗ ΚΑΙ ΕΞΑΡΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥΣ		1.903.170	1.962.036
(55) ΣΥΝΘΕΤΙΚΕΣ Ή ΤΕΧΝΗΤΕΣ ΙΝΕΣ. ΜΗ ΣΥΝΕΧΕΙΣ		1.467.402	1.910.589
(40) ΚΑΟΥΤΣΟΥΚ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΚΑΟΥΤΣΟΥΚ		1.037.305	1.828.222
(18) ΚΑΚΑΟ ΚΑΙ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ ΑΥΤΟΥ		1.512.961	1.703.126
(33) ΛΙΘΕΡ. ΕΛΑΙΑ ΚΑΙ ΡΗΤΙΝ.. ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΑΡΩΜ/ΠΟΙΙΑΣ Ή ΚΑΛΩΔΙΣΜΟΥ ΠΑΡΑΣΜΕΝΑ ΚΑΙ ΚΑΛΥΝΤΙΚΑ		847.074	1.643.394
(90) ΟΡΓΑΝΑ ΚΑΙ ΣΥΣΚ. ΟΠΤΙΚΗΣ, ΦΩΤΟΦΙΑΣ Ή ΚΙΝΗ/ΓΡΑΦΙΑΣ, ΜΕΤΡΗΣΗΣ, ΕΛΕΓΧΟΥ Ή ΑΚΡΙΒΕΙΑΣ. ΟΡΓΑΝΑ ΚΑΙ ΣΥΣΚ. ΙΑΤΡΟΧΡΓΙΚΗΣ. ΜΕΡΗ ΚΑΙ ΕΞΑΡΤΗΜΑΤΑ ΑΥΤΩΝ ΤΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ Ή ΣΥΣΚΕΥΩΝ		2.764.899	1.634.952
(36) ΠΥΡΙΤΙΔΕΣ ΚΑΙ ΕΚΡΗΚΤΙΚΕΣ ΥΛΕΣ. ΕΙΔΗ ΠΥΡΟΤΕΧΝΙΑΣ. ΣΠΙΡΤΑ. ΠΥΡΟΦΟΡΙΚΑ ΚΡΑΜΑΤΑ. ΕΥΦΛΕΚΤΕΣ ΥΛΕΣ		1.312.375	1.507.091
(54) ΣΥΝΘΕΤΙΚΕΣ Ή ΤΕΧΝΗΤΕΣ ΙΝΕΣ, ΣΥΝΕΧΕΙΣ		661.852	1.309.500
(34) ΣΑΠΟΥΝΙΑ, ΟΡΓΑΝΟΥΣΙΕΣ ΕΠΙΦΑΝ. ΔΡΑΣΗΣ. ΠΑΡΑΜΑΤΑ ΓΙΑ ΠΛΥΣΙΜΟ, ΠΑΡΑΜΑΤΑ ΛΙΠΑΝΤ. ΚΕΡΙΑ ΤΕΧΝΗΤΑ ΚΕΡΙΑ ΠΑΡΑΣΜΕΝΑ, ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ, ΚΕΡΙΑ ΚΑΙ ΠΑΡΟΜΟΙΑ ΕΙΔΗ, ΠΑΣΤΕΣ ΓΙΑ ΠΡΟΠΛΑΣΜΑΤΑ. "		832.992	1.157.359
(09) ΚΑΦΕΣ, ΤΣΑΙ, ΜΑΤΕ ΚΑΙ ΜΠΑΧΑΡΙΚΑ		438.883	1.128.554
(30) ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ		1.527.108	765.740
(58) ΥΦΑΣΜΑΤΑ ΕΙΔΙΚΑ. ΥΦΑΝΤ. ΦΟΥΝΤ. ΕΠΙΦΑΝΕΙΕΣ. ΔΑΝΤΕΛΕΣ. ΕΙΔΗ ΕΠΙΣΤΡΩΣΗΣ. ΕΙΔΗ ΤΑΙΝ/ΚΤΙΚΗΣ. ΚΕΝΤΗΜΑΤΑ		636.570	764.594
(96) ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΔΙΑΦΟΡΑ		447.242	763.207

(32) ΔΕΨΙΚΑ ΚΑΙ ΒΑΦΙΚΑ ΕΚΧΥΛΙΣΜΑΤΑ. ΤΑΝΝΙΝΕΣ ΚΑΙ ΤΑ ΠΑΡΑΩΓΓΑ ΤΟΥΣ. ΧΡΩΣΤΙΚΑ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΧΡΩΣΤΙΚΕΣ ΥΛΕΣ, ΧΡΩΜΑΤΑ ΕΠΙΧΡΙΣΗΣ ΚΑΙ ΒΕΡΝΙΚΙΑ. ΜΑΣΤΙΚΕΣ (ΣΤΟΚΟΙ), ΜΕΛΑΝΙΑ	477.498	639.412
(57) ΤΑΠΗΤΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΔΑΠΕΔΟΥ ΑΠΟ ΥΦΑΝΤΙΚΕΣ ΥΛΕΣ	120.931	592.407
(05) ΑΛΛΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΖΩΙΚΗΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ, ΠΟΥ ΔΕΝ ΚΑΤΟΝΟΜΑΖΟΝΤΑΙ ΟΥΤΕ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΙ ΑΛΛΟΥ	410.273	569.268
(06) ΦΥΤΑ ΖΩΝΤΑΝΑ ΚΑΙ ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΤΗΣ ΑΝΘΟΚΟΜΙΑΣ	678.645	544.606
(51) ΜΑΛΛΙ, ΤΡΙΧΕΣ ΕΚΛΕΚΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ Ή ΧΟΝΤΡΟΕΙΔΕΙΣ, ΝΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΥΦΑΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΧΟΝΤΡΟΤΡΙΧΕΣ	1.012.748	529.254
(03) ΨΑΡΙΑ ΚΑΙ ΜΑΛΑΚΟΣΤΡΑΚΑ, ΜΑΛΑΚΙΑ ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΑΣΠΟΝΔΥΛΑ ΥΔΡΟΒΙΑ	316.699	516.036
(35) ΛΕΥΚΩΜΑΤΩΔΕΙΣ ΥΛΕΣ, ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΑ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΜΕΝΑ ΑΜΥΛΑ ΚΑΘΕ ΕΙΔΟΥΣ, ΚΟΛΛΕΣ, ΕΝΖΥΜΑ	273.219	404.420
(82) ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΚΑΙ ΣΥΛΛΟΓΕΣ ΕΡΓΑΛΕΙΩΝ, ΕΙΔΗ ΜΑΧΑΙΡΟΠΟΙΙΑΣ, ΚΟΥΤΑΛΙΑ ΚΑΙ ΠΙΡΟΥΝΙΑ, ΑΠΟ ΚΟΙΝΑ ΜΕΤΑΛΛΑ. ΜΕΡΗ ΑΥΤΩΝ, ΑΠΟ ΚΟΙΝΑ ΜΕΤΑΛΛΑ	808.058	384.831
(42) ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΔΕΡΜΑ. ΕΙΔΗ ΣΕΛΟΠΟΙΑΣ ΚΑΙ ΛΟΙΠΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΟΛΑ ΤΑ ΖΩΑ. ΕΙΔΗ ΤΑΞΙΔΙΟΥ, ΣΑΚΙΑ ΧΕΡΙΟΥ ΚΑΙ ΠΑΡΟΜΟΙΑ. ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΕΝΤΕΡΑ	449.323	350.322
(13) ΓΟΜΕΣ, ΡΗΤΙΝΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΟΙ ΧΥΜΟΙ ΚΑΙ ΕΚΧΥΛΙΣΜΑΤΑ ΦΥΤΙΚΑ	290.891	274.803
(26) ΜΕΤΑΛΛΕΥΜΑΤΑ, ΣΚΟΥΡΕΣ ΚΑΙ ΤΕΦΡΕΣ	22.497	268.778
(45) ΦΕΛΛΟΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΦΕΛΛΟ	316.541	250.607
(71) ΜΑΡΓΑΡΙΤΑΡΙΑ ΦΥΣΙΚΑ Ή ΑΠΟ ΚΑΥΡΓΕΙΑ, ΠΟΛΥΤ. ΚΑΙ ΗΜΙΠΟΛ. ΠΕΤΡΕΣ Ή ΠΑΡΟΜΟΙΑ, ΠΟΛΥΤ.ΜΕΤΑΛΛΑ, ΜΕΤ/ΛΑ ΕΠΙΣΤΡ. ΜΕ ΠΟΛΥΤ. ΜΕΤ/ΛΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΙΣ ΥΛΕΣ ΑΥΤΕΣ.ΑΠΟΜΙΜ.ΚΟΣΜΗΜΑΤΩΝ.ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ	392.546	227.007
(41) ΔΕΡΜΑΤΑ (ΑΛΛΑ ΑΠΟ ΤΑ ΓΟΥΝΟΔΕΡΜΑΤΑ)	25.653	224.777
(80) ΚΑΣΣΙΤΕΡΟΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΚΑΣΣΙΤΕΡΟ	12.014	183.416
(53) ΑΛΛΕΣ ΦΥΤΙΚΕΣ ΥΦΑΝΤΙΚΕΣ ΙΝΕΣ. ΝΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΧΑΡΤΙ ΚΑΙ ΥΦΑΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΝΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΧΑΡΤΙ	184.455	156.321
(14) ΠΛΕΚΤ. ΥΛΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΦΥΤ. ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ, ΜΗ ΚΑΤΟΝΙΖΟΜΕΝΑ Ή ΠΕΡΙΛΗΜΜΕΝΑ ΑΛΛΟΥ	12.600	114.201
(59) ΥΦΑΣΜ. ΕΜΠΟΤ.,ΕΠΙΧΡΙΣΜ., ΕΠΙΚΑΛΥΜ. Ή ΜΕ ΑΠΑΝ. ΣΤΡΩΣΕΙΣ.ΕΙΔΗ ΓΙΑ ΤΕΧΝΙΚ. ΧΡΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΥΦΑΝΤ.ΥΛΕΣ	223.627	80.924
(91) ΩΡΟΛΟΓΟΠΟΙΑ	84.348	51.203
(43) ΓΟΥΝΟΔΕΡΜΑΤΑ ΚΑΙ ΓΟΥΝΑΡΙΚΑ. ΤΕΧΝΗΤΑ ΓΟΥΝΟΔΕΡΜΑΤΑ	336.626	48.804
(37) ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΑ Ή ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ	38.525	48.617
(65) ΚΑΛΥΜΜΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗΣ ΚΑΙ ΜΕΡΗ ΑΥΤΩΝ	88.522	43.324
(92) ΜΟΥΣΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ. ΜΕΡΗ ΚΑΙ ΕΞΑΡΤΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ ΑΥΤΩΝ	47.446	30.310
(50) ΜΕΤΑΞΙ	56.074	28.572
(67) ΦΤΕΡΑ ΚΑΙ ΠΟΥΠΟΥΛΑ ΚΑΤΙΣΜΕΝΑ ΚΑΙ ΕΙΔΗ ΑΠΟ ΦΤΕΡΑ Ή ΑΠΟ ΠΟΥΠΟΥΛΑ. ΤΕΧΝΗΤΑ ΑΝΘΗ. ΤΕΧΝΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΡΙΧΕΣ ΚΕΦΑΛΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΥ	12.892	23.438
(86) ΟΧΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΥΛΙΚΟ ΓΙΑ ΣΙΔΗΡ/ΜΙΚΕΣ Ή ΠΑΡΟΜΟΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΚΑΙ ΤΑ ΜΕΡΗ ΤΟΥΣ. ΜΗΧΑΝ. ΣΥΣΚΕΥΕΣ (ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝ. ΚΑΙ ΤΩΝ ΗΛΕΚΤΡ/ΝΙΚΩΝ) ΣΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	443.120	14.658
(88) ΛΕΡΟΠΛΟΙΑ Ή ΔΙΑΣΤΗΜΟΠΛΟΙΑ	55	9.741
(66) ΟΜΠΡΕΛΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΒΡΟΧΗ ΚΑΙ ΤΟΝ ΗΛΙΟ, ΡΑΒΔΟΙ , ΡΑΒΔΟΙ-ΚΑΘΙΣΜΑΤΑ, ΚΑΙ ΤΑ ΜΕΡΗ ΤΟΥΣ	10.520	9.655
(93) ΟΠΛΑ, ΠΥΡΟΜΑΧΙΚΑ ΚΑΙ ΤΑ ΜΕΡΗ ΚΑΙ ΕΞΑΡΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥΣ	750	6.286
(46) ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΣΠΑΡΤΟΠΛΕΚΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΑΛΑΘΟΠΟΙΑΣ	2.770	3.030
(89) ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΚΑΙ ΠΟΤΑΜΙΑ ΝΑΥΣΙΠΛΟΙΑ	24.586	2.400
(75) ΝΙΚΕΛΙΟ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΝΙΚΕΛΙΟ	5.482	728

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΙΕΘΝΩΝ ΕΚΘΕΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ

1. AGRA

Machines and implements for plant-growing, livestock farming machinery and equipment, Livestock farming mechanization machinery and equipment, Seeds, Veterinary medicine, Seedlings, Agricultural chemicals, Pumps, Services and information

Tel.: +359/32/902 180

Fax: +359/32/902 517

E-mail: s.hristova@fair.bg, t.tsvetkova@fair.bg

Website: <http://www.fair.bg/en/events/agra11.htm>

2. INTERNATIONAL TECHNICAL FAIR

Machine building, automobiles, transport, information technologies, software, electronics, electrical engineering, construction, chemistry, power engineering, and ecology.

Tel.: +359/32/902 138

fax: +359/32/902 517

E-mail: v.sveshtarova@fair.bg, y.mincheva@fair.bg

Website: <http://www.fair.bg/en/events/Autumn11.htm>

- **STROYTECH:** *Building Materials, Machines and Technologies*

Tel.: +359/32/902 660

Fax: +359/32/902 517

E-mail: p.chapanov@fair.bg

Website: <http://www.fair.bg/en/events/Stroytech11.htm>

- **ENECO:** *Technology and equipment for power engineering & environmental protection*

Tel.: +359/32/902 401

Fax: +359/32/902 517

E-mail: m.stoyanova@fair.bg

Website: <http://www.fair.bg/en/events/Eneco11.htm>

3. FOODTECH

Food products, canned food, fruits and vegetables, bread and confectionery, spices, children's and dietetic food, ingredients and additives, beer and brewery, food packaging, machinery and technologies for food industry.

Tel.: +359/32/902401

Fax: 359/32/902432
E-mail: m.stoyanova@fair.bg
Website: <http://www.fair.bg/en/events/foodtech11.htm>

4. WORLD OF FURNITURE

Tables and chairs, cabinet furniture, upholstered furniture, office furniture, garden furniture, lighting equipment and related accessories.

Tel.: + 359/2/9655 304
Fax: + 359/2/9655 231
E-mail: kstoilov@iec.bg
Website: <http://www.fair.bg/en/events/mebel09.htm>

5. International Exhibition on Energy Efficiency & Renewable Energy Sources for South-East Europe

The latest technology, equipment and products in the field of EE & RES as well as the different means to save energy, lower costs and improve reliability.

Tel.: +359 32 945459, 960 011, 960 012
Fax: +359 32 945459, 960012
e-mail: office@viaexpo.com
Website: <http://www.eeandres.viaexpo.com/en/exhibition/>

6. BULCONTROLA/BULTHERM/WATER SOFIA

Advanced manufacturing technologies and management of energy through combined production of electricity and heat. Innovations in the field of control and measuring equipment, automation, electronics, laboratory and analytical equipment. Technologies for water procurement, purification of drinking and waste waters, water supply, analyses, regulation and control of water sources, modern equipment and devices for the water branch.

Tel: + 359/2/9655 278, 9655 319
Fax: + 359/2/9655 231
E-mail: msimova@iec.bg, dnikolova@iec.bg
Website: <http://www.bulmedica.bg/>

7. INTERFOOD & DRINK

Food – paste, sugar and chocolate products, vegetable oils, preserved and ready-to-cook food, marmalades, spices, dried fruits, nuts, fish products, ice-cream, fresh fruits, cereals, etc. Drinks – aromatic coffee, cappuccino, hot chocolates, instant drinks, bio organic drinks, milk alternatives, etc. Food additives, flavors, emulsions, coloring agents, stabilizers, aromas, ingredients, etc. Machines and technologies for production and processing, full baking lines, professional cleaning devices, bottling machines, systems for purification and processing of drinking water, treatment of natural, process and waste waters, transportation systems, etc.

Tel.: + 359 2 9655 279/7

Fax: + 359 2 9655 231

E -mail: mjeliazkova@iec.bg , glubenova@iec.bg

Website: <http://www.iec.bg/BRek/Main.do?menuItemKey=1744-42&activityKey=1372-144&siteKey=1742-12&layoutKey=1746-1899>

8. BULGARIA BUILDING WEEK

Exhibition for the producers and distributors of the construction branch and industry along the whole chain – from the machinery, technologies and materials to the elements for interior and exterior finishing works, repairs and decoration.

Tel: + 359 2 9655 274/281

Fax: + 359 2 9655 231

E-mail: anaidenova@iec.bg; odikova@iec.bg

Website: <http://www.expo-bbw.com/>

9. HOLIDAY & SPA EXPO

Παρουσίαση των τουριστικών προϊόντων τους από εκθέτες προερχόμενους από τη Βουλγαρία και ξένες χώρες.

Tel: +359 2 8657265, 8657365

Fax: +359 2 8657365

E-mail: primexpo@primdesign.com

Website: <http://www.holidayfair-sofia.com/en/index?d41d8cd98f00b204e9800998ecf8427e=a4412c7dab131af0574344353d34a236>

10. HORECA PLOVDIV

Restaurant and bar equipment, utensils and cutlery, equipment for commercial facilities and warehouses, hotel equipment, heating appliances, ventilation, refrigeration and air-conditioning equipment, garden equipment, professional cleaning equipment, household chemical products, hotel and restaurant furnishings, security systems and related services.

Tel: +359/32/902304

Fax: +359/32/902432

E-mail: n.naydenova@fair.bg

Website: <http://www.fair.bg/en/events/HoReCa11.htm>

11. BULMEDICA/BULDENTAL

Medicine, laboratory equipment, dental medicine, ophthalmology, orthopaedy, rehabilitation and prophylaxis.

Tel: +359/2/9655 277, 279

Fax: +359/2 /9655 231

E-mail: mjeliazkova@iec.bg, glubenova@iec.bg

Website: <http://www.bulmedica.bg/>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ

ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ

1. Κυριότερα Εμπορικά & Βιομηχανικά Επιμελητήρια

BULGARIAN CHAMBER OF COMMERCE AND INDUSTRY

Sofia 1000, 9 Iskur St.,

tel. 02/811 7400, fax 02/987 3209,

E-mail: bcci@bcci.bg, www.bcci.bg

SOFIA CHAMBER OF COMMERCE AND INDUSTRY

Sofia 1000, 99 RakovskyStr.,

tel. 02/926 6373, 926 6384 fax 02/926 6422,

E-mail: scci@scci.bg, www.scci.bg

PLOVDIV CHAMBER OF COMMERCE AND INDUSTRY

Plovdiv 4003, 7 Samara St.,

tel. 032/908980-2, fax 032/908983,

E-mail: office@pcci.bg ; www.plovdiv-chamber.org

ROUSSE CHAMBER OF COMMERCE AND INDUSTRY

Rousse 7000, 3A Ferdinand Blvd.,

tel. 082/825875, fax 082/825873,

E-mail: info@rcci.bg; www.rcci.bg

BOURGAS CHAMBER OF COMMERCE AND INDUSTRY

Bourgas 8000, 12B L.Karavelov Str.,

tel. 056/812007, fax 056/810130,

E-mail: bscci@bcci.bg ,

VARNA CHAMBER OF COMMERCE AND INDUSTRY

Varna 9000, 135 Primorsky Blvr.,

tel. 052/609698, fax 052/612146,

E-mail: office@vcci.bg, www.vcci.bg

2. Τράπεζες

BULGARIAN NATIONAL BANK

Sofia 1000, 1 Alexander I Sq.
tel. 02/91 459, , fax 02/980 2425, 02/980 6493,
E-mail: press_office@bnbank.org

ALPHA BANK – BULGARIA BRANCH

Sofia 1142, 15-17 Vassil Levski Blvd.,
tel. 02/810 3668, fax 02/8103614

E-mail: alphabanksofia@alphabank.bg

BULGARIAN Development BANK

Sofia 1000, 10 Stefan Karadja St.,
tel. 02/930 6333, 02/930 6370, fax 02/930 6321
E-mail: office@bdbank.bg

EMPORIKI BANK - BULGARIA

Sofia 1000, 2 Maria Louisa Blvd., TSUM Business Centre, floor 5,
tel. 02/917 1717, tel./fax 02/917 1156,
E-mail: emporiki@emporiki.bg

POSTBANK

Sofia 1000, 14 Tzar Osvoboditel Blvd.,
tel. 0800 18 000, 02/816 6176, fax 02/8166516,
E-mail: main@postbank.bg

ING BANK

Sofia 1404, blvd. Bulgaria 49B fl.7,
tel. 02/917 6400, fax 02/917 6578, Secretariat tel. 02/917 6601

PIRAEUS BANK - BULGARIA

Sofia 1000, 3 Vitosha Blvd.,
tel. 0 700 12 002, fax 02/981 8579,
E-mail: customerservice@piraeusbank.bg

UNITED BULGARIAN BANK

Sofia 1000, 5 Sveta Sofia St.,
tel. 02/811 2830, 0700 11 717, fax 02/988 0822,
E-mail: info@ubb.bg

3. Διοργανωτές Εκθέσεων

INTERNATIONAL FAIR PLOVDIV

Plovdiv 4003, 37 Tzar Boris III - Obedenitel Blvd.,
tel. 032/902000, fax 032/902432,
E-mail: fairinfo@fair.bg, www.fair.bg

INTER EXPO CENTER - BULGARREKLAMA

Sofia 1784,147 Tzarigradsko shosse Blvd.,
tel. 02/9655220, fax 02/9655231,
E-mail: iec@iec.bg, www.bulgarreklama.com

Via Expo Ltd.

Plovdiv 4003, 3 Chehov Sq.,
tel./fax. 032/960011,960012, 945459
E-mail: office@viaexpo.com, www.viaexpo.com

Customs Agency

Sofia 1202, 47 Rakovski St.,
tel. 02/9859 4210, fax 02/983 3238,
E-mail: customs@government.bg, www.customs.bg

EXECUTIVE AGENCY FOR ENCOURAGING SMALL AND MEDIUM-SIZED BUSINESSES

Sofia 1000, 1 Sveta Nedelya Sq.,
tel. 02/932 9211, tel. 02/980 5069, fax 02/980 5869,
E-mail: office@sme.government.bg ,www.bepc.government.bg

INVESTBULGARIA AGENCY

Sofia 1000, 31 Aksakov St.,
tel. 02/985 5500, fax 02/980 1320,
E-mail: iba@investbg.government.bg, www.investbulgaria.com

PRIVATISATION AGENCY

Sofia 1000, 29 Aksakov St.,
tel. 02/987 3294, tel./fax 02/980 9827,
E-mail: press@priv.government.bg, www.priv.government.bg

PUBLIC PROCUREMENT AGENCY

Sofia 1000, 4 Lege St., tel. 02/940 7050,
fax 02/940 7052, E-mail: aop@aop.bg, www.aop.bg

BULGARIAN INDUSTRIAL ASSOCIATION

Sofia 1000, Alabin 16-20 Str.,
tel. 02/932 0911, fax 02/987 2604,
E-mail: office@bia-bg.com, www.bia-bg.com

BULGARIAN ECONOMIC FORUM

Sofia 1463, 86 Vitosha Blvr.,
tel. 02/951 6810, fax 02/953 2924,
E-mail: info@biforum.org, www.biforum.org

ΚΛΑΔΙΚΕΣ ΕΝΩΣΕΙΣ, ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ

BRANCH UNION OF LEATHER, FUR, FOOTWEAR AND LEATHER GOODS INDUSTRY

Sofia 1407, 47 Cherni Vruh Blvd.,
tel./fax 02/962 4791, www.leatherandshoes.org

BULGARIAN MEDICAL UNION

Sofia 1431, 15 Academician Ivan E. Geshov Blvd.,
tel. 02/954 1169, 02/954 1126, fax 02/954 1186,
E-mail: usbbs@inagency.com, www.blsbg.com

BULGARIAN TOURISM UNION

Sofia 1040, 75 Vassil Levski Blvd., floor 5,
tel. 02/930 0676, 02/930 0648, 02/987 3409, 02/987 8327,
fax 02/986 2255, E-mail: bts@btsbg.org, www.btsbg.org

UNION OF ARCHITECTS IN BULGARIA

Sofia 1504, 11 Krakra St.,
tel. 02/943 8355, 02/943 8321, tel./fax 02/943 8349,
E-mail: sab@bgnet.bg, www.bularch.org

UNION OF TRADERS IN BULGARIA

Sofia 1000, 33 Alabin St., floor 1, office 135,
tel. 02/981 3534, 02/981 9559,
E-mail: office@stbg.org, www.stbg.org

UNION OF BUILDING CONSTRUCTORS IN BULGARIA

Sofia 1164, 1 Hristo Smirnenski Blvd., floor 4,
tel./fax 02/866 6635,
E-mail: sskb2005@abv.bg

4. Ανεξάρτητες Αρχές

COMMISSION FOR THE PROTECTION OF COMPETITION

Sofia 1000, 18 Vitosha Blvd., tel. 02/935 6100,
tel./fax 02/980 7315, 02/988 3714,
E-mail: cpcadmin@cpc.bg, www.cpc.bg

COMMUNICATIONS REGULATION COMMISSION

Sofia 1000, 6 Gourko St.,
tel. 02/949 2335, fax 02/987 0695,
E-mail: info@crc.bg, www.crc.bg

Constitutional Court

Sofia 1000, 1 Dondoukov Blvd.,
tel. 02/987 5008, fax 02/987 1986,
E-mail: s.petrova@constcourt.bg, www.constcourt.bg

FINANCIAL SUPERVISION COMMISSION

Sofia 1303, 33 Shar Planina St.,
tel. 02/940 4999, fax 02/829 4318,
E-mail: bg_fsc@fsc.bg, www.fsc.bg

PATENT OFFICE OF THE REPUBLIC OF BULGARIA

Sofia 1040, 52b Dr. G. M. Dimitrov Blvd.,
tel. 02/970 1326, fax 02/873 5258,
E-mail: bpo@bpo.bg, www.bpo.bg

NATIONAL STATISTICAL INSTITUTE

Sofia 1038, 2 P. Volov Str.,
tel. 02/9857700, fax 02/9857640,
E-mail: info@nsi.bg, www.nsi.bg